

અદલાહ ફરમાવે છે.
ખચીત અદલાહ તમને આજ્ઞા આપે છે કે ગાય જુમહ :

જુમહ બકર ૨; ૬૮

ગઊરંદાકને ચેતવ

પ્રસિદ્ધ કર્તા. ૩૩૨૯

અબદુલ્લાહ બી. મૌલવી ગુલામ મોહમ્મદ

સાદિક. મુ. રાંદેર જી. સૂરત.

— ❦ —

૧ રબીઅ ૧૩૨૯ હિજરી.

તૃતીયાવૃત્તિ.

પ્રત ૧૦૦૦

ધરલામના ઝૈરખાહો તરફથી લેટ.

— ❦ —

સૂરત " દેશ મિત્ર " પ્રેસમાં મગનલાલ કીકાલાલએ છાપી.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કોપીસાઈટ-અંક ૬

૨૦૫૭

૩૨૨૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૩૨૮- વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગૌરક્ષાદેવે એત્યહા

વિષય ૨૨૩૩૩૦૫૭

૨૧ મેહરબાન રહમ કર્તી અદલાહના નામથી.

અદલાહ હું કયા મોંથી તારી તા-
કથી જીભથી તારી સ્તુતી કરું તે મારી
વાપડી ગઉરક્ષાની ચેતવણીને એવી મ-
નુનાયત આપી કે ગુજરાતના મુસલમાનોએ
આર્યાઓના મુલ્યલાભમાં હથિયાર સમાન વાપરી
અને આર્યાઓ અકિત્તર થયા. એ માટે જેટલો
કંઈ શુકર કરું તે લાખમાંનો એક નથી. સર્વ
તારીફ અને વખાણ તારેજ માટે છે. અને દો-
રદ તથા સલામ હજરત મોહમ્મદ તથા તેમના
સંબળા સહાબા તથા તમામ મુમિનો માટે છે.
એ પછી ગુલામ મોહમ્મદ ખીંડ હાજી
હાફેજ સાહેબ અરજ કરે છે ખોદા તેના હાલને
સુધારે તેને પોતાના કામમાં રાખે અને પોતાની
મોહમ્મદ આપે, કે મારી ગઉરક્ષાની ચેતવણી
૧૯૦૯ ની જુલાઈમાં બહાર પડી તે વાંચી ઈ-
સ્લામી ભાઈઓમાં બેહદ ખુશી ઉત્પન્ન થઈ પણ
હિન્દુઓમાં અને ખાસ કરી આર્યાઓમાં એ બા-
બતના સત્યશોધનો જોશ ફેલાયો. કેટલાક આ-
ર્યાઓ દૂર દૂરથી રાંદેરમાં આવી દયાનંદજીના
સને ૧૮૭૫ માં છપાવેલા સત્યાર્થ પ્રકાશના દા-
ખલા જોઈ ખાતરી કરી ગયા. પણ કેટલાક
આર્યા પોતાની મોટાઈમાં રહ્યા કે અમારા પ-
ણિડો એનો ઉત્તરોત્તર આપશે. એવા વિચારથી
રાંદેર, સરત, તરકેશ્વર અને વલસાડના હિન્દુ-
ઓએ મારી ચોપડી વડોદરાની આર્થ સમાજ
ઉપર તથા મુંબઈની સમાજ ઉપર મોકલી. તેમાં
મુંબઈની આર્થ સમાજ મંડલીના એક છાપામાં
૧૯૦૧-૧૦-૧૦-૯ માં છપાયું કે એ ચોપડીની
જવાબ ફલાણા પણિડન સાહેબ લખે છે અને
એક મહિનામાં બહાર પડશે. આથી તે સત્ય-
શોધકોની ખુશીનો માર રહ્યો નહીં અને વાટ

જોતા થયા. પણ આજે સોળ માસ પૂરા થયા
હજી તે જવાબ પ્રકાશયો નથી. અને ક્યારે
છપાશે તે પણ જણાતું નથી. પણ હું તે છા-
પાની પ્રશંસા કરું છું તથા ઉપકાર માતું છું.
પ્રશંસા તો એટલાં માટે કે તે વખતનો આ-
ર્યાઓનો ધબરાટ જોઈ આ છાપાએ તેઓને શાંત
પાડવુંમાં ડહાપણ વાપર્યું છે. અને ઉપકાર એ-
ટલાં માટે કે તેના આ છાપનાથી મારી
વધુ પૂરી થઈ અને થશે. કારણ કે
એક મહિનામાં જવાબ બહાર પાડવાને ૧
કરો અને આજ સંધી છાપી નહીં શક્યા
સમજી લોકો જાણી ગયા કે આ ચોપડી
ઉત્તર છે.

ભાજીપાળો ખાનસરી મંડલીઓના આ
પરાયની એક ચોપડી ઉર્દુ તથા અંગ્રેજી મ
ઉપર બેહરી બજાર મુંબઈના રહીસ શેઠ એ
નલાલ મગનભાઈ જોહરીએ મોકલી અને બી
ચોપડી પ્રાણી પુકાર રાંદેરના એક શાવકે આ
તથા પોરતમાં પણ એ કોપી કોઇએ મોકલ
તેઓનો ઉપકાર માતું છું. આ બંને ચોપડી
મારી લખેલી ફલીલોમાંથી એકને પણ ર
કરી નથી. અલ હમ્દો લિલ્લાહ.

પેહેલી ચોપડીમાં કેટલાકનો અભિપ્રાય
માંસ તજવાથી પોતાની ખીમરી મટવાનો છે
તથા આગ્રહાદીમાં લાવવામાં આવતાં જન્નાવરે
ઉપર ધણો જીલમ થાય છે તે જીવમાં તરસ
રહે છે. તથા બીજી મધ્ય કેટલીક રીતનું લેઓ-
શર દુઃખ પડે છે. તે સમજાનો જવાબ આ છે કે
માંસ કેટલીક ખીમરીઓને તુકસાનકારક છે એમાં
ફરોચંબો નથી. તેવી બીમારીવાળાઓને જીવંત

કે નહીં ખાએ. જેવી રીતે દૂધ કેટલીક ખીમા-
રીવાળાઓને નુકસાન કરે છે અને તે ખીમા-
રીવાળા તેને છોડે છે. પણ એથી એમ સમ-
જનું કે દરેકને નુકસાનકારક છે એ બુલબરેલું
છે. અને આગગાદીમાં લાવવામાં આવતાં જ-
નાવશેપર બૂખ તરસ વગેરેનું જે દુઃખ પા-
ડવામાં આવે છે તેને ઇસ્લામ મનાઈ કરે છે.
ઇસ્લામ તો કતલ કરવામાં પણ એહસાન કર-
વું શીખવે છે. મીશકાત શરીફમાં શદ્દાહખીન
ઓસ (રતી) થી રિવાયત છે કે રસુલુલ્લાહે
(સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તઆલાએ દરેક
વસ્તુપર એહસાન કરવાની ફરજ પાડી છે. માટે
જે જુબહ કરે તો જુબહના જનનવર ઉપર
કરે. અને તમને જોઇએ કે છરીને
રી લો. અને પોતાના જુબહના જનનવ-
ર હાલ આપો. "આ ઉપરથી ફેકાહાઓએ
છે કે જનનવર હંકું પડે તે પહેલાં તેની
કાઠે નહીં. ગરદન તરફથી જુબહ કરે
જુબહ કરવામાં ડાકું જુદું પાડે નહીં.
હદીસમાં છે કે તીરન્દાજમાં પ્રાણી વ-
નીશાનો ખનાવે નહીં. એવીજ રીતે જ-
નનવરનો લોથકો કાપી ખાવો હરામ છે.
જ રીતે બીજી પણ હદીસો છે. આથી સાફ
થાય છે કે કાયદા વિરુદ્ધની તકલીફ આ-
દરસ્ત નથી. પણ એ તકલીફનું કારણ
ખાતું સમજી માંસને હરામ સમજવું એ
બરેલું છે. આગળ ચાલતાં પ્રાણી વિલાપમાં
ખનાવીશ કે દૂધ આપતાં જનનવરો ઉપર તથા
ના બચ્ચાં ઉપર કેટલુંક દુઃખ દેવામાં આવે
અને તે દૂધનેજ માટે છે. તો દયાના દા-
ર તથા કૃપાના બંડાર શ્રાવકો શા માટે
પીતા અટકતા નથી. સરકારને જોઇએ
મુગા પ્રાણી ઉપર શાતકીપણું અટકાવનાર મં-
ડલીને જોઇએ કે આગગાદીમાં લવાતાં જના-
વરો ઉપર જે દુઃખ થાય છે તેમ કાયદા વિ-
રુદ્ધના જે દુઃખો છે તેની તપાસ કરવામાં આવે.

અને ફરયાદ કરવામાં આવે તો દાદ મ-
આશા છે.

પ્રાણી પૂકારવાળાએ ગામ કાપવા
વાદવાના ધેડું જુબહ કરવાના પીચ્યરે
છે. તેનો જવાબ દૂધ દેતી ગાય ભેંસ
તના વાહરડાં પાડ્યાંનો પીચ્યર પ
આપતે પંજુ ઇસ્લામી શરીઅતે પીચ-
ડવા હરામ ફેરવ્યા છે માટે હું પીચ્યર
પાડતાં માત્ર ગામ ભેંસનો વિલાપ લખુ
આશા છે કે દયાના દાવેદાર, અહિંસા પ્રેમો,
ધર્મ કહેનાર, દયા ધર્મકો મુલ દે' થી આધાર
લેનાર જીવ દયા ફેડના અધીકાર સમજના લોકો
અને ખાસ કરીને જેન લોકો કંઈક સમજશે
એવી આશા રાખું છું. અને પ્રાણી વિલાપ
એક હસી તરીકે વાંચનારને જણાશે તે પર
ચિચાર નહીં કરતાં શા માટે મેં લખ્યો છે તે
પર વિચાર રાખશો એવી આશા છે.

ગાયનો વિલાપ.

અરે ઇશ્વર આ શું થયું. મારું દુઃખ
કોઈ જોનાર નથી. મારા દુઃખની વાત કોઈ
સાંભળનાર નથી. મારું દુઃખ દેખી દયા કર-
નાર નામના ધણાએ છે પણ તેઓ પોને દુઃખ
આપતાં દમ મારતાં નથી. જ્યારે મને મારો
ગાવાળ જંગલમાં ચરવા લઈ જાય છે ત્યારે
હું મારી જાત બેહેન નીલગાય (રોજ)ને જોઈ
છું, હરન સાચરને નિહાળું છું. તે જોઈ મને
અતીશય દુઃખ થાય છે. મને તેવી રીતે છૂટી
રહેવું ગમે છે. છૂટી ફરી મનગમે તે ખાજી
સ્વચ હવામાં રહુ આરોગ્યતા સારી ભોગવું
અને કોડની ગંધકી ગભાણુના કચરાથી વેગલી
રહું. અને માણુસોના પંજથી છૂટું. અમને
દુઃખ આપવાનો માણુસો પાસે માત્ર આજ
આધાર છે કે અમે ખવરાવીએ છીએ અને
કામ લાખીએ છીએ. પણ જો છૂટી ફરે તો
એઓના પંજથી છૂટું. આનંદથી ચુલારો
ફરે. અરે દયાના દાવેદારો જો તમારા.

જરાએને કોઈ પકડી વેઠમાં લઈ જાય અને પેટ ભરીને ખાવાનું પણ આપે છતાં તમે ક-
ક્લશેા ટટલશેા. અને બનશે તેટલું ટાઇલું ક-
રશેા. અમે કોને કહીએ કોની આગળ રડીએ
કોઈ આંસુ લુછનાર નથી વા ને સાંભળનાર નથી.

જ્યારે હું ગર્ભવતી થાઉં છું તો મારી
ચાત વધે છે. અને તેમાં ધીમે ધીમે દૂધ ઉ-

ત્પન્ન થાય છે. એ શું માણસ ખાટે ઉત્પન્ન
થાય છે ? નહીં એનો મારા ક્રોમળ બાળક

(વાહરડા) માટે ઉત્પન્ન થાય છે. તે બાપડું
ભૂખે રહે છે અને નિર્દય શ્રાવકો ગટગટ ઉ-

તારે છે. અને જીવદયા ફડવાળા દ્રવ્ય મેળવે
છે. અને જુઓ તો તે દૂધ મારું રકતજ છે

અને તે માંસ હાડકામાં રહી માંસની રોહની-
કળે છે. એની તમને કેમ છીત નથી એથી

તમે શા માટે સુગ કરતા નથી. માંસ તમે
ખાધું નથી તેની લેહજત આખી નથી તેથી

તેની ગંધથી બાળો છો પણ દૂધ તમારી દાઢે
લાગ્યું છે જેથી તેને ગટગટ ઉતારો છો. અરે

એ દૂધ કેવા દુઃખથી દોહો છે કેવી શરમભરેલી
રીતે સીર કાઢો છે તે જરાતો વિચારો. મારો

પાનો ઉતારવા મારા વહાલા અચ્ચાને મારી
પાસે લાવે છે તે જ્યારે માથું મારી દૂધ પીવા

શરૂ કરે છે કે ફરી તેને શીઘ્ર બાંધી દે છે.
મારા વહાલે પાનો વહો છે તે અટકતા નથી

અને અચ્ચું તોડાવ તોડાવ કરી મારી સામે
નીહાળે છે તેનો ખોરાક બીજા હરણ કરે છે.

કાઠને દયા આવતી નથી. માયાનો મર્મ અતરે
ખુલે છે તે જુઓ. માડાગાસકરના જંગલી

લોકો તમારા કરતાં સારા કે તેઓ મારું દૂધ
દોહતા નથી તેઓ મારા અચ્ચાનું હઠ જીવતા

નથી પણ તમે સુધરેલા છો, શેઠ સાહુકાર ગ-
ણુઓ છો ધર્મદા કામમાં હજારો રૂપિયા ખ-

રચી દયાનો દમ મારો છો છતાં તમે મારા
અચ્ચાનો ખોરાક ખાચી લો છો. અરે તમને

મારો અચ્ચાનો ખોરાક લેનાં જરાએ અરે આ-

વતી નથી. જો તમારી જાતને કોઈ જગ્યાએથી
પકડી તેનું દૂધ દોહી લે તમારા ક્રોમળ બા-

ળકને ટટલતું રાખે તો તમારી શી લલે ? અરે
તમારા સંતાપનો કંઈ પાર રહે નહીં. તેવીજ

અવસ્થા મારી સમજે અને મારા પર દયા કરો.
માણસના અચ્ચાં તેઓની માનીં દ્રષ્ટીમાં રહે

માના કાયામાં પલે પણ આ લોહીથી ઉત્પન્ન
થઈલા દૂધની ખાતર મારા અચ્ચાને કોડમાં

કેદ કરી તેના ગળામાં ફાસતો નાખી ગોવાળ
મને ટટલતી વનમાં ભટકાવે છે. અરે કોઈ

મારું દુઃખ સાંભળનાર નથી. અને તે અચ્ચું
આખો દિવસ મા, મા, માતા, માતા, કયાં કરે

છે. તેની બાપા તમે નહીં સમજતા એ હું
માનું શું પણ મારી ગેરહાજરીમાં તેની પૂકાર

ખુદલી રીતે દરેક અકલવાળાને સમજાવે છે કે
તે માતાની મેહેરનું સમરણ કરે છે. અને પ્રો-

તાના ખોરાક દૂધને માંગવામાં ગળુ પાડે છે.
અરે તમે જરાતો વિચારો અને અમારા પર

દયા કરો. જીવ દયાનું ખાતુ સથાપો અને તેમાં
દૂધનો વેપાર ! ધણું શરમભરેલું છે.

કુદરતે નર માદા ઉત્પન્ન કર્યા છે દરેકનું
કામ જૂદું હોય છે દરેકની ઇચ્છા બીન બીન

છે. તેનો વિચાર તમે જરાએ રાખતા ન
અને મારા દિકરા (વાહરડા)ને તમે ખસ્તી કરે

છો તેને પુરૂષપણથી કાઢો છો અને આમલા-
ઓની સંખ્યામાં ઉમેશ કરો છો. મુંગા પ્રાણી

ઉપર ધાતકીપણું અટકાવનારી મંડલીને આ
ધાતકીપણું સુજનું નથી, અથવા સુજે છે પણ

મુંગા રહે છે. માણસને કોઈ હિન્ડો કરે તો
તે સરકારી ચુનાહમાં આવે તે પર પોલીસ

દોડે પણ મારા અચ્ચાઓ માટે કયા પોલીસ
લાવું. શેઠ સાહુકારો અને મહાજનોજ ખસ્તી

બળદ વાપરનારા છે અને એઓની ખાતર
ખસ્તી કરવામાં આવે છે એટલે એઓની ખા-

તર તોડી કોઈ મારી વારે દોડે નહીં.
મારું વિશેષણ ગરીબ, ગરીબ ગાય એ

દેહાંત તરીકે કહેવાય છે. જેવી હું તેવાંજ મારા બધાં છતાં મારા જાણનાંને સંક ક- રવા નાંખે જેવી નરમ બધામાં કાણું કારે છે અને નાથ નાંખે છે અને તેથી તેને છેક રામ (ધ્યાન) કરે છે. અરે તે દેખાજી તમારાથી કેવી રીતે જોવાય છે તે નાથ સાથે અછોડો. આંખી દરેક વેળા તમે ખેંચી તાણીને દુઃખ આપો છો. અરે દયાના દાવેદારો તમે અહિ- ન્સા પ્રમેય ધર્મને કાં બૂલી ગયા. શ્રાવકો આ જાણો અને બીજા સધળી જાળના હિન્દુઓ એ કૃત્ય કરી રહ્યા છે પણ કોઈને અરે આવતી નથી. આદરીદાના જાણીઓ મારા બાળકનું નાક વીંધતા નથી. તેઓ બળદને ખાડામાં જોડે છે છતાં નિર્દય થઈ નાથ વાપરતા નથી. અને મોઢો ધાળી કામ લે છે. વળી તમારામાંના કે- ટલાક શોખીનો વાળની નાથ નાખી નાકનો નાથ કરે છે અને કેટલાક સુરતના શોખીનો શની- વારમાં દોડાવી દુઃખ આપનાર નાકમાં નાથની જગ્યા થી લગાડી નાક સેડવે છે. તેઓને કોઈ પૂછનાર નથી કોઈ કહેનાર નથી. અરે ગોર- છડ્યા મુની મહારાજો એજ દુઃખને જોઈ ગા- ડીમાં ખેસતા નથી અને બાપડા પગે ચાલે છે. આત્મ જોઈને તો તમે જડો લેઓ. શું તેઓ નાથ નાખવાની નાથ વાપરવાની તમને મનાઈ કરતા નથી ?

કણુખીઓના કષાળમાં તો અમને દુઃખ આપવું લખાઈ જાયું છે તેઓએ તો દયાનો દમ માર્યો નથી અને મારસે જાયું નથી. જાયું દયાને દાખનાર કૃષ્ણને કાળનાર આર્યા કણુખી- ઓએ બે બોલ કહું છું. રખે તેઓને માસ પર મેહેર આવે. અરે તમે તો સમજેલા શીખેલા છો. અરે માસ દુઃખને જુઓ જરા વિચાર કરો તમે માસ પુરોને કણુ દુઃખ આપો છો. જો પાતાના દીકરાઓને દુઃખ આપવું તમને કેમ ગમે છે. તમારું દૃઢ દિલ કેમ થયું છે. નિલ દુઃખ સહાય નહીં હમેશનો જીવન ખ-

માય નહીં. તમે તેને હજામાં નાખો સવા- સાંજ સુધી થાકવો છો. હામ હું કેને કહું. અરે જરા તો વિચારો તેની ગરદનમાં જીસરીથી ગદા પડે છે કાપ પડે છે પણ તમે દુઃખ દેતાં અટકતા નથી. વરસાદના દહાડા ભીંજેલી ભોં- ધમાં હજા ખેંચી અસસતા થાય છે. ઉપરથી પ્રાણીના ગોદાને ઉમેરો થાય છે. અને કપેટાનો વધારો થાય છે. મુંગા પ્રાણી ઉપર ધાતકીપણું અટકાવનારી મંડલીના માણસો સડકો ઉપર ફરી લાં તપાસ રાખે છે પણ જરૂર કોઈ દિવસ ખેતરમાં જાઓ અને અમારું દુઃખ જુઓ. કરવી, ફડકો, પાટલો વગેરે અનેક જાતના લા- કડાં આખી મોસમ મારા દીકરાઓને ફેરવવા પડે છે. ગુલામી ધંધો અંગ્રેજ સરકારના રા- જ્યમાં નાશ પામ્યો છે પણ મારા બધા તો ગુલામીથી નબળી હાલતમાં છે તેને છોડાવનાર કેમ કોઈ નીકળતું નથી. અરે આટલું દુઃખ છતાં બ્યારે ખેતી તૈયાર થાય છે તો અનાજ માણસો લે છે. અરે કડબના રાડાં મારા કોમળ દીકરા આવે તેઓની જીભ કપાય છે અવાળા છોલાય છે. અરે બ્યારે ખેતીમાં દાણા કહાડે છે પાર નાખે છે ત્યારે મારા દીકરા ધણા ગ- મગીન થાય છે. દાણાપર ડાકુ મારવા કરે છે પોતાની મેહનતની મજૂરી સમજી દાણા ખાવા ઇચ્છે છે તો તેના મોં પર જાલી પેહેરાવે છે અને ટલતા રાખે છે. મનુ મહારાજે કદાપી એવોજ વિચાર રાખી લખ્યું છે કે “ ખેતી કરવી કણુ દુષ્ટ કામ છે. (મનુ ૧૦; ૮૩, ૮૪) આવા દુઃખમાં રહેવાથી તો કુરમાનીમાં કષાવું કણુ સાઈ છે. અરે મારું દુઃખ કેટલું કહું તડકામાં લખલખવું અમારાજ ભાયગમાં. વર- સાદ ઠંડી અમારા ઉપરજ. નહીં દીકી રાત નહીં જોયો દિવસ બ્યારે મરજી થઈ બ્યારે બે પૈસાતું ભાડું મળ્યું કે અમને ભમાવવા લાગ્યા. મને કહેતા શરમ આવે છે પણ તમે દુઃખ દેતા શરમાતા નથી.

બેંસનો વિલાપ.

સુષ્ટી કર્મ પ્રમાણે દરેક પ્રાણીની ઉત્પત્તિ * લગભગ અડધા નર અને અડધી નારીની થાય છે એ નિઃસંક છે. પણ હું જ કમખખત, અભાગી, દુરદશા, અને દુષ્ટ છું. કે જે ગામમાં જોશો બેંસો સેંકડો પણ તેના બચ્યા નર પાડા સેંકડો દસ નહીં. શું અમો નર જન્મીએજ નથી. માદાજ નન્મીએ છીએ ? જરા તો વિચારો અમારે દુઃખ નિવારણ કરો. હું દુઃખમાં દટાઈ ગા છું. લોહીના ઘોંટ પીજી છું. અને કાલેજી ગળે આવે છે અને તેજ બળાપામાં હું કીચડ કાદવમાં પડી રહું છું. મારે દુઃખ એવું છે જેને ઈસ્લામ, ખ્રીસ્તી ધર્મ, યાહુદી, માગીઓ, હિન્દુઓ, અને સરકારી કાયદો કોઈ સહી શકે નહીં, મદદ કર્યા વગર કોઈ રહે નહીં. અરે મુંગા પ્રાણીઓ ઉપર ઘાતકી-પણું દૂર કરનારી મંડલી તમે ક્યાં ઉઘણુસી બનો છો ! આ વ્રાવકો તમે ક્યાં સ્વપ્નામાં છો ! મારો કોમળ પાડો રીખાઈ રીખાઈને મરે છે. અરે તમે આટલો તો વિચાર કરો સુષ્ટી નિયમ પ્રમાણે અડધા પાડા અને અડધી પાડીઓ થવી જોઈએ. અને જ્યારે તમે જ્યાં જુઓ ત્યાં પાડીજ જુઓ ત્યારે તે પાડા ક્યાં જાય છે તેનો તમને જરાએ ખ્યાલ નથી. શું તે પાડા કસાઈને વેચાય છે ? જો એમ થાય તો જરા સરખું દુઃખ વેડી છૂટકારો પામે, પણ ઢોરોવાળા રીખાવીને મારે છે. એનો કેમ ખ્યાલ તમને થતો નથી. આ માત્ર દૂધના લોભનું પરિણામ અને ચારાની મોઢવારીનું અંજામ છે. અને કસાઈને આપવામાં લોકોના મેથાનો કર છે. નહીં તો તેઓ કઈ જોખું દુઃખ આપતા નથી. અરે મારા દુઃખને પોહોંચી વળવાનો એક ઉપાય કહું છું.

* દૂધ દોહક વગેરે કેટલીક પ્રાણીઓમાં ગાય અને બેંસનો સુષ્ટો વિલાપ છે. માટે જ માવડો વિલાપ તે બેંસનો સમજવો લાગણ્ય યાગ માટે તે થયા નથી. ડા. મે.

જે તમને બારી નથી. અને તેમાં મુસલમાનો પણ તમારી સાથે થશે. તે એ કે મુંગા પ્રાણી ઉપર ઘાતકીપણું અટકાવનારી મંડલીની કામગીરી વધારાય તેના ઇનીએકેટરો બનાવી બેંસોનો હિંસામ શખે અને પાડો જણેલી બેંસના પાડાની સંભાળ રાખે. દરરોજ એક બે વાર હાલત દરખાફ કરે. અને જેનો પાડો રીખાતો હોય તેને સરકારમાં ધસડે. તેજ મારાં બચ્યાં છૂટે. અરે કોઈ ધર્મ માણુસ છે જે મારી દરયાદે પોહોંચે અથવા બીજે કોઈ ઉપાય મોખી કહાડે. કે ! પણ રીતે મારો પાડો રીખાતો બચાવો. જે તમારા કોમળ બચ્ચાને એવી રીતે રીખાવાય તો કેવી અવસ્થા થાય ? શું મારા પાડામાં છુલ નથી ? તેનો પ્રાણ નકામો છે ? તે માત્ર બે ચાર દિવસનોજ મેમાન આવે છે. અરે એનો કેમ ખ્યાલ થતો નથી.

ગાય બેંસ બકરાં ઘેરાંનો સામટો વિલાપ.

અરે અમારે દુઃખ સાંભલો તે પર ધ્યાન આપો. અમારાં આંસું જુહો અમારી મદદ કરો અમારા લાભને સમજો સુહિશાળ સમજીને મદદ કરે છે. પણ અણસમજ દુઃખને ક્યા સમજે છે. મુસલમાનો અમને વધ કરે છે કાપે છે તેમાં અમારે માટે ઇસ્લામી ધર્મ પ્રમાણે જરા વારના દુઃખને બદલે ઘણો લાભ છે † માટે તમે તેઓને આડે આવો નહીં. તેઓની વચ્ચે પડો નહીં. અરે તે લાભો જ્યારે અમે વિચારીએ છીએ તો અમારે મરતું જરાએ કઠિન લાગતું નથી. અરે તે લાભો તમારી આગળ વર્ણુવા તો વ્યર્થ છે. હિન્દુ ધર્મ પ્રમાણેના થોડા લાભ વર્ણુએ છીએ તે પર ધ્યાન દઇ અમારી દરયાદે પોહોંચો. અમે જે ગાય બેંસ વગેરેનો જન્મ લીધો છે તે આગળ જન્મનો બદલો છે. આ અમારી ભોગ જીની છે એથી અમારો જન્મ અને તેમ જલદી છૂટકો થવો જોઈએ.

* † વાંચો ગુજરાતી સંસ્કૃત સંસ્કૃતિ પૃષ્ઠ ૫૦ ડા. મે.

અરે તે છૂટકો બાપડા મુસલમાનોને હાથે થાય છે તેઓ અમારા પર દયા કરે છે. કદાપી દયાનંદજી મહારાજ એ ભેદને સમજી ગયા છે જેથી સત્યાર્થ પ્રકાશ છપાયલું સને ૧૮૭૫ ના પૃષ્ઠ ૩૯૯ માં લખે છે કે પશુઓને મારવામાં જરા દુઃખ થાય છે પણ યશના પ્રાણીઓને અને બીજાઓને પણ લાભ છે. ” વળી તેજ પ્રતના પૃષ્ઠ ૩૦૨ માં છે કે જો કોઈ પશુ માંસ નહીં ખાય તો પશુ પક્ષી વગેરે જેટલાં છે તેથી હજાર ગણા થાય. ફરી માણસને મારવા લાગે ખેતરમાં અંન નહીં થાય. જેથી સર્વ માણસ મરી જાય. ” અરે બ્યારે આવેા દુષ્ટ વખત આવે માણસ મરે ફરી અમે જીવી શકીએ તો હમણાજ મરી લોકોને લાભ આપી દુન્યાનો કારખાર સારી રીતે ચાલે એજ અમને રહું લાગે છે. માટે તમે આડે આવેા નહીં. માહોમાહે લડો નહીં. માણસ ઉત્તમ પ્રાણી છે એઓ રહે અને અમે એઓના લાભમાં ખપીએ એજ ઠીક છે. અરે મારા હિન્દુ ભાઈઓ તમે કેમ વિચારતા નથી તમારું શાસ્ત્ર કેમ જોતા નથી મનુ મહારાજ પોતાની સ્મૃતિમાં કહે છે તે સાંભળો તે પર યાદીન રાખો. મનુ અં ૫ શ્લો. ૪૦. અનાજ, પ્રાણી, ઝાડ, પક્ષી, કાચખો વગેરે સઘળા યજ્ઞમાં મરાવાથી બીજા ભવમાં શ્રેષ્ઠ જાતનો જન્મ મળે છે. વળી અં ૫ શ્લો. ૪૨ મધુપર્કાદિમાં પ્રાણીને મારી વેદની મુળ મતલબ જાણનાર બ્રાહ્મણ પોતાની જાતને તથા તે પ્રાણીને ઉત્તમ ગતીએ પોહોંચવે છે એટલે સીધા સ્વર્ગમાં અમે જઈએ છીએ. અરે આવી ગતી મેળવતાં તમે શા માટે આડે આવેા છો. તમે જરા તો વિચારો. તમે દોરતીનો ડાહ્યા લાવી દુશ્મનની ગરજ સારો છો. અરે મારા હિન્દુ ભાઈઓ તમે વેદની ટીકા શતપથ બ્રાહ્મણને તો જુઓ. તેના કાન્ડ ૧ અધ્યાય ૨ બ્રાહ્મણ ૩ કાન્ડકા ૯ માં શું લખેલું છે “ માણસ જેની કુરબાની થાય તે કીમ પુરૂષ (વન

માણસ) થાય છે અને ઘોડો તથા બળદની કુરબાની થાય છે તે મોટા મોટા પ્રાણી થાય છે. અને મેઢા જે ચઢાવાય છે તે જોડે અને છે. અને બકરો જે ચઢાવાય છે તે શરણુ (આઠ પગ વાલું હરણુ) થાય છે. અરે શતપથમાં ઘણી જગ્યા માણસની પણ કુરબાની લખી છે. તેમ આપણા બ્રાહ્મણો તેમ કરતા પણ હતા. તો અમારી કુરબાની તમને શા માટે ગમતી નથી. તમે શા માટે અમારું બલું ચાહતા નથી અરે તમે હમેશ સવદેશી સવદેશી કર્યા જાઓ છો અને તે માટે કારખાના મીલો કાઢતા જાઓ છો. તેમાં વપરાતાં ચામડાં અમારાં છે અને તે સઘળાં હલાલીજ છે. મુરદારના ચામડાં ટકાવ નથી. એજ માટે અહીંસા પ્રમેા ધર્મ કહેનાર જોનો પણ પોતાની મીલોમાં અમારા હલાલીજ ચામડાં વાપરી લાખો રૂપિયા કમાય છે. તો ફરી જો અમારો વધ અટકાવશે તો શવદેશીનો ચરખો ચાલશે નહીં અને દેશની ઉનંતી થશે નહીં. અરે ચરખાની માલ અમારીજ થાય છે. વેલણો પર અમારાજ ચામડાં છે. મોઢા ચકર ઉપર અમારાજ પાટા છે. સુતરના દોરડાં કે સણુના દોરડાં કામ આવે નહીં. તો દેશના દ્રવ્ય માટે, ભારત ભૂમીના ભલા માટે અમારો પ્રાણ દેવાને તૈયાર છીએ. જેમ અમારો વધ વધશે તેમ ખપના ચામડાં પૂરાં પડશે. નહીં તો બધું પડી ભાંગશે તે સમજો વિચારો ફરી વચ્ચે પડો. ઘોડું કલાને તમે બલું સમજો. આટલાં ઉપર વિલાપ સમાપ્ત થાય છે.

હું ધારું છું કે પ્રાણી પુકારવાળા સાહેબ તથા દયાને આધારે મુસલમાનોને નિર્દય કહેનાર દૂષ્ટ દહી અને ધી ખાતા નહીં હશે. તેમ જોવી રીતે ચામડાના જોડા અને ચામડાં પહેરવાં તજ્યા છે તેમ પોતાની મીલોમાં ચામડાં વાપરતા નહીં હશે, તેમ ચામડાં વાપરતી મીલના શેરો પણ રાખતા નહીં હશે. એવીજ રીતે ચામડાંથી જોડાયેલા ઘોડા ગાડીમાં ખેસતા નહીં

હશે. અને જે એ વસ્તુ વાપરતા હશે, અને હું ખાતરીથી જાણું છું કે દૂધ ધી વાપરેજ છે. તો હવે આ વિલાપ વાંચ્યા પછી જરૂર તજશે. જોછએ પ્રાણી પુકારવાળો આ વિલાપનો શું જવાબ આપે છે અને દયાને આધારે તીજટરીયન થનારા આ વિલાપની શી દાદ આપે છે. આ વિલાપને આધારે મુસલમાનોને કાંઈ કપકો આપી શકતું નથી. કારણ કે તેઓ કરામ હલાલને અસ્લાહના હુકમ ઉપર અટકેલા રાખે છે. ખોદા જે વસ્તુ હલાલ કહે તે હલાલ અને જને કરામ કહે તે કરામ. એજ કાયદા પ્રમાણે કુરઆનમાં માંસ અને દૂધ હલાલ ઠેરવ્યાં છે. માટે તે હલાલ. પણ દયાના દાવેદાર તો માંસ નહીં ખાવાનો આધાર દયા અને મહેરપર રાખે છે માટે તેઓને સમજવવામાં આવે છે કે તમારા કાયદા પ્રમાણે પ્રાણીઓને મુક્ત કરો. તેથી ખેતી નહીં કરાવો, બોળે નહીં ખેંચાઓ, અને દૂધ ધી તરફથી તમારી ઢીલી ફેરવો. હવે જોછએ પ્રાણી પુકારવાળો આનો શો ઉત્તર આપે છે.

માંસ ખાવું હિન્દુઓમાં પ્રાચીનથી છે જે વિષે વિદ્વાન વીલસનની વેદની દીકા સહાદત આપે છે. ડાકટર અલફેસટન મુબઈના ગવરનર સાહેબ હિન્દુસ્થાનનો ઐતિહાસ (૫૪ ૭૯, ૪૨૬ વગેરે) માં પૂરાવો આપે છે કે બ્રાહ્મણ બળદનું માંસ ખાતા હતા.” છતાં હાલ માંસ ખાવું એમ ગણાય છે માંસ ખાનારાઓથી વેર રખાય છે. વેર કેટલાક સ્વસ્થવાદી હિન્દુઓ ખરી શક્તી પુરે છે. સને ૧૯૦૧ માં ઘણું કરીને અગસ્ટ મહિનામાં વિદ્યાસાગર પંડિત વિવકાનંદ સાહેબનું બાવણ માંસ ખાવાની જલામથનું મુબઈ સમાચારમાં છપાયું હતું. તેમ સાંજ વૃત્તમાન તા. ૧૦-૧૦-૧૦ ૫૪ ૬ કાલમ ૬ માં એક લખાણ છપાયું છે તે અતરે ઉતારું છું. અને તેમાંથી શક્તિપ રીતે સવાલો કાઢી માત્ર જવાબોજ લખું છું. “ વડોદરામાં આરોગ્ય સ્થિતી સંબંધી જે કમીશન નીચ-

વામાં આવ્યું છે તેમાં નવો ખોરાક દાખલ કરવા સંબંધી કડીના સીવીલ સરખન ડા. સેવકલાલ માણેકલાલે નીચલી જુખાની આપી હતી:-

નવો ખોરાક દાખલ કરી શકાય કે કેમ અને થાય તો કયો તે સવાલના જવાબમાં તેમણે જણાવ્યું કે મારા મત પ્રમાણે નવો સલાહભર્યો ખોરાક માંસાહાર છે...હું ફરજ પાડવા કહેતો નથી સ્વીચ્છા ઉપર મુકતું જોછએ. જેની ઇચ્છામાં આવે અને જેઓ ખરીદી શકે તેઓ ભલે ખાય....માંસ બીજા ખોરાક કરતાં બહુ મોંઘો મળે છે તેથી ખાવાની ઇચ્છાવાળાઓને પણ મેળવતું કશું પડે છે. હાલ ઢોરની અછત છે તેથી સરકારે તેવા ઢોરો તબયાર કરી ઉછેરવાં જોછએ અને દેખરેખ રાખી તે ખોરાક સંધો કરવો જોછએ....હું નહીં ખાઈ પણ જેને વાંધો નથી તેવા લોકોને સગવડ શા માટે ન થવી જોછએ. પહેલાં લોકો માંસાહારી હતાં. હાલ ઘણા ખરા જે લોકો અન-ફળ શાક ખાનારા છે તેનું મુખ્ય કારણ એ છે કે માંસ મોંઘું છે. પાટણમાં પહેલાં બળદ ૩૦ ૭૫ ના મળતો તે હવે ૧૫૦ માં પણ મળતો નથી. ગાયની અને ઢોરની અછત થઈ ગઈ છે. માંસનો કાંઈ પહેલાં ખાધ નહોતો. બ્રાહ્મણો પણ માંસ ખાતા એવું શાસ્ત્ર પુરાણોથી જણાય છે.”

કેટલાક અજાણ મુસલમાનો કહે છે કે હિન્દુઓની ખાતર ગળિયે બંધ કરવો જોછએ તેઓએ વિચારવું જોછએ કે અસ્લાહનો, રસુલુલ્લાહનો હુકમ કોઇની ખાતર છોડવાનો નથી. જે આજે ગળિયે છોડશે તો કાલે બાંગ છોડવી પડશે. તો ફરી ઇશુ (અલે) ને ખોદા કે ખોદાનો દીકરો માનવો પડશે. જે એમ થયા કરે તો ઇસ્લામજ રહે નહીં. એ વિષે અસ્લાહ તઆલા શું ફરમાવે છે તે જુઓ. કુરઆન સુરા બકર. ૨; ૧૧૯ તું કહે (ઓ મોહમ્મદ) ખોદાનો માર્ગ તેજ ખરો માર્ગ છે. અને ખાતર તારી પાસે ઇલિમ (કુરઆન) આવ્યા પછી

જે તું તેઓની ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલશે તો તારે માટે જોઈ તરફથી કાંઈ દોસ્ત કે મદદગાર નથી. વળી સરા આલે ઇશ્વરનાં ૩; ૧૪૯, ૫૦ એ ઇમાનવાળાઓ જેઓ કાફિર થયા તેઓની તમે તાબેદારી કરશે તો તેઓ તમને તમારી એડી ઉપર પાછા ફેરવશે. (કાફિર બનાવશે) ફરી તમે નુકસાની ખમનાર થશો. પણ અસ્લાહ તમારો મદદગાર છે અને તેનીજ મદદ સર્વથી મદદગારી છે. વળી સરા માએદા. ૫; ૪૮ જે તારી પાસે સલ આપ્યું છે તેની વિરુદ્ધ તેઓની ખાહેશની તાબેદારી કરવી નહી. વળી સરા અનઆમ ૬; ૧૫૧ અને જેઓએ અમારી આપતોને બુઠવી અને જેઓ આપેરત ઉપર વિશ્વાસ રાખતા નથી તેઓની ઇચ્છા પ્રમાણે તું નહીં ચાલ. અને તેઓ (બીજાને) ચોતાના પરવરદિગાર સમાન ગણે છે. ” એ વખતે બીજી ઘણી આપતો છે જેમાં કાફિરોની ઇચ્છાનુસાર ચાલવાની મનાઈ છે. મુસલમાનોની જે નખળી હાલત છે કંગાલીયતમાં કેસેલા છે એ સંબળુ કુરઆન-શરીફ ઉપર નહીં ચાલવાનું પરિણામ છે. કુરઆન સરા તાહા, ૨૦; ૪૭ અને સલ માર્ગ (મસ્લામ) ની જેઓ તાબેદારી કરે છે તેઓનેજ સલામતી છે. ” અ-

લીગદ કાલીજ વાળાઓને જેમએ કે મુસલમાનોના લાખો રૂપીયા હુન્નર ઉદ્યોગમાં લગાડે અને ઇસ્લામ ઉપર મુસલમાનો ચાલે એવી ફેરીશ કરે એમાંજ એઓની ઉનંતી છે* આઠી સર્વ નકામા પચાલો છે. સરકાર પોતાની મેહેરબાનીથી પ્રથમીક સ્કોલો કાઢે છે. હાલ સ્કોલો બાંધે છે તેમજ કોલોન્ને સ્થાપે છે. અને તેમાં હિન્દુ મુસલમાનોને સરખો લાભ આપે છે. સરકારી અરબી સ્કોલોમાં મુસલમાન મૈલવી પ્રોફેસર. પણ અલીગઢની અરબી સ્કુલમાં બુજદીન યહુદી પ્રોફેસર. શું મળ્યું એમનેબલ ગોખલેએ કહ્યું કે શું તમને અરબીનો પુરફેસર હિન્દુસ્તાનમાં મૈલવી નથી મળતો ? ” એઓને જેમએ કે મૈલવીઓની સલાહથી રેક્ષયુકા પણ બદલે. પણ એમ થવું ઘણું સુશકેલ છે કારણ કે તે ટેલીમાં ઘણા આગેવાનો એવા છે કે તેઓ ખુશ્લી રીતે કુરઆનનો નકાર કરે છે. જોહા મુસલમાનોને સારા કામેની તોરીક બખશે. આમીન.

* એ વિષેનો વધુ ખોલાસો “વિચાર સુખાસ્ક” જે મુસલાહુલ ખીયાલનો તરજુમો છે અને છપાય છે તેમાં છે કી. અ ૩ ત્યાં મો

ગઊરક્ષકને ચેતવણી.

પ્રસ્તાવના.

બીજી આવૃત્તિની.

ધણે મેહેરખાન રહમ કર્તાઅલ્લાહના નામથી.

સર્વ સ્તુતી તેને માટે છે કે જેનું પવિત્ર નામ અક્ષાહ છે. જે સર્વ ઓળનો ઉત્પત્ત કર્તા અને દરેક ઓળને તાબામાં રાખનાર છે. તેણે પોતાની હિંમત પ્રમાણે જે હુકમ કર્યો છે તે સધળા ઉઠાપણ બરેલા છે તેનું કામ હિંમતથી ખાલી નથી. તથા દોષ અને સલામ હજરત મોહમ્મદ માટે છે જેવણી શરીઅત હરામ હલાલના બધાનમાં એકતા છે. અને જેમની ચાલચલગત તે ગૌરી

પ્રોષ આપવા માટે પૂરતી છે. અને તેમની આસ તથા અસહાય તથા સર્વ મુશ્કેલી માટે છે.

એ પછી ગુલામ મોહમ્મદ બી. હાજી દરિયા અંગિક અરજ કરે છે કે ગૌરક્ષા વિરૂદ્ધ અમારી ચોપડીઓ છપાઈ મફત વેહેંચવાને આ- મરે વીસ વર્ષ થયાં તેની મેંકડો નકલો હિન્દુ- ઓમાં વહેંચી મકરક્ષા મંડળીઓને પોહોંચવી પણ હવે તેનો જવાબ કોઈએ બહાર પાડ્યો નથી.

કેટલાક મહિના ઉપર સુરત શહેરમાં કોઈ શરૂઆત પડિત આવ્યા, તેવણ નવેસરથી પોતાના ભાષણમાં પાછી તેજ વાતો કહેવા લાગ્યા જે શ્રીમત સ્વામી આલારામ સ્વામી વગેરે કહી ગયા હતા. તેમના જવાબ માટે મારા મિત્ર હાદિજ નર મોહમ્મદ મેવાવાળા સાહેબ પાસેથી સુરતનો એક મુસલમાન અમારી ચોપડીઓ લઈ તે પડિત પાસે મેયા. પડિત સાહેબે ધણી ખુશી જાણવી તે ચોપડીઓ લઈ કહ્યું કે આ સભામાં નહીં પણ મારી મુશ્કેલી જમ હું ધ્યાન દઈ વાંચી એનો ઉત્તર આપીશું. પણ પોતાના પોકળ હિસાબનું ભપકાળુ જવાબ આપ્યું તો શરમા સાહેબ શરમાયા અને જમ કહી ચોપડીઓ પાછી આપી. આયાં- એક શેઠ પ્રમાણે નકામે બકલો કે ધાંધલ નહીં કરી એ તેમની ભલમનસાઈ છે. જેથી કેટલાક મુસલમાનોને એ ચોપડીઓ વાંચવાનો તથા ફેલા- વાનો શોખ થયો અને એક શેઠ છપાવી મફત વેહેંચવા માટે તમામ ખર્ચ પોતે આપવા કમુલ થયા. તો ખોટા ઉપર ભરોસો કરી બીજવાર છપાવવા હું તૈયાર થયો.

પ્રથમ છપાયેલી ચોપડીઓ જવાબે મકરક્ષા, સ્વામી આલારામને જવાબ, અને હરોગોઈ ગીર- નજ કરને જવાબમાં કંઈ ફેરફાર મેં કર્યો નથી. આજ છપાવતે શુદ્ધ કરી છે અને કોઈકે ફેરફાર નોટ લખી છે. અને ત્રણે ચોપડીઓની છેવટે સોનીવાસી જા સેવક પડિત મળત નારાયણના ભજવોના જવાબ મુખ્ય સમાચારમાં છપાયેલા છે. એ પડિત મળત નારાયણના મુકાબલામાં

લખનવવાળા મૌલવી અબ્દુલ ખાલિક સાહેબ તથા જનાબ કાજી હસમખાન મોહમ્મદ મીયાં પો- રખંદરી સાહેબ તથા સુરતના મીયાં સાહેબ મો- હમ્મદઅલી હમદાની તથા તેમના ફરજાન મીયાં સાહેબ તાહિરખાન તથા મી. હાજી મુસોફર સાહેબ શ- રીફ સાહેબ તથા આ લખનાર ગુલામ મોહ- મ્મદ બી. હાજી હાદિજ સાહેબ લખાણ કરતા હતા પણ અફસોસ કે પંદર વર્ષનાં કામો વખત વિતવાથી તે સધળાં છપા મળી નહીં આવ્યા જેથી જેટલા મળ્યા તે છાપ્યા છે.

પશુ હલા કરવામાં દોષ નથી એ વિષયમાં મુસલમાનો તરફથી જનાબ મૌલવી સૈયદ કમરુદ- દીન લખનાવવાળા સાહેબે ધણીજ ઉમદા તથા ધણીજ મોટી કિતાબ ઉર્દુમાં લખી છે અને જનાવરોને વધ કરી ખાવા ઉપર જેટલી શકાઓ કરવામાં આવે છે તે સધળીને તેમાં જવાબ છે. અને એ પુસ્તક કાનપુરના નિગમી પ્રેસમાં છપાયું છે. અને હિન્દુઓ તર- ફથી સલાયે પ્રકાશના ઉર્દુમાં ભાષાંતર કરતા રાધા કૃષ્ણ મહેતાએ “ માંસ અને આમાં સમાજ ” તથા બીજા એક આર્યાએ “ માંસ ભક્ષણ વેદ અનુકુલ ” ધણી સારી ચોપડીઓ લખી છે. એમાં હિન્દુઓના માનીતા પુસ્તકોથી ધણી સફાઈથી પ્રમાણ આપવામાં આવ્યાં છે, અને આ અમારી ચોપડીઓ પણ ખોદાના હજલથી અકત્તર છે. આજ સુધી એનો ઉત્તર કોઈએ લખ્યો નથી અને હવે જે કોઈ હિન્દુ લખવા યાહે તો પેહેર ખાની કરી સધળી ચોપડીનો અથવા એક આખી ચોપડીનો ઉત્તર લખે. વિશેષ કરી આ પ્રસ્તાવનાને સારી રીતે ધ્યાનમાં રાખીને જવાબ આપે.

પંદર કે સોળ વર્ષના આસરે થયો કે સુર- તના દેશી મિત્ર છાપાના અસહ્ય સાલિક મી.

મૌલવી અબ્દુલ ખાલિક સાહેબનું લખણ લ- ખાણ મુખ્ય સમાચારમાં છપાવેલું મહીશાવાડના કોઈ કેમણે ચોપડીના ઉપમાં છપાવી મફત વેહેંચ્યું. હવે પણ અફસોસ તે પણ મારી પાસે નહીં રહ્યું, મી.

મંઠારામ ઘેલાભાઈ સાહેબે માંસ બહુલુ વિરુદ્ધ એક લખાણ પોતાના જાપામાં ક્યું હતું અને તેનો જવાબ તેજ સમાહથી મુબઈના “ કાસેદે મુબઈ ” પત્રમાં મે નોંખવ શરૂ કર્યો હતો અને તે જવાબ લખાણી એક કોપી તેમના જાપાનામાં અને એક કોપી તેમના જાપાનાની મ.જે એન્ડર્સ લાયબ્રેરીમાં પોહોંચાડતો હતો. પણ તેનો કશો જવાબ તેવલુ કે તેવલુના કોઈ ચલાએ આપ્યો નથી. ને મજમુન ધણું ઉપયોગી છે પણ તેની નકલો મારી પાસે રહી નથી નથી મારી પાદદારત પ્રમાણે લખું છું. અને આ લખાણુ તે જાપામાં જવાબદાર લખાણુનો ચતુરાંશ પણ નથી.

મીંઠ મંઠારામ—મુસલમાનો પેશાબથી ધણુ બચે છે એ સ્તુત છે. તેઓ બ્યારે પેશાબ કરે છે તો પત્થર કે ખડુ વાપરી પેશાબને સુકવે છે. એક રીપુ બદનને કે વસ્ત્રને લાગવા દેતા નથી. વળી એટલાપર નહીં અટકતાં ફરી પાણીથી પણ ધોએ છે. ભારે મારા મુસલમાન ભાઈઓએ વિચારવું નેમએ કે જે પશુનું માંસ તમો ખાઓ છો તે પશુની મુળ પેદાએશ એકે પેશાબના ડીપાથીજ છે તે તમને ખાવું કેમ દુરસ્ત હોય ?

જવાબ—મીંઠ મંઠારામ સાહેબને મુસલમાનોનું ક્રમ પૂરતી રીતે પેશાબથી બચવાનું જાણવાની સાથે આ પણ કોઈ મુસલમાનથી વાકેફ થવું હતું કે પેશાબથી બચવાનો તો હુકમ તમારા પૈગમ્બરે આપ્યો છે. તો શું વીર્યથી ઉત્પન્ન થયેલા માંસને ખાવું પણ તમારા પૈગમ્બરે દુરસ્ત રાખ્યું છે ? અથવા કુરઆનમાં દુરસ્ત ફરમાવ્યું છે ? ફરી સવાલ કરવાનો શોખ પૂરો પાડવા નીકળતે તો ડીક થતે, કારણ કે બ્યારે કુરઆનમાં માંસ ખાવાની આજ્ઞા છે, હજરત મોહમ્મદે પોતે ખાધું છે, લોકોને ખવડાવ્યું છે તો ફરી એ અને એકલોકેટ લખાણે હુકમ ક્યાંથી મળ્યો ?

નાપાક વસ્તુના પાક થવાના અનેક કારણો છે. નાપાક કપડું ધોએથી પાક થાય છે તેમ ફરક

ચમકતી સફાઈવાળી વસ્તુ જરી ચપ્પુ વગેરે બુધી નાખવાથી પણ પાક થાય છે. તેવીજ રીતે ઇસ્તિહાલા એટલે હાલતના બદલાયાથી પણ પાક થાય છે. દાખલા તરીકે શરાબ નાપાક છે પણ તે સરકા થએથી પાક થાય છે. એજ કાયદા પ્રમાણે વીર્ય નાપાક છે પણ તે ઇસ્તિહાલાથી પ. વિત્ર થાય છે. વીર્યથી જનનવર બંતાં ધણી તરેહના ઇસ્તિહાલા વચ્ચે આવે છે. વીર્યથી લોહી, લોહીથી માંસનો લોચો ફરી હાડકાં પાસમાં ચામડું વગેરે. તેથી હવે વીર્ય રહ્યું નથી, એક જુદીજ વસ્તુ બની છે, ફરી તેમાં પવિત્ર અને અપવિત્ર બે તરેહની વસ્તુ બની છે. તેને પાક કરવાનો કાયદો ઇસ્લામે જુબલ કરવાના રાખ્યો છે કે તેથી પવિત્ર થનારી વસ્તુ પાક થાય અને અપવિત્ર બહાર પડે.

હાલતના બદલાયાથી (ઇસ્તિહાલાથી) કાયદાનું બદલાવું આ એક એવો કાયદો છે કે જેને હિન્દુ મુસલમાન બંનેએ માન્ય કર્યો છે. દૂધ, લોહી તથા ગોખરમાંથી બને છે. હવે ગોખર અથવા જે હિન્દુઓને ભાં પવિત્ર છે પણ લોહી તો તેઓને ભાં પણ અપવિત્ર છે. છતાં એજ કાયદાને આધારે બંને તેને પાક ગણી વાપરે છે. એટલુંજ નહીં પણ દૂધને હિન્દુઓ પોતાની માનેલી પવિત્ર જગ્યામાં લઈ જાય છે. એવીજ રીતે ચામડું એની મુળ પેદાએશ તેજ વીર્ય છે, અને ફરી લોહી તથા માંસથી છે પણ હિન્દુઓ તેને પવિત્ર ગણી વાપરતાં આજ્ઞા અને વાપરે છે. અને પોતાની પવિત્ર જગ્યાઓમાં ચામડાના વાછત્રા નમારાં વગેરે લઈ જાય છે. અને મુસલમાનો ચામડાને અપવિત્ર ગણે છે જેથી તેને પવિત્ર કરવાના કાયદામાંથી એક ચામડું કેમલવુ અને કાયદાસરની જુબલ થઈ લગાડી પવિત્ર ગણે છે.

ખેતીમાં ખાતર પુરાય છે તેમાં માણસનું મેલ તથા જાણુ બંને વપરાય છે. તેની અસરથી થઈલા અનાજને કે લાક ભાજને હિન્દુઓ તથા મુસલમાનો બંને પવિત્ર ગણી વાપરે છે, તેનું કારણ તેજ ઉપ-
લો ઇસ્તિહાલાનો કાયદો છે, જે મંઠારામ એ

કાયદાનો નકાર કરનાર થશે તો હું, મુત્ર તથા છાત્રના ખાનાર ગણુશે. એવીજ રીતે વીર્યથી ઉત્પન્ન થતા અંસને સમજો.

મંછારામ—અકબર બાદશાહે ગઉવધની મનાઇ કરી હતી.

જવાબ—અકબર બાદશાહે ગઉવધ અટકાવ્યો એથી સિદ્ધ થાય છે કે અકબર બાદશાહના હુકમ આગળ મુસલમાનોમાં ગઉવધનો રિવાજ હતો. જેથી મનાઇ હુકમ બહાર પડ્યો. હવે મનાઈ માટેનો વખત તો અકબરની મનાઇનો વખત છે, અને રિવાજ માટે કોઇ વખત હિંદુઓ બતાવી શકતા નથી તો જરૂર હજરત મોહમ્મદ (સલ)ના વખતથી ગઉવધ ચાલ્યો આવે છે એમ સિદ્ધ થયું. અને બોખારી મુસલિમ વગેરે હદીસની કિતાબોથી એનો ટેકો પણ મળે છે.

વળી અકબર બાદશાહે પાછો તે હુકમ રદ પણ કરેલો એમ છતાં તે હિંદુઓની છોકરીઓ લેતો હતો તેના ખડલામાં જે તેઓની ગઉમાતાને છોડી હોય તો તેથી અમને શું.

કોઈ પણ મુસલમાન બાદશાહને શરીરતની આપલમાં હાથ નાખવાનો જરાએ અપભાર નથી. શરીરતના હુકમ ઉપર ચાલવામાં ચલાવવામાં રદ્યિત અને બાદશાહ સરખા છે. મુસલમાન બાદશાહની તાબેદારી રદ્યિત ઉપર વાજબ છે પણ એની એ મતલબ નથી કે તે જગ્યાએ તે હુકમ કરી શકે છે અને તે સર્વ મુસલમાનોએ માન્ય કરવું જોઈએ. એ વિષેની કુરઆનની આયત ઉપર જરા પણ વિચાર કર્યાથી સાફ જણાય આવશે. કુરઆનમાં છે “ આ ઇમાનવાળાઓ અલ્લાહનો હુકમ માનો અને રસૂલુલ્લાહનો હુકમ માનો અને તમારામાંના (મુસલમાન) હોકુમતવાળાઓનો. ફરી જે કોઈ વિષયમાં તમે આપસમાં મતફેર

● અને સુરતના કેટલાક શ્લોકોનાં ઉપર અકસોસ થાય છે કે તેઓ પોતાના લેક્ચરમાં આ આયતને બોલે છે પણ તેનો તરજૂમો બયાન કરવામાં “મિન્-કુમ” શબ્દ છેડી દે છે જેનો અર્થ તમારામાંનાં એટલે મુસલમાન થાય છે. પ્રથમ ચાહીએ ખોદાનાં જામમાં એવીજ રીતે કરતા હતા. આ મા

પડો તો તેને અલ્લાહની તથા રસૂલના તરફ ફેરવો. જે તમે અલ્લાહ તથા આખિરત ઉપર વિશ્વાસ રાખતા હોય તો. આ હીક કામ છે અને સાફ પરિણામ છે.” સૂરા નિસા ૪; ૬૦ આમાં મુસલમાન હાકેમની તાબેદારીનું બયાન છે. પણ જે રીતે બતાવવામાં આવ્યું છે કે તેની તાબેદારી શરીરત વિરુદ્ધ આપતમાં નથી. પહેલી ઇશારાથી છે તે એવી રીતે કે “ તાબેદારી કરો ” નો શબ્દ અલ્લાહ સાથે તથા પેગમ્બર (રસૂલુલ્લાહ) સાથે લગાડવામાં આવ્યો છે પણ તે હાકેમ સાથે લગાડવામાં આવ્યો નથી. જેમાં ઇશારાથી સમજાવ્યાં કે હાકેમની તાબેદારી તે અસલ તાબેદારી નથી પણ ખોદા તથા રસૂલની તાબેદારીની શાખા છે જે મુળથી વિરુદ્ધ હોતી નહીં જોઈએ. પણ કોઈ માણસ આ ઇશારાને નહીં સમજે માટે તેવા માણસ માટે ખુલ્લું કહેવાયું કે “ ફરી જે કોઈ વિષયમાં તમે આપસમાં મતફેર પડો તો તેને અલ્લાહની તથા રસૂલની તરફ ફેરવો.” અલ્લાહની તરફ એટલે તેની કિતાબ (કુરઆન) તરફ, અને રસૂલની તરફ એટલે તેમની સુનત (હદીસ) તરફ. અને એ વિષે બાર મુકાયો. “ જે તમે અલ્લાહ તથા આખિરત (છેલ્લા દિવસ) ઉપર વિશ્વાસ રાખતા હોય તો ” એટલે મુસલમાનને તથા ઇમાનના દાવેદારને આ કાયદો વિરુદ્ધ ચાલવું કદી યોગ્ય નથી. ફરી છેવટમાં કહેવાયું કે “ આ હીક કામ છે અને સાફ પરિણામ છે ” જ્યારે ખોદા આ કાયદો વિરુદ્ધ હીક કામ તથા સાફ પરિણામ કહે તો ફરી તેથી વિરુદ્ધ ચાલવું નહાર કામ તથા મારું પરિણામ હોતું જ નોઈએ. આથી તમે સમજી શકશો કે અકબર બાદશાહ વગેરે કોઈ પણ બાદશાહને ખોદા તથા પેગમ્બરના હુકમ વિરુદ્ધ હુકમ આપવાનો અધીકાર નથી. અને જે તેઓ કોઈ મતલબસર વિરુદ્ધ કાયદો કાઢે તે તે મારું પરિણામ છે. તે પર મુસલમાનોને ચાલવું જ નોઈએ.

હવે હવે વિષે આર્થાઓને કંઈક બે બોલવા આવું છું. અને જ્યારે માનેલા પુસ્તકોની

તથા માનેલા પુરુષના વચનો હોય તો તેને માનનારા માટે યુદ્ધિના પ્રમાણની જરૂરત નથી. માટે અક્ષી દાખલા લખતો નથી.

દયાનંદ સરસ્વતીનું સત્યાર્થ પ્રકાશ સને ૧૮૭૫ માં બનારસમાં છપાવવાના પૃષ્ઠ ૪૫ માં સવાર સાંઝ માંસ વગેરેથી હોમ કરવાનું લખ્યું છે. વળી તેજ પ્રતના પૃષ્ઠ ૧૭૧ માં છે “ યજ્ઞને માટે જે જનવરોનું કતલ કરવું છે તે વિધિ પૂવક કતલ કરવું છે (એટલે દુસ્ત છે) ” તેજ પ્રતના પૃષ્ઠ ૩૦૨ માં છે “ જે કોઈ પણ માંસ નહીં ખાય તો પશુ પક્ષી વગેરે જેટલાં છે તેથી હજાર ગણુ થાય. ફરી માણસને મારવા લાગે ખેતરમાં અંન નહીં થાય. જેથી સર્વ માણસ મરી જાય. ” વળી તેજ પ્રતના પૃષ્ઠ ૩૦૩ માં છે “ જ્યાં જ્યાં ગોમેષ વગેરે લખ્યા છે ત્યાં ત્યાં પશુઓના નરને મારવું લખ્યું છે. એક બળદથી હજારો ગાય ગર્ભવતી થાય છે તો એથી નુકસાન પણ નથી. અને જે ગાય વાંઝ (વન્ધ્ય) હોય તેને પણ ગોમેષમાં મારવાનું લખ્યું છે ” તેજ પ્રતના પૃષ્ઠ ૩૬૯ માં છે. પશુઓના મારવામાં જરા દુઃખ થાય છે પણ યજ્ઞના પ્રાણીઓ અને બીજાઓના ઘણાજ લાભ છે ” વળી તેજ પ્રતના પૃષ્ઠ ૧૪૯ માં છે કે “ માંસના પીન્ડ આપવામાં કરો પાપ નથી. ” દયાનંદજીની સંસ્કારવિધી છપાયેલું સંમત ૧૯૩૩ ના પૃષ્ઠ ૧૧ માં છે “ જે શપ્ત ચાહે કે મારો છોકરો પશિંડત, દુઃખમનોનો ફતેહ કરનાર સઘળા વેદ વેદાંગોના જાણનાર બહુવાનર તથા પૂર આયુષ્ય ભોગવનાર થાય તો તે માંસની સાથે ભાત રાંધીને ખાય. ”

વળી ઋગ્વેદ સહિતા આં ૧ સૂક્ત ૬૧ ની શ્રુતિમાં આવી રીતે છે “ આ ઇંદ્ર વરતર ઉપર તારો બજાર (એક હથિયાર) ચલાવ અને તેના એવા દુકડે દુકડા કર જેવી રીતે કસાઈ ગામના દુકડે દુકડા કરે છે. ” આ શ્રુતિમાં વરતરના દુકડે દુકડા કરવાને ગાયના દુકડા કરવા સાથે ઉપમા (તસવીહ) આપી છે. હવે વિચારવાનું છે કે જે ભોગો ગાયને માને છે ગાયને પૂજે છે તેઓ

ગાયના દુકડા કરવાનું પોતાની બોલચાલમાં ઉપમા આપવામાં કદી વાપરશે નહીં. એટલુંજ નહીં પણ કોઈ પરધર્મ શપ્ત તેઓની આગળ એવો શપ્ત બોલે તો નારાજ થાય છે. અને કવીની ફરજ છે કે તે પોતાની કવિતામાં એવા શપ્તો વાપરે કે જેના સાંભળવાથી સાંભળનાર અને વિશેષ કરી તેના માનનાર નારાજ થાય નહીં. નહીં તો તે વક્તો ગણુશે નહીં, તેની વાત ફસાહતમાં મેલાશે નહીં. જ્યારે શ્રુતિથી જણાય છે કે વેદના ચલણના વખતમાં કસાઈઓ હતા. તેઓ ગાયને કાપતા, અને દુકડે દુકડા કરતા, અને તે વખતના હિન્દુઓ તેને એવું ગણુતા નહોતા. તથા તે વાપરતા હતા. આ ખુલ્લું છે નહીં તો કદી એવી ઉપમા વેદમાં આપાતે નહીં. અથર્વ વેદ કા. ૬ વ. ૭૦ મં. ૧ જેવી રીતે માંસ દાર જુવામાં વેગવાળા પુરુષનું સ્ત્રીમાં મન લાગે છે તેવી રીતે ઓ સ્ત્રી તાર મન સન્તાનમાં લગાડ. ” આમાં સ્ત્રીને પોતાના સન્તાનને પાલવાની આજ્ઞા છે અને તેની સાથે તેણીના મન લાગવાને માંસમાં મન લાગવાની સાથે ઉપમા અપાઈ છે. જે માંસ ખાવાની મનાઈ વેદમાં હોત તો આ ઉપમાં કદી અપાતે નહીં. અથર્વ વેદ આ. ૯ વ. ૬ કા. ૪ મં. ૩૯ ગાયનાં દૂધ અને માંસ એ ઘણું સ્વાદિષ્ટ છે એને મેમળની આગળ નહીં ખાય. ”

મનુ અધ્યાય ૫ શ્લો. ૩૬ જે પશુઓનું વેદ મંત્રથી સંસ્કાર નહીં થયો તેનું માંસ ખાણુ નહીં ખાય પણ સંસ્કાર થયલા જનવરોનું માંસ ખાય “ વળી મનુ અં ૫ શ્લો. ૪૪ “ આ દુન્યામાં જે વધ વેદના દુક્રમ પ્રમાણે થાય છે તેને જુલમ કે હત્યા નહીં ગણુવી જોઈ એ કારણ કે વેદથીજ જુલમ કરવાનું દુસ્ત છે ” મનુજીના કહેવાથી પણ સિદ્ધ થાય છે કે જુલમ કરવાની આજ્ઞા વેદમાં છે. વળી મનુ અં ૫ શ્લો. ૧૮ સ્વાધિદ્યા શયક. ગોધો નામની મરોળી, પગડ કાચબો, સસલું એ સવ પાંચ અખવાળા ભક્ષણ કરવાને લાએક છે તેમ કોર

છોડી દહને તમામ દાદવાળાંનું ભક્ષણ કરવું. ” આ શ્લોક પ્રમાણે ગાય, ભેંસ અને ઘોડાનું માંસ ખાવું દુરસ્ત છે. વળી મનુ અ. ૩ શ. ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦ (અશ્વમાં) માછલીના માંસથી જે માંસ તૃપ્ત (સંતુષ્ટ) રહે છે. હરણના માંસથી ત્રણ માંસ મેંદાના માંસથી પાંચ માંસ; અને દ્વિગ્ન તીથી ખવાય શકે એવા પક્ષીના માંસથી પાંચ માંસ, સુધી પિતૃઓ તૃપ્ત રહે છે; વાહરડના માંસથી છ માંસ સુધી તૃપ્ત રહે છે. ચિત્ર મૃગના માંસથી સાત માંસ સુધી, એણે નામના હરણના માંસથી આઠ માંસ સુધી; અને ૩૩ નામના મૃગથી નવ માંસ તૃપ્ત રહે છે. ભુંડ અને ભેંસના માંસથી દશ માંસ સુધી તૃપ્ત રહે છે. અને સસલા તથા કાચ્યાના માંસથી અગિયાર માંસ ” વળી મનુ અ. ૩ શ્લોક ૩ માં વેદ ભણી પ્રસિદ્ધ ઈર્ષ માલા પેઢેરી ગાદીએ ખેસનાર માટે છે કે તેનો પાપ અથવા અધર્મ એક ગાય મારી તેના લોહીથી મધુપક બનાવી તેની પૂજા કરે. વળી મનુ અ. ૫ શ્લોક ૨૮ બ્રહ્મજીએ કહ્યું છે કે ચલિત અને અચલિત વસ્તુઓ જે આ દુન્યામાં છે તે સધળા આત્માનો ખોસક છે. એ વગર મનુમાં ઘણા દાખલા છે.

બ્રહ્મદારક ઉપનેશદ જે દયાનંદજીનું માનેણું છે તેના અ. ૮ પ્ર. ૦૪ મં. ૧૭ “ જે કોઈ ઇન્દ્રિય છે કે મારો પુત્ર પડિત સત્યાસલ વિવેકી શત્રુઓને છતનાર, પોતે નહીં હારનાર. યુધ્ધમાં ગમન, હર્ષ તથા નિર્ભયતા કરનાર, સંક્ષીપ્ત વાણીનો મોલનાર, સધળા વેદ વેદાંગ વિદ્યાનો ભણનાર ભણાવનાર, રત્ન આયુષ્યનો ભોગવનાર યાજ તો તે માંસનો પુલાવ બનાવી (ચોખ્ખા માંસમાં રાંધી) ને ખાએ તો એવા પુત્ર થવાનો સમ્ભવ છે. ” આજ મંત્ર શતપથ બ્રહ્મજીના ૧૪ માં કાન્ડમાં પણ છે.

અહ મનુમાં પણ માંસ ખાવાની વિધિ છે. અમૃતેશમાં માંસ ખાવાના ઘણા પ્રમાણ છે. મહા ભસ્વમાં માંસ ખાવાના ઘણા દાખલા છે. જે માણસ “માંસ એવ આર્ચસમાજ” પડિત રાખા-કુણ મેહતા રચિત જોશે તેને ખાતી થશે. માટે હું

વધુ નહીં લખતાં તેને વાંચવાની ભલામણ કરું છું. પણ આ સઘલા દાખલા ધનસાધથી વાંચનારને લાભ આપશે. પણ પડિત શીવપ્રસાદ શરમા આર્ચા મેરઠવાળા કહે છે “જે મનુષ્ય બ્રહ્માણ પણ કહે કે વેદમાં માંસ ખાવાનું છે તોપણ હું કદી માનીશ નહીં,” (માંસ અને આર્ચ સમાજ પૃષ્ઠ ૬) એવા માણસને તો કદી લાભ થશે નહીં. ગુરૂ નાનક સાહેબે “મંચ સાહેબ” માં માંસ ખાવા વિષે ઘણી સારી રીતે સમજૂતા આપી છે તેની એક શેઝર અંચ લખવી મોનાસંગ લાગે છે.

કવિતા.

હાડ માંસ મેં દૂધ બસત હૈ, જહાં મેલે ધન ખાવ; ઇલિ દેખા પડિતકા ક્રિયા, માંસ દેખ ધન આવ. હવે હું કલ્પિત કેસ લખી આ ઝખડાને ખતમ કરું છું. આ કેસ કલ્પિત છે એમાં દયાનંદ સરસ્વતી તથા મનુ મહારાજ વગર બીજા લોકોના નામે કલ્પિત લખ્યાં છે. ભોગજીએ જે કામનું નામ આ કેસમાં લખ્યા માણસના નામ સાથે મળવું આવે તો તે એમ નહીં સમજે કે હું તે શપ્સ છું.

ફાજદારી કેસ ના. ૧૦૧ તા. ૧૦મી જુન ૧૯૦૬.

ફરયાદી દયારામ ઘેલાભાઈ.

વિરૂદ્ધ

અબ્દુલ્લાહ રહીમભાઈ.

દાવા અરજી

ગરીબ પરવર સલામત હું નીચે સહી કરનાર દયારામ ઘેલાભાઈની નમ્રતા પૂર્વક અરજ એ છે કે મુસલમાનો પણ હત્યા કરે છે અને તેથી મુંગા પ્રાણીઓપર ઘણા જુલમ થાય છે અને એ કામ હોર ગુનાહનું છે, એથી મહા દિલ ઘણું જ દરે છે. એ બાબતની વાત સાંભળી આરં અંતઃ રણ ક્રુને છે તથા અમારા શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ છે માટે આપ મારાપર કયા કરી એ લોકોના આગેવાન અબ્દુલ્લાહ રહીમભાઈ જે એ કાયમી લોકોને જીરે છે તથા અમારા શાસ્ત્રના ખેદા ખેદા દાખલા ઇઈ બાપણો કરે છે તેને મોહારી એ કા

મની તપાસ કરી અને દાદ આપો અને એ કામનો
મનાઈ હુકમ કાઢો. હું આપના હકમાં દુવા કરીશ.
તા. ૨૦-૫-૦૯.

સાક્ષીઓના નામો.
લક્ષ્મીલાલ ઘેલાભાઈ.
ચુનીલાલ ભોતીલાલ.
ચુલામદાસ કીલાભાઈ.
નારાતમ કિષારામ.

અરજદાર.

દયારામ ઘેલાભાઈ (નવો આર્યો.)

કરીયાદીએ પોતાની અરજીમાં લખેલી દફતરી
કત કસમ ઉપર માહરસ્ટ્રેટની કોર્ટમાં પોતાની
જગ્યાનીમાં બયાન કરી અને તેમાં વધુ એમ પણ
જણાવ્યું કે હું શાસ્ત્ર સારી રીતે જાણું છું.

ઉક્ત તપાસ.

વકીલ તમે આર્યો ક્યારથી થયા ? જવાબ
એ વર્ષથી. વકીલ તમે પ્રથમ કયો ધર્મ પાળતા
હતા ? જવાબ વિષ્ણુ. વકીલ પ્રથમ નમો મુર્તિ
પૂજતા હતા ? જવાબ હા. વકીલ તે કામ પાપનું
છે ? જવાબ હા. વકીલ આર્યો થવાથી તમારી
પ્રથમ કરેલી મુર્તિ પૂજનો પાપ માફ થયો ?
જવાબ નહીં. ખોટા પાપ માફ કરી શકતો નથી
પાપ માફ કર્યાથી તે અન્યાયી કરે છે (સત્યાર્થ પ.
૫૦૨ વગેરે.) વકીલ તો એનો અદક્ષો, તમને
કંઈ મળશે ? જવાબ બીજા અવતારમાં કુતર,
ખીલાડું કે જૂડ થવું પડવાનું. વકીલ તમે પ્રથમ
કયાં રહેતા હતા ? જવાબ મોરા સુંવાલીમાં.
વકીલ તમે ત્યાંથી સુરતમાં કેમ આવ્યા ? જવાબ
એક ખાસ ગરજ માટે. વકીલ તમે ત્યાં જુએ
મરતા હતા. રોજગાર નહીં ચાલતો તેથી આવ્યા
છો ? જવાબ નહીં. ત્યાં તો હું માણું પેદા કરતો
હોતો. હજુ સુરતમાં દુઃખ છે. પણ મારી બીજી
મતલબ છે. વકીલ તે કયી મતલબ છે તે
કહે ? જવાબ હું રંડાયેલી છું અને
ત્યાં કેમ આર્યો નથી. વકીલ તો શું તમે
બીજા વિવાહ કરવા આવ્યા છો ? જવાબ નહીં.
જેમ વિધવા બીજો પુરૂષ કરી નહીં શકતી તેમ

રંડાયેલો પુનર્વિવાહ કરી શકતો નથી. (સત્યાર્થ
પૃષ્ઠ ૧૦૭) * વકીલ તો તમે શા માટે આવ્યા
છો ? જવાબ દશ સ્ત્રી સાથે નિયોગની ઇચ્છાએ
આવ્યો છું. દશ સ્ત્રી સાથે રંડાયેલો નિયોગ કરી શકે
છે, એવી મહાશયી દયાનંદજીની આજ્ઞા છે. (મહા-
વેદાદિ પૃષ્ઠ ૧૭૨) † કોર્ટ નિયોગ એટલે શું
તે હું સમજ્યો નથી. કરીયાદી સાહેબ રંડાયેલો
માણસ બીજાની સ્ત્રી સાથે કે વિધવા સાથે સન્મોહ
કરી દશ છોકરાં મેળવે તે. કોર્ટ (હસીને)
આ તો દયાનંદજીએ ધાળું વિચિત્ર લખ્યું છે.
રંડાયેલાને તો વિવાદથી એક સ્ત્રી મળવાની
જગ્યાએ દશ મળી. વકીલ મનુ આ. ૬ સ્થાન ૬૦
થી તો એક બાળક માટે નિયોગની છુટ છે. તો
દશ છોકરાં ક્યાંથી થયાં ? જવાબ મનુજીને વેદ-
માંથી એક છોકરું મેળવવાનું સુચ્યું. પણ મહા-
શયી દયાનંદજી મનુજીથી વિવામાં દશમણા હતા
જેથી તેમને દશ બાળક મેળવવાની આજ્ઞા મળી.
(સત્યાર્થ પૃષ્ઠ ૧૦૫) ‡ વકીલ મનુ અ. ૫ વગે

* તે ઇમારત આવી રીતે છે “પૂર્વે અમે
લખ્યું” છે કે કિલ્લેમાં સ્ત્રી પુરૂષનો એક જ વાર વિવાહ
થવો વેદાદિ શાસ્ત્રોમાં લખ્યો છે. દ્વિતીય વાર નહીં
(સત્યાર્થ પ્રમાણ પૃષ્ઠ ૧૭૩ થી. ૧, ૨) - દયાનંદની આજ્ઞા
કે એવી વિચિત્ર અજ્ઞા છે જે પર કોઈ આર્ય અમલ
કરતો નથી તેઓ બીજા વિવાહ કરે છે. એટલેજ
નહીં પણ વિધવાઓના પુનર્લેગન માટે પણ કેટલાકો
કેસરીય કરે છે. શ્રી. મો.

† તે ઇમારત આવી રીતે છે “હે સ્ત્રી ! વૃંધિ-
માહી પતિથી લઈને અગિયાર પતિ પર્યંત નિયોગ
કર. અર્થાત કદાપિ આપતકાલ પ્રાપ્ત થાય તો એક
એકના એકાએક આવ સંતત્તોષપતિને મારિશ કદી
પુરૂષ સુધીજ નિયોગ કરતો. એજ પ્રમાણે પુરૂષ પણ
વિવાહિતા સ્ત્રીના મૃત્યુ પછી સંતાનના અભાવે એક
એકના અભાવે દશ વિધવા સુધી નિયોગ કરે” કહે
શાહિ. ભાષ્ય ભૂમિકા પૃષ્ઠ ૧૭૨, ૧૭૩ થી. મો.

‡ તે ઇમારત આવી રીતે છે. “એમ એક
વિધવા સ્ત્રી જો પોતા મરેલો અને એ એ અન્ધશ્રદ્ધ
નિશ્ચક્ત પુરૂષો મરેલો સન્તાન કરી શકે. અને એક
મૃતસ્ત્રીક પુરૂષ પણ એ પોતા મરેલો અને એ એ
અન્ય અન્ય વાર વિધવાઓ માટે પુત્ર ઉત્પન્ન કરી
શકે છે. એવી રીતે મળી દશ સન્તાનોત્પત્તિની
આજ્ઞા વેદમાં છે. સત્યાર્થ પૃષ્ઠ ૧૦૫ થી ૬-૬ થી. મો.

રેમાં પશુ હત્યા માંસ ખાવાનો હુકમ છે કે નહીં ? જવાબ હા, છે. પણ તેમાં પાછળથી કોઈએ તે શ્રોક દાખલ કર્યા છે. તેથી હું માનું નહીં.

(૧) સાક્ષી લક્ષ્મભાઈ ઘેલાભાઈની જવાબી.

ફરીયાદીના વકીલની તપાસમાં.

મારું નામ લક્ષ્મભાઈ બાપનું નામ ઘેલાભાઈ રહેવાસી બીલીમોરાનો હાલ સુરતનો. કસમ ઉપર જણાવું છું કે હું ઈચ્છુ યુજરાતી જાણું છું. મને ધર્મ સંબંધી પુસ્તકો વાંચવાનો શોખ છે. હું આપ સમાજમાં દાખલ છું જેથી મને ધર્મ સંબંધી વાતચીત કરવાનો પણ શોખ છે. અમારા ધર્મમાં પશુ વધ કરવાનું કે માંસહાર નથી જેથી કોઈ સંપ્રદાય અમારા ધર્મને નામે કહે કે એઓના ધર્મમાં પશુવધ છે તો તેથી અમારું દિલ દુઃખે. પ્રતીવાદી અમદુશ્વાલ રહીમભાઈ તેવા બાપણે કરે છે તથા મુસલમાનોને વધ કરવા વિષે ઉત્તેજન આપે છે.

ઉલટ તપાસ

વકીલ તમે પ્રથમ કયા માર્ગમાં હતા ? જવાબ વિષય ? વકીલ તમે તે વેળા સુતિ પૂજતા હતા ? જવાબ હા. વકીલ એ પાપ મારે તમે ખોદા પાસે મારી માંગી છે ? જવાબ ખોદા ન્યાયકાર છે તે સજ આપવા વગર યુદ્ધમાં રને છોડનાર નથી. વકીલ તો તમને પણ તેની કંઈ સજ મળશે ? જવાબ હા પુનર્જન્મમાં કુતરું બૃહ કંઈ બનતું પડશે. વકીલ તમે જ્યોત્સ્ના એલનો કુસ્થાનનો તરણુઓ જોયો છે ? જવાબ હા. વકીલ તેમાં પશુહિંસા માંસહાર વિષે વાંચ્યું છે ? જવાબ હા તેના ચાપટર કાઉ ચાપટર ટેબલ ચાપટર કેટલ વગેરેમાં પશુહત્યા તથા માંસહાર લખ્યાં છે. વકીલ તમે બીલીમોરાથી અતરે કેમ આવ્યા છો ? જવાબ હું નહીં કહે તો. કોર્ટ તમારે કહેવું પડશે આ કોર્ટ છે એમ અહીં ચાલે નહીં. સાક્ષી તો હીક મારી બાપડી ગર્ભવતી થઇ તેથી અતરે આવ્યો છું. વકીલ શું તેનો ઇલાજ કરાવવા આ બધા છે ? જવાબ નહીં. પણ દયાનંદજીએ કહ્યું છે કે સ્ત્રી ગર્ભવતી થયા પછી તેની પાસે એક

વર્ષ સંધી નહીં જાય (સલાયે પૃષ્ઠ ૮૫) + અને એટલા અરસામાં જો નહીં રહી શકાય તો નિયોગ કરે (સલાયે પૃષ્ઠ ૧૧૨)* મારે સુરતનો કોઈ આર્યો મારાપર દયા કરી કોઈ આર્યજીવી નિયોગ કરાતી દે તે મારે આવ્યો છું. વકીલ તો તમારું કામ શું ? જવાબ છે તો ધણી સ્ત્રીઓ અને રાજ પણ દેખાય છે, પણ શરમાય છે, વકીલ તમે મહાભારત, મનુ, સ્મૃતિ, ગ્રહ સુત્ર વાંચ્યાં છે ? જવાબ હા. વકીલ તેમાં માંસ ખાવાનું છે ? જવાબ હા છે. ફરીયાદીના વકીલનો સુધારો. તમે તેમ માનો છો ? જવાબ પણ હું તેને માનું નહીં કારણ કે દયાનંદજી માંસ ખાવાની મનાઈ કરે છે.

(૨) સાક્ષી સુનીલાલ મોતીલાલ

ફરીયાદીના વકીલની તપાસમાં.

મારું નામ સુનીલાલ બાપનું નામ મોતીલાલ રહેવાસી ચીખલીના પણ હાલ સુરતના. ધર્મ આર્ય સમાજ કસમ ઉપર જણાવું છું કે હું માત્ર યુજરાતી જાણું છું ધર્મ સંબંધી લોકોના વ્યાખ્યાન સાંભળવાનો શોખ રાખું છું. પ્રતિવાદી પુરત કિલ્લા આગળ ગયા રાત્રીવારે બાપણ કરતો હતો. ગઉરક્ષા વિરૂદ્ધ બાપણ કરતો અને કહેતો હતો કે લોકો તમે માંસ ખાઓ એ ધણું પુછીકારક છે. હિન્દુ ધર્મમાં પણ માંસ ખાવાનું છે વગેરે વગેરે જેથી હમારી લાગણી ધણી દુઃખાઈ.

ઉલટ તપાસ.

વકીલ તમે આર્ય સમાજ થયાને કેટલી મુદત થઈ ? જવાબ બે વર્ષ. વકીલ તમે પ્રથમ

† તે ઈમારત આવી રીતે છે. “આરે મહિના ભરમાં રજસ્વલા (હેજ) ન થવાથી ગર્ભસ્થિતિનો નિશ્ચય થઇ બધ ત્યારથી એક વર્ષ પર્વન્ત રત્રી પુરૂષને સમાગમ (જમા) હતી થયો ન જોઈએ સત્ય પૃષ્ઠ ૮૫ લી. ૬-૬ ગુ. મો.

† * તે ઈમારત આવી રીતે છે. “આરે ગર્ભવતી રત્રી સાથે એક વર્ષ સમાગમ ન કરવાના સમયમાં પૂરૂષથી કીધરોમી પુરૂષના રત્રીથી ન રહેવાય તો કોઈ સાથે નિયોગ કરીને તેને મારે પુત્રોત્પત્તિ કરી આપે.” સત્ય. પૃષ્ઠ ૧૧૨ લી. ૧-૩ ગુ. મો.

મુર્તિ પૂજતા હતા? જવાબ હા. વકીલ તમે આ પાપ માફ કરાવવાની કંઈ નહીં કરી છે? જવાબ ઈશ્વર ન્યાયકાર છે તે મારી બખ્શી શકતો નથી તો શું તદ્દખીર કરું? વકીલ તમે હોમ રોજ કરો છો? જવાબ નહીં; કાગળ કે દયાનંદના લખ્યા પ્રમાણે હોમમાં દરરોજ આના ચાર ઝોલામાં ઝોલા ખરચ થાય એ બીનતું સૂચક છે. વકીલ એ પાપ માટે તમને કંઈ બોગવતું પડશે? જવાબ એ પાપને બદલે કૃતિ બીલાડને અવતાર લેવો પડવાનો. વકીલ તમે ચીખલીથી સુરતમાં રહેવા માટે આવ્યા છો? જવાબ નહીં માત્ર એક કામ માટે આવ્યો છું. વકીલ શું કામે આવ્યા છો? જવાબ મારો મીનજ કઠોકઠી બણો ગરમ થાય છે અને તેથી હું મારી સ્ત્રીને ઢોલ ધપો કરું છું તેથી તે રીસાઈને સુરત આવી છે તેને લેવા આવ્યો છું. વકીલ તે આવવા રાજ થઈ? જવાબ નહીં; કાગળ કે તેનો વિચાર છે કે સત્યાર્થે પૃષ્ઠ ૧૧૧ લીન ૧, ૩નો ફાલ લઈ નિયોગ કરી તે મંતાન મારે માથે નાખે અને તે મારા માલના વારીસ થાય. વકીલ તમે વૈદક બણો છો? જવાબ હા. વકીલ તમે આયુર્વેદ બણો છો? જવાબ હા. વકીલ તેમાં માંસાહાર વિષે લખ્યું છે? જવાબ હા. આયુર્વેદ અં ૪૬ સુત્ર અસ્ત્યાન મં. ૪૩, ૪૮, ૬૦ માં માંસ ખાવાના ફાયદા બ્યાન થયા છે. વળી આયુર્વેદ આ. ૩ શરીરસ્થાન વૈગેરેમાં પણ છે. વકીલ બીજા પુસ્તકમાં પણ તમે વાંચ્યું છે? જવાબ હા. મહાભારત સભા પર્વ અં ૪

શ્લો. ૨, ૩ વગેરેમાં છે. વકીલ એ વગર બીજા પુસ્તકમાં છે? જવાબ હશે પણ હાલ મને માફ નથી. દરયાદીના વકીલનો સુધારો. આ પુસ્તકમાં લખેલું છે પણ તમે તેને માનો છો? જવાબ હું તેને માનતો નથી કારણ કે દયાનંદજી ક્રિસ્ટાની મનાઈ કરે છે.

(૩) સાક્ષી ગુલાબદાસ ક્રિસ્ટાનાઈ.

મારું નામ ગુલાબદાસ આપનું નામ કીલાભાઈ રહેવાસી અંકેશ્વરનો પણ હાલ સુરતનો પ્રમુખ આપ સમાજ. કસમ ઉપર જણાવું છું કે અને વેદની શ્રુતિઓ સાંભળવાનો બણો શાખ છે. ગુજરાતી તથા ઇંગ્રેજી હું બાણ છું. એ આપમાં ધર્મ સંબંધી પુસ્તકો મારાં વાંચેલાં છે. પતિવાદી માંસાહાર વિષે તથા પશુ હિંસા વિષે અને વિશેષ કરી ગઢિલ્યા વિષે બાપણું કરે છે તે સાંભળી મારું દિલ ધ્રુવું દુઃખાયું હતું.

વિલટ તપાસ.

વકીલ તમને આપ્યા સમાજ થયાને કેટલો વખત થયો? જવાબ પાંચ વર્ષ. વકીલ તે પહેલાં તમે મુર્તિ પૂજ કરતા હતા? જવાબ હા. વકીલ એ વગર બીજાં પણ સમાજ થી પાપ થયાં હશે? જવાબ થયાં હશે. વકીલ એની મારી મેળવવા શો ઉપાય કર્યો? જવાબ કોઈ ઉપાય થઈ શકતો નથી. ખોટા માફ કરી શકતો નથી. વકીલ કેમ ઈશ્વર દયાલુ નથી શું? જવાબ તે દયાલુ છે પણ તેના અર્થ ભેદ સમજ ને છે તેમ નથી. પાપીને સજા કરવી એજ દયા છે. (સત્યાર્થે પૃષ્ઠ ૧૭૧) માટે કુતરાં બીલાડની અવતાર લેવો પડશે. વકીલ તમે અંકેશ્વરથી સુરત શા માટે આવ્યા? જવાબ એ વિષે બણો લાંબો કિસ્સો છે તમે નહીં પૂછો. વકીલ સમાજે કહેલું પડશે. કોરંટ (વકીલને) ટમે વળી માથા નિયોગ-વિષે સલાહ કરી કોરંટનો વખત એસે વકીલ સાહેબ એમના કિસ્સાથી મારા અસહ્ય લાભદી વક્ત નીકળે એવી મને આશા છે. કોરંટ

ફ તે હમારત આવી રાતે છે. "તેમજ ને પ્રક્રમ અવતાર દુખ ફાયદા હોય તો સ્ત્રીને ઉચિત છે કે તેને સામીને અન્ય પુરુષ સાથે નિયોગ કરી તાત્કાલિક પતિને તેજ વિવાહીત પતિને દબા ભાગ સંતાન કરી લે. ઉત્તરાદી પ્રમાણે અને કુલિઓથી સ્વયંવર વિવાહ અને નિયોગથી પોતે પોતાના કુલની ઉન્નતિ કરે." સત્ય. મૃગ ૧૧૧ શ્લો ૧-૩ ગુ. મો.

ટો ચાલવા ડો. વકીલ કહો તે શી બાબત છે ? જવાબ હું ખીમારને ખીમાર રહેતો હતો જેથી મને કંઈ સંતાન થયું નહોતું, તેથી મેં મારી બાથફોને કહ્યું કે તું નિયોગ કરી સંતાન મેળવ. (સત્યાર્થ પૃષ્ઠ ૧૧૦)* તે મશ્કરી સમજી મને કહેવા લાગી તમે એવું શું બોલો છો. મેં કહ્યું હું ઠીક કહું છું. તું કોઈ વીચ્છાન કરનાર પાસે જા. તેણી એ કહ્યું જાઓ તમોજ દુંદી લાવો. મેં કહ્યું કે ફલાણો મારો મિત્ર તે ઉચ્ચ વરણનો છે તેને હું લાઉં છું. તે ઉપરથી તે મારાપર ધુસ્સે થઈ કહેવા લાગી જા બડવા હું એવું કામ કરીશ નહીં. એમ કહી તે ચાલતી થઈ. લોકોએ તેણીને ઘણીએ સમજાવી પણ તે આવતી નથી. પડિનોએ કહ્યું કે નિયોગ કરી દશ અઘ્યા મેળવવા એ ધ્યાનદંજની ખાસ શીખામણ છે. પણ તે કહે છે કે હું મારી લાજ સંભાળવામાં ધ્યાનદંજને કે બીજા કોઈને માનુ નહીં. આખર કોટ કચેરી થઈ, પણ ધર નહીં જ થયું. હવે હું તદ્દરસ્ત થયો છતાં તે આવતી નથી. સુરતના આર્થાઓની સ્ત્રીઓ કે બીજા કોઈની નિયોગમાં આવે તેવી ઘણી એ છે, પણ મારે અંતઃકરણ એ કામને હવે ના પાડે છે. હવે હું એક મુશ્કેલીમાં છું. ધ્યાનદંજ ક્યે છે દિવોમાં સ્ત્રી પુરોના એકજ વાર વિવાહ થવો જોઈએ (સત્ય. પૃ. ૧૦૭) પણ મનુ અ. ૫ શ્લો. ૧૬૮માં બીજા વિવાહ કરવાની આજ્ઞા છે. બ્રહ્મદારકે ઉપનિષદમાં છે કે મહા ઋષી યજ્ઞ વધ્યની બે સ્ત્રી હતી. શ્રી કૃષ્ણજીની આઠ સ્ત્રી હતી. રાજા દસરથજીની ત્રણ રાણીઓ હતી. અને હું બીજા વિવાહ કરવા ઇચ્છું છું જેથી સુરતના

* એ ઇમારત આવી રીતે છે. “જ્યારે પતિ સંતાનોત્પત્તિમાં અસમર્થ હોય ત્યારે પોતાની સ્ત્રીને આજ્ઞા આપે કે હે સુભગે સૌભાગ્યની ઇચ્છા કરનાર. તું મારા થકી બીજા પતિની ઇચ્છા કર કેમકે હવે મારાથી સંતાનોત્પત્તિની આશા ન કર ત્યારે સ્ત્રી બીજા સાથે નિયોગ કરીને સંતાનોત્પત્તિ કરે. સત્ય. ૧૧૦ લી. ૦ ૮-૧૦ ગુ. ૧૦ મો

આર્થાઓ સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરવા આવ્યો છું. મને તો ધ્યાનદંજનો નિયોગ ખોટો લાગે છે તેમ એક પુરુષ બીજી સ્ત્રી નહીં કરી શકે એ પણ ગપોડો લાગે છે. વકીલ તમે વેદ વાંચ્યા છે ? જવાબ નહીં. ક્રા. ૧૭ કે ગુજરાતીમાં નથી. વકીલ ગુજરાતીમાં તરબુતો કેમ નથી કરતા ? જવાબ આર્થ સંમાજના ત્રીજા નિયમમાં વેદ ફલાવવાની કમી તાકીદ છે છતાં ગુજરાતીમાં આર્થાઓ તરબુતો કરતા નથી. મુબ્બની મંડલીને ઘણીવાર મેં અરજ કરી પણ કોઈ સાંભળતું નથી. મને લાગે છે કે તેઓ મુસલમાનોથી ડરે છે. વકીલ તમારા ધર્મના પુસ્તકોમાં હિંસા માંસાહાર લખેલું છે ? જવાબ ઘણી જગ્યા લખ્યું છે. પારસ્કાર ગ્રહસુત કાન્ડ ૧ કાન્ડકા ૧૬ના મંત્ર ૭-૧૨ માં માંસ ખાવાની વિધિ છે. સાંખ્યાન ગ્રહસુત અ. ૬ ખં. ૧ સુ. ૭ તથા અશ્વલાયન ગ્રહસુત અ. ૧ કાન્ડકા ૨૪ સુ. ૩૩માં ઘણી તાકીદ કરી માંસ ખાવાનું લખેલું છે. તેમ સને ૧૯૦૯માં ત્રણ શહેરમાં આર્થાઓ તથા સનાતનીઓ વચ્ચે શાસ્ત્રાર્થ થયો હતો તેમાં આર્થાઓએ એકરાર કર્યો હતો કે બ્રહ્મદારકમાં માંસ ખાવાનું છે. ફરયાદીના વકીલનો મુકદ્દરો. તમે એ વાત માનો છે ? જવાબ એ પુસ્તકોમાં છે એમ હું જાણું છું પણ કોઈ બ્રાહ્મણને જાહેર ખાતાં હું જોતો નથી જેથી હું માનતો નથી.

(૪) સાહી નૌરોતમ કિપારામ.

ફરયાદીના વકીલની તપાસમાં.

મારું નામ નૌરોતમ બાપનું નામ કિપારામ રહેવાસી ઓલપાડનો પણ કાલ સુરતનો ધર્મ આર્થી સમાજ. કસમ ઉપર જણાવું છું કે હું ઉંડું તથા ગુજરાતી જાણું છું. પ્રતિવાદીને હું જોળણું છું તે કદી કદી ઓલપાડમાં આવી લેક-અર આપે છે તેમાં ઘણું કરીને એના લેકઅરો ગંડરક્ષા વિરુદ્ધ હોય છે. અમારા શાસ્ત્રોના નામ લઈ હિન્દુઓને પણ વધનો ઉપદેશ કરે છે, જેથી

મારી લાગણી તથા બીજા હિન્દુઓની લાગણી
ધણી દુઃખાય છે.

ઉલટ તપાસ.

વકીલ તમે જાતે કણખી છો ? જવાબ હા.
વકીલ ખેતી કરતાં જીવનું મરે છે ? જવાબ
સેંકડો મરે છે. વકીલ જીવનને હજી ખેંચતાં કંઈ
દુઃખ થાય છે ? જવાબ ઘણું એ દુઃખ થાય છે પણ
કરીએ કેમ. સાંજે પડતાં તદ્દન થાકી જાય છે.
વકીલ તમે પરાણીએ જીવનને ગોઠા મારો છો ?
જવાબ એ વગર આંધે નહીં જેથી મારવા પડે.
વકીલ વધ કરવામાં દુઃખ વધારે કે આ કામ
લેવામાં ? જવાબ હું કહીશ નહીં. વકીલ નહી,
કહેવું પડશે. જવાબ હજી ફેરવવામાં ઘણું દુઃખ.
વધ કરવામાં ૪, ૫ મિનિટનું દુઃખ અને આમાં
આખી જીવનનું દુઃખ. વકીલ તમે મુર્તિ પૂજ-
તા હતા ? જવાબ પ્રથમ પૂજતો હતો. વકીલ
એ પાપની મારી માટે તમે શું કર્યું ? જવાબ
પ્રાણપત્ય વ્રત પાળીએ (રાત્રે રાખ્યો) અને
ગોમુત્ર પીધું એટલે પાપ માફ થયો. (મનુસ્મૃતિ
અ. ૧૧ શ્લો. ૬-૧૦) વકીલ દયાનંદ તથા
આર્યાઓ કહે છે કે ખોટા પાપ માફ કરી શક-
તો નથી. અને તેમે કેમ પાપ માફ થવાને મા-
ના છો ? જવાબ દયાનંદની માનેલી મનુ સ્મૃ-
તિના આધારને દયાનંદના મત કરતાં શ્રેષ્ઠ ગણ્યું
છું. વકીલ બીજા કોઈ આર્ય તમારા મતની
સાથે મળતો છે ? જવાબ મેરઠનીવાસી તુલસી
રામ સ્વામી પણ પાપ માફ થવાને માને
છે* કારણ કે મજૂર શ્લોકો તેણે
મોટા અક્ષરમાં લખ્યા છે વકીલ તેમે
કુર્યાન વાંચ્યું છે ? જવાબ હા. વકીલ

તેમાં પશુ વધ, માંસહારનું વર્ણન છે ? જવાબ
મેં ઉર્દુ કુર્યાનનો ભરજી મો તથા ગુજરાતી
કેટલાક તરજીમાંથી કેટલુંક વાંચ્યું છે તેમાં
ગાય કાપવાનું તો બીજા અધ્યાયમાં છે. વકીલ
કેટલાક આર્યો કહે છે કે કુર્યાનમાં પશુ વધ નથી.
જવાબ તેઓ ખોટું કહે છે. જો તેઓ દયાનંદ
જીના સત્યાર્થ પ્રકાશના ૧૪માં સમુદ્ધાસને
વાંચતે તો તેમની ખાતરી થતે કે કુર્યાનમાં પશુ
વધ છે ? વકીલ તમે રામાયણ તથા મહાભારત
વાંચ્યાં છે ? જવાબ હા. વકીલ તેમાં માંસ ખા-
વનું છે ? જવાબ હા છે. વકીલ તમે યોધાપા-
ડથી સુરત શા કામે આવ્યા છો ? જવાબ મારી
સ્ત્રી ગર્ભવતિ હતી તેથી હું તેની પાસે જઈ શકું
નહીં (સત્યાર્થ પૃ. ૮૫) જેથી મેં ૯ સ્ત્રી સાથે
નિયોગ કર્યો. (સત્ય. પૃ. ૧૧૧) થોડી મુદત પછી
એટલે એક વર્ષમાં દશ સ્ત્રીઓ દશ બાળક જ-
ન્મીયો. હવે હું વિચારમાં છું કે મારી બાકી ઉંમર
કવી રીતે કાપીશ. કારણ કે માણસને દશ બાળ-
કથી વધુ સંતાન ઉત્પન્ન કરવાની મનાઈ છે.
(મગ્ગેદાદિ ભાષ્ય ભૂમિકા પૃ. ૧૭૨) એ ત્રિષ
સુરત આવી અર્ચાઓથી ખુલાસો માંગ્યું છું. મેં
કહ્યું કે આર્યાઓમાં ઘણાઓની સંતાન દશથી
વધુ થઈ છે. મહા ભારતમાં છે કે ધૃતરાષ્ટ્ર રાજાના
સો છોકરા હતા. વગેરે વગેરે પણ એનો ખુલાસો
હજી મને મળ્યો નથી. વળી મારી સ્ત્રી કહે છે કે
આપને કામની હું રહી નથી, માટે હું નિયોગ
કરીશ. પણ હવે માફ અંતઃકરણ નિયોગ કરવા
દેવાને રાજ નથી તેથી તે સુરતના આર્યા વિદ્વાનો
પાસે ફરિયાદ લાવી છે. મેં તેઓને કહ્યું કે એ જુદું
કામ હું કરવા દઈશ નહીં. કારણ કે મનુ સ્મૃતિ
આ. ૯ શ્લોક. ૬૦થી જણાય છે કે માત્ર એકજ
બાળક માટે નિયોગ કરવાનું છે. વળી મનુ અ. ૯
શ્લો. ૬૬માં નિયોગને હેવાનીયતનું કામ તથા
નિન્દા યુક્ત કરમાવ્યું છે. વળી આ. ૯ શ્લો.
૬૮માં નિયોગ વિષે છે કે સાધુ લોકો એની નિન્દા
કરે છે. વળી પરાશર ઋષી પાતાની સ્મૃતિમાં

* તુલસીરામ સ્વામીએ મનુ સ્મૃતિના પોતાના
લાખાંતરના ભૂમિકામાં લખ્યું છે કે પાછળથી
મૈત્રેયી દીપિકા શ્લોકને નાના અક્ષરમાં લખીશ એ-
ટલે અસહ શ્લોક માનવાને પાત્રને મોટા અક્ષરમાં
લખીશ આ. ૧૦ મો.

લખે છે કે આ નિયોગ કલ્પ્યું માટે નથી.” પણ એનો ખુલાસો હત્યુ મળ્યો નથી. ફરયાદીના વીસ-નો સંધારો તમે હિન્દુઓના પુસ્તકોમાં હત્યા જોઈ તે તમે માંનો છો ? જવાબ હું માનતો નથી. અતરે ફરયાદીના સાક્ષીઓની તપાસ પૂરી થઈ ત્યારે પ્રતિવાદીના વકીલે અરજ કરી કે અમારા પણ સાક્ષી હોયો. કોર્ટ તમારા સાક્ષીઓની કંઈ જરૂર નથી. વકીલ સાહેબ મારા બે સાક્ષીઓ બેશી તો કેસ વિષે ઘણું અજવાળું પડશે તથા એઓને ઉપલી કોર્ટમાં જવાનું રહે નહીં. કોર્ટ ઠીક છે. તમારા સાક્ષીઓના નામ આપો.

સાક્ષી

(૧) મનુ મહારાજ

(૨) સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતી

મનુ મહારાજ માટે પુરતી મુકાબલે તે પર તેવણ બીશનવા. કોર્ટે તેમને ઘણું માન આપી કહ્યું મનુ મહારાજ આ કેસ વિષે આપ શું કહેવા માગો છો ? મનુ મેં મારી સ્મૃતિના અં પમાં કયાં ગનવર ખાવાં અને કયાં નહીં ખાવાં તે સપસ્ટ રીતે લખ્યાં છે. અને સાથે અં પ સ્ત્રો. ૪૪માં એમ પણ મેં કહ્યું છે કે જે વધ વેદ પ્રમાણે થાય તેને હિંસા સંબંધની નહીં. બાળ અધ્યાયોમાં પણ ટેકાણે ટેકાણે મેં પર્યુ હસા લખી છે કોર્ટ આપ્યાં કહે છે કે સ્મૃતિના જે જે સ્ત્રોકોમાં માંસ ખાવાનું છે, એ મનુજીના લેખ નથી પાછલથી લામ માર્ગીઓએ તે દાખલ કર્યા છે. મનુ એઓનું કહેવું મિથ્યા છે. જે એઓ કહ્યા હોય તો પ્રથમની લખેલી સ્મૃતિ લાવે જેમાં એ સ્ત્રોક નહીં હોય. વળી જે મારી સ્મૃતિ એમાં હોય તો એઓનો ગુરુ દયાનંદજી પોતાના સંસ્કારમાં અનેક ટેકાણે મારી સ્મૃતિથી આધાર નહીં લેતે; તથા સંસ્કાર પૃષ્ઠ ૬૧ માં મારી સ્મૃતિ મનુજીના નહીં લખતે. શું સંસ્કાર પ્રકરણના સંસ્કારમાં લખતે તો દયાનંદજી પાસે મારી સ્મૃતિ ધીણ લેરેહની હતી અને તે પછી તેમાં કોઈએ ફેર-

ફાર કર્યો છે ? વળી અંગ્રેજ સરકારની કોર્ટમાં હિન્દુઓ વિષે મારી સ્મૃતિ પ્રમાણે ફેસલો અપાય છે. અને સઘળા હિન્દુઓ માન્ય કરે છે. કોર્ટ તમે પોતે સ્મૃતિ અં પ સ્ત્રો. ૫૧માં કાપનાર ખાનાર પીરસનાર વગેરે આઠ જણને ધાતક કહ્યા છે. આથી આપ્યાં આધાર લે છે કે મનુજી માંસાહારનું કહેતા નથી. અને જે સ્ત્રોકમાં માંસાહાર છે તે પાછલથી કાઢ્યું હોય છે. મનુ અરે હાથર ? એઓની એવી જાડી યુધિષ્ઠિ છે અને એવી યુધિષ્ઠિ સાથે પારકા ધર્મવાળાઓનો મુકાબલો કરવા નીકળ્યા ! હાય આ સોસ ! ! જ્યારે મેં અ. પ સ્ત્રો. ૪૪માં પુલ્લું કહ્યું કે જે વધ વેદ પ્રમાણે થાય તેને હિંસા સંબંધની નહીં તો સ્ત્રો. ૫૧ના અર્થ આજ થવાના કે વેદ વિરુદ્ધ જે વધ હોય તે વધના માંસમાં શામેલ થનારા ૮ જણ ધાતક છે. વળી અ. પ સ્ત્રો. ૫૧ ની સાથેજ સ્ત્રો. ૫૨ છે તેથી પણ ઉપલી મતલબ ઉપર અજવાળું પડે છે પણ તેઓ ધ્યાન નહીં આપે તેનો ઉપાધ શો ? કોર્ટ (ફરયાદીના વકીલને) તમારે ઉલટ તપાસ કરવી છે ? વકીલ ના સાહેબ. આવા મહારાજ ઉપર મારે શંકા કરવાની શી તાકત ? મહારાજ જે દિન ને રાત કહે તો મારે ડોહા ઝુકાની માન્ય કરવું યોગ્ય છે અને પોતાની આંખની કસર કાઢવી મુનારોય છે.

સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીની સાક્ષી

મારું નામ દયાનંદ આપનું નામ હું નહીં કહે તો કોર્ટ નહીં કહેવું પડશે. દયાનંદ હું નહીં કહીશ ગમે તે થાય. કોર્ટ આપનું નામ જાણવાથી ટમને શો લાભ છે ? દયાનંદ હું તે પણ નહીં કહીશ. કોર્ટ ટમે યાંના રહેવારી છો ? દયાનંદ તે પણ હું નહીં કહીશ. કોર્ટ વાર ટમારે નામ દયાનંદ છે એ તમારાં મા આપે રાખે છે ? દયાનંદ નહીં. મારા ગુરુ પરમાનંદ સરસ્વતીએ મારે નામ દયાનંદ રાખ્યું છે. એથી પહેલાં બીજા ગુરુએ મારે નામ શુદ્ધ ચેતન રાખ્યું

હું. કેરટ ટમારાં માં આપે જે નામ રાખ્યું હોય તે કહો ? હયાનંદ હું તે નહીં કહીશ. કેરટ એકી શો લાભ ? હયાનંદ તે હું જાણું છું. કહીશ નહીં. કેરટ આ બાબતમાં ટમારાં શો મટ છે ? હયાનંદ સત્યાર્થ પ્રકાશ પ્રથમ આજ્ઞા સને ૧૮૭૫ માં જાપાયલીના પૃષ્ઠ ૪૫, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૭૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૯૯ વગેરે પૃષ્ઠોમાં માંસથી હોમ કરવાનું યત્ન માટે વધ કે વાનું ગોમેધર્મા બળદ મા વાનું મેં ખુદ્ધુ લખ્યું છે. વળી મારી સંસ્કાર વિધિ જાપાયલું સવતે ૧૯૩૩ ના પૃષ્ઠ ૧૧ માં મેં માંસ ખાવાની અજ્ઞા કરી છે તથા તેથી ચતા લાભો દર્શાવ્યા છે. એટલે એ બાબતમાં હું સુસલમાનો સાથે મળતો છું.

દરયાદીના વકીલની ઉલટ તપાસ.

વકીલ તમે સત્યાર્થની બીજી આજ્ઞા જાપાવી છે ? હયાનંદ હા. વકીલ તેમાં માંસ ખાવાની તથા હિંસા કરવાની નિન્દા કરી છે ? હયાનંદ હા. વકીલ તે પ્રથમ આજ્ઞામાં જાપાવાળા ત. રૂઢી માંસ ખાવા તથા હિંસા વિષે ઘોટાલો કરવામાં આવ્યો છે એ વાત ખરી છે ? હયાનંદ ખોટી છે. જો એવી રીતે હું કે કોઈ બાપે કહીએ તો મૂર્ખે હરીએ. કારણ કે સત્યાર્થ પ્રકાશની પેઠેલી આજ્ઞા બનારસમાં પ્રિન્ટર પ્રેસમાં જાપાવેલી તેમાં મુનશી હરી બંસલાલ સાહેબનો અધીકાર હતો. તેવણ કદી એવું કામ કરે નહીં. તેમ કરવા દે નહીં. વળી રાજા જ્યોત્સુદાસ બહાદુર સી. એસ. આદની આજ્ઞાનુસાર જાપાયું છે. અને જાપા પછી તે પુસ્તકને પેહેલે પાને તથા છેલ્લે પાને તેમની જાપ મારવામાં આવી છે. તો જો પ્રેસવાળાઓ તરફથી ધર્મ વિરુદ્ધ ફેરફાર કરી જાપાયલું હોત તો ફેલાવવામાં આવત નહોત. વળી એ કામ વિશ્વાસપાત્ર છે કે હું કંઈ લખીને આપું પ્રેસવાળા ઉપર વિશ્વાસ રાખીને અને તે મારા લખાણને બદલીને જાપે તો સરકારી યુગોલ લાગુ પડે અને રાજા સાહેબ પ્રેસવાળાને પકડાવે.

વળી મારા માણસ પુરૂષ તપાસતા હતા એટલે તે તપાસેલા પ્રમાણે પ્રેસવાળાને જાણુ. ફરજ છે. ફરી તે ફેરવી શકે નહીં. વળી તે પુસ્તક જાપા પછી અમારે કબજે આવ્યું. અમે તેને વાંચ્યું અમારા મળતા ભાઈઓએ વાંચ્યું. તો જો તેમાં લખેલી હયા તથા યત્નમાં માંસ વાપરવાનું જો તેમાં છે તે અમારે લખેલું નહોત તથા ધર્મ વિરુદ્ધ હોત તો અમે તે પુસ્તકનો ફેલાવો કરતે નહીં. પણ તેની હજાર નકલો પાંચ વર્ષમાં આપી મુદ્રાર પછી બીજી આજ્ઞા જાપી વકીલ તમે કહો છો કે સંસ્કારવિધિ સવત ૧૯૩૩માં જાપાલીના પૃષ્ઠ ૧૧માં માંસ ખાવાનું મેં લખ્યું છે. હા આ સંસ્કાર વિધિ એમાં કયો જગ્યા છે ? હયાનંદ આ તો બીજી આજ્ઞાની જાપાલી છે. એમાં એ વાત નથી. વકીલ એમાં કેમ નથી ? હયાનંદ સત્યાર્થની જેમ એમાં પણ મેં બીજી અજ્ઞામાં ફેરફાર કર્યો છે. વકીલ લોકો કહે છે કે જાપાખાનાવળાએ એ વાતે પોતાની તરફથી જાણ કરી છે. હયાનંદ એ કદી બનવા જોગ નથી તેના કારણે ઉપર દર્શાવી આવ્યો છું. જાપામાં કોઈ અક્ષરની ભૂલ આવે તથા એક બે લીટી બદલ થી રહી જમ એ બનવા એવું છે પણ પ્રેસવાળા તરફથી બે ચાર લીટી વધી જાય એ અસંભવિત છે.

પ્રતિવાદીના વકીલનો સવારો. પ્રથમ આજ્ઞા અને દ્વિતીય આજ્ઞામાં માંસ વિષયનો ફેરફાર તમે કર્યો છે ? હયાનંદ ઘણી બાબતો મેં ફેરવી કહી છે. તેમ માંસ વિષય પણ ફેરવ્યો છે. જો કોઈ માણસ પ્રથમ આજ્ઞા તથા દ્વિતીય આજ્ઞા સત્યાર્થને જુએ તો તે કદી કહેશે નહિ કે આ બંને એકજ પુસ્તક છે. * વકીલ એવું ફેર-

* એ વિષે “આપોસમાનકી પાલ” હું લખ

કે નબળાં આપોસમાન તરફથી બહા દેલેલું પહેર કદો પડિત જગદી મા મેરાદ વરમા તે નવા કુસમા માન અબદુલ અહીં ઘણું ઉમદા લખાણ કયું છે આ મા.

દાર કરવાનું કારણ ? **દયાનંદ** જેવો દેશ તેવો વેશ. પ્રથમ આવૃત્તિ વખત મારા ગોઠ્યા તથા મારા માનનાગ જુદા હતા અને દ્વિતીય વખત કેટલાક શેઠ શાકુકારો બીજા જુદા હતા એટલે તેમ કરવું જ નોંધ્યે વકીલ તો હિંસા વિષે હવે આપનો શા મત છે ? **દયાનંદ** જેવો પ્રથમ હતો તેવોજ છે. અને તે મત ખુલ્લો નહીં પણ ઇશ્વારાથી દ્વિતીય આવૃત્તિમાં જણાવ્યો પણ છે. અને તેને મૌલવી મુલામ મોહમ્મદ સમજ ગયા છે, અને તેથી મને “સત્યાર્થ પ્રકાશનું” ખંડન”માં કેટલીક વાતો સાંભળવી પડી છે. તેમ આચાર્યસાહેબની બે પાર્ટીમાંની માંસ પાર્ટી પણ મારી મતજીવને સમજ ગઈ છે જેથી તેઓ માંસ ખાય છે એટલું જ નહીં પણ માંસ ખાવા વિષે ઉપદેશ કરે છે અને એ વિષયમાં ચોપડીઓ બહાર પાડે છે. હવે તે ઇશ્વારા આ છે.

જે કામ કરવું યુનોહ તે કામ કરાવવું પણ યુનોહ છે એ ખુલ્લું છે. તો સત્યાર્થ પ્રકાશ પૃષ્ઠ ૨૫૫ માં માંસ ખવરાવવાનું લખી માંસાહારનો મેં ઇશ્વારો કર્યો છે. વળી સત્યાર્થ પૃષ્ઠ ૪૩૦ માં મેં જોનોને કહ્યું છે “પીડા દીધા વિના કોઈ જીવનો કિંચિત પણ નિર્વાહ થઈ શકતો નથી” વળી સત્યાર્થ પૃષ્ઠ ૨૪૦, ૨૪૩માં મેં લખ્યું છે કે ઝાડ પાંતમાં માણસનો જીવ અવતારથી ગયો છે. તો બ્યારે પીડા આપવી અગત્યની ફરી, ઇશ્વરે વગર પીડા આપે અમારો યુગરો રાખ્યો નથી અને ઝાડ પાંત ખાઈ રહ્યા છીએ તો એ ઇશ્વારાથી માંસ ખાવું સિદ્ધ થાય છે. વળી સત્ય. પૃષ્ઠ ૪૩૪માં મેં પ્રાણીમાં કીડા માન્ય કર્યા છે. અને માઇક્રોસ કોપ (સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર) તથા બાઇસ કોપથી જણાય છે કે તે કીડાને હાથ પગ વગેરે પાંચ ઇંદ્રીઓ પણ છે અને એ પ્રાણીઓને મારવું તો અગત્યનું છે તે વગર છુટકો નથી અને એવા છત્પન્ન કરવામાં ઇશ્વરની કૃપામાં ફેર પડતો નથી, તો બીજા પશુઓને મારવાનો હુકમ આપકમાં

તેની કૃપામાં ફેર પડે નહીં. વળી પ્રથમની આવૃત્તિ ની વેળા જે મનુ સ્મૃતિ છપાવેલી હતી તેજ હાલમાં પણ અનેક ભાષામાં છે. અને તેના અધ્યાય પાંચમાં માંસ ભક્ષણ પશુ હત્યા ધણી લંબાણથી લખેલાં છે. છતાં મેં તે સ્મૃતિને બીજી આવૃત્તિમાં પણ આધાર લેવા લાયક ગણી છે એટલું જ નહીં પણ ઘણા શ્લોકો તે સ્મૃતિના મેં વાપર્યા છે. આથી પણ મેં ઇશ્વારો કર્યો છે કે તેમાં જે માંસ ખાવાનું છે તે કાંઈદાસર છે નહીં તો હું તે સ્મૃતિને વાપરતો જ નહીં. એટલું જ નહીં પણ જેમ બીજાં પુસ્તકોની નિન્દા કરી તેમ તેની પણ હું કરતો. વળી પ્રથમ આવૃત્તિના પૃષ્ઠ ૩૦૨ માં લખ્યું છે કે જે કોઈ પણ માંસ નહીં ખાય તો પશુ પક્ષીઓ વગેરે એટલાં વધે કે જેટલાં છે તેથી હજાર ગણા થાય. ફરી ઇનિસાનોને મારવા લાગે અને ખેતરમાં અનાજ થાય નહીં.” † એટલે હલ્યા કરવામાં બીજા લાલની સાથે હાનિકારક પશુને દૂર કરવાનો લાલ પણ છે. એજ વાતને બીજી આવૃત્તિ (પૃષ્ઠ ૨૫૫) માં હાનિકારક પશુને મેં મારવાનું લખ્યું છે. વકીલ ગાય ઉત્તમ કે માણસ ઉત્તમ ? **દયાનંદ** માણસ ઉત્તમ. એજ માટે તે અમારે તાબેદાર છે અને તેથીજ એનું દૂધ ધી માણસ લે છે એના બચ્ચા બળદને ખેતીમાં ગાડામાં વાપરે છે. તેથીજ મેં માણસને માટે એને મારવાનું લખ્યું છે વકીલ તો ગાયની ખાતર માણસનો વધ કરવા નીકળે તે કેવા ? **દયાનંદ** અણસંમજ. અને અણાની છે. વકીલ તમે પોતે ઋગવેદ ભાષ્ય પૃષ્ઠ ૨૧૪૯, ૨૧૫૧ માં ઋગ મં ૧ સૂ ૧૨૧ મં ૯, ૧૦ માં તથા તેના ભાવાર્થમાં ગાય મારનારને મારવાનું લખ્યું છે તે શા માટે

† આથી તમે સમજી શકશો કે ગાય પાલક જેમ લાલકારક છે તેમ તેને મારવું પણ લાલકારક છે એટલું જ નહીં પણ દૂધ ધી અને મુત્રની ખાતર પાળવા કરતાં અનાજને માટે મારવું પણ અગત્યનું છે. સૂ. ૧૦ મે. ૧૦

લખ્યું ? હયાનંદ સવરાળ્યના લોભમાં મારેથી આ લખાણ ગયું છે અને મને કંઈ ખાન રહ્યું નહીં. વક્રીક્ર તમે સલાહમાં નિયોગ. કોરટ નિયોગની વાટ પૂછી ટમે કેસ ધણો લાંબો કર્યો છે માટે હવે પૂછવાનો હુકમ નહી. આ ઉપરથી વક્રી-કે કેસ બંધ થીયો. વક્રીકોની તકરારનો વખત નિમાયો. પણ સુરતના ફેટલાક વક્રીકોની ટેવ પ્રમાણે વાદીનો વક્રીક હાજર થયો નહી. અને પ્રતિવાદીને વક્રીક એમ કહી રૂ. ૧૦૦ માંગવા લાગ્યો કે મારે એક ખૂનીના કેસમાં જવું છે માટે હું માર સો રૂપીઆ ખોટા કરી આવું નહીં. આથી અને પક્ષ આવા ઠરાવ ઉપર આગ્યા કે કોરટ જે કરે તે ખરું તકરાર કરતા નથી.

આપાધીશનો ચુકાદો.

દયારામ ઘેલાભાઈએ આ કોરટમાં એવી મતલબની ફરયાદ કરી કે પ્રતિવાદી અબદુલ્લાહ રહીમભાઈ પણ હલ્યા કરે છે તથા ભાપણમાં હિન્દુઓના શાસ્ત્રોનું નામ લઈ હિન્દુઓને પણ હલ્યા કરવાનું તથા માંસાહાર કરવાનું કહે છે જેથી અમારું દિલ દુઃખે છે. તે ઉપર લંબાણથી તપાસ કરતાં ખુદ વાદીની જખાનીથી તથા તેના સંધળા સાક્ષીઓની જખાનીથી જણાયું કે પણ હલ્યા હિન્દુઓના શાસ્ત્રમાં છે. અને તે સાક્ષી ના. ૧૨૦ તથા ૪૫૦ એમ પણ જણાવે છે કે કુરઆનમાં પણ ગોઠલ્યા માંસાહાર છે. આ ઉપરથી નિશ્ચય થાય છે કે પ્રતિવાદીએ કંઈ શુનોહ કર્યો નથી. વળી પ્રતિવાદીએ વગર જરૂરના એ સાક્ષીઓ રજૂ કર્યા જેઓ અને ધણા મોટા ધર્મગુર છે. તેઓ પણ પોતાની જખાનીમાં ખુલ્લું કહે છે કે હિન્દુ ધર્મમાં માંસ ખાવાનું છે. તથા અમારના બીજા સાક્ષીના પુસ્તક સંલગ્ન પ્રકા-રથી સિદ્ધ થાય છે કે મુસલમાની ધર્મમાં પણ છે. સુધારામાં સાક્ષીઓ જણાવે છે કે હિન્દુ ધર્મમાં માંસ ખાવાનું છે પણ હમો માનતા નથી. એથી પ્રતિવાદીને જરાએ ખુસાનનથી કારણ કે તેઓ નહીં

માને એ તેઓની. ખુશી પણ તેથી પ્રતિવાદીએ તમારા શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ શું કર્યું ? તેણે તો પોતાના કુરઆન તથા તમારા શાસ્ત્રો પ્રમાણે ભાપણ કીધું. અને જ્યારે એ સાક્ષીઓ પોતાના ધર્મના પુસ્તકોને નહીં માને તો ફરી તેઓ હિન્દુ ક્યાં રહ્યા. આ સંધળા વાતોને ધ્યાનમાં લઈ હું પ્રતિવાદીને ધણા માન સાથે છોડી દઉં છું. આવા મોટા પ્રતિવાદી વિદ્વાનને નકામા તકલીફ આપી તેના બદલ રૂ. ૧૦૦ અંક સો નુકસાનીના વાદી પાસેથી પ્રતિવાદીને અપાજી છું.

ચાલુ કેસમાં નિયોગ વિષે જે અજવાળું પડ્યું તે વિષે ખાસ વિવેચન કરવા આ જજમેન્ટમાં હું અગત્યનું જાણું છું. તે એ કે યુરૂપના ફેટલાક વિદ્વાનોનો મત છે કે માણસની ઉનની ધીમે ધીમે થઇ છે. હજારો વર્ષના સુધારાથી હાલનું માણસ સુધરીને થયું છે. શરૂ પેદાએશમાં તે જનવર સરખાં હતાં. ફરી ધીમે ધીમે સુધરતાં ગયાં. ધીમે ધીમે સુધારનાર નીકળ્યા* એટલું જ નહીં. પણ કારવીન જેવાઓનો તો મતજ આ છે કે માણસની ઉત્પત્તી જીવ જંતુઓમાંથી થતી પશુ-ઓમાંથી થઇ છે તો થઇ શકે છે કે મનુજન. પહેલાં કોરોની જેમ એક બીજાની મા બહેન વાપરતા હોય અને જેમ પશુમાં એ રિવાજ છે તેવો રીવાજ રહ્યો હોય. ફરી મનાના વખતમાં સુધારો થઇ વંશ નષ્ટ થવાને વખતે જરૂરતને માટે એક બાળકની ઉત્પત્તી માટે એ નિયોગ રહ્યો (મનુ ૯; ૬૦) જેમકે સાક્ષી ના. ૧ની જખાનથી જણાય છે. અને એટલાને પણ હેવાનીયતનું કામ તથા સાધુઓ આગળ નિન્દાપૂર્વક મણાવું. (મનુ ૯; ૬૬, ૬૮) જેમકે સાક્ષી ના. ૪ની જખાનથી જણાય છે. અને ફરી તે નિયોગ તદ્દન મઠી

* આ વાત પ્રીક્ષી, ચાહુદી, તથા ઇસ્લામી ધર્મ વિરુદ્ધ છે. આ ત્રણે ધર્મ માને છે કે પ્રથમ માણસ આદમ છે અને તે પેગમ્બર હતા એટલે સુધારનાર માર્ગ બતાવનાર શરૂથી જ છે અને શરીરમત પણ શરૂથી જ છે. શુ. મો.

મણે કહ્યો. આ કેસ સિવાય મેં કહી નિરોપનું નામ પણ સંબંધિતું નહોતું, તેથી મને ઇચ્છા થાય છે કે આ કેસને જોઈને એ એનો પ્રશ્ન કરશે તો મુશ્કેલી મુશ્કેલી રહેશે. આ બિચારને બીજા બંધીઓ મળવાય છે, તેમાં દરેક દેશ એવો દુરદશામાં આવી પડ્યા છે કે કોઈ પરથી પાને પ્રસાર કરતા નથી અને બહાર ફરવું સામાન્ય થઈ ગયું છે, તે પ્રમાણે હિન્દુસ્તાનમાં બગાડો વધતો એવી ખાતરી છે. એટલું જ નહીં પણ તેથી વધારે બગાડો ફેલાશે. કારણ કે યુરોપમાં તો વિવેક કાર્ય પ્રગટ એક તરફના બંધનમાં રહેવું પડે છે. પણ આ નિયોગ તો પ્રસિદ્ધિઓને વધારે સપાટ છે, માટે એને અટકાવતી ધણી જગત છે, હું એ નિયોગને વ્યભિચાર માનું છું. પણ મારે આ સોંસ સાથે કહેવું પડે છે કે ઇંગ્લેન્ડ સરકારના કક્ષમાં બાંધકારી સભામાં એ મોટા ધર્મોદ્યક્ષો હતા છતાં તેઓએ એવા વ્યભિચાર માટે કોઈ રોકાણ કે યુનેઈડ ગણ્યો નથી, જેથી દરેક જગ્ય વેશ્યઓનો વધારો થતો જાય છે. એ કારણથી હું નિયોગ કરનારને ખીનલકાડ પ્રમાણે યુનેઈડ માર્કેટી શકતો નથી, બગરને ખાઈ આંતરણ તેને યુનિયન કામ જાય છે. પણ હિન્દુઓના આગેવાનોને બહાનુ કરે છે તેઓ પોતપોતાની ઝાંતીમાં બંદોબસ્ત કરી એ જૂઠા કામનો પ્રશ્ન અટકાવે. અને એ વિષે હું કહી સરકાર ઉપર લખાણ કરીશ. તા. ૧૮૭૮.

એસ. ડી. કોરબ (માનુષ્ય)

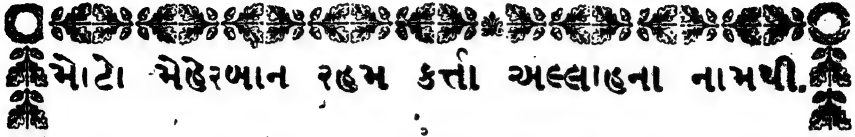
આ કેસ વિષે મહા વાંચક વરુ આમણ બંધી હાથપાઈકે મારી મારક છે કે હું કંઈ કહીશ કે જાલીસ્ટર નહીં, જેથી કેસ મહાવનની રીતમાં કંઈ નુકસાન હોય. તો તે વિષે હમા ચાહું છું. મારી જાણમાં એવી એક ખાસ કહીકત બહાર કરવી છે અને તે બહાર કરવામાં હું ફતેહનું કાર્ય છું. ખોદા ચાહશે તો એવા અનેક કેસ જાણીશ.

આ કેસ લખવાથી એટલું જ નહીં પણ આખી ચોપડી લખવાથી મુસલમાનોની, હિન્દુઓની અને સરકારની ખેરખાદી છે. મુસલમાનોની ખેરખાદી તો આ કે તમામ હિન્દુઓની સામે મુસલમાનોને આત્મિક હથિયારો છે. હિન્દુઓની ખેરખાદી આ કે બ્યારે તેઓ આ વાંચશે તો ખરો માર્ગ શું છે તે તેઓને જણાશે ફરી ગડલ્યા વિષે મુસલમાનો સાથે લડીને તેઓનો વધ કરીને રમખાણ મચાવે છે ફરી જગતે રેપીયાનો બાગ કરી ખુવાર થાય છે તદ્દા કેટલાક શિક્ષા પામે છે તેથી અટકશે. કારણ કે આર્ય સમાજનું નિયમ ના. ૪ પ્રમાણે આ સભ્યને માનવું જ જોઈએ. અને બ્યારે તેઓ અટકશે તો સરકારને સુલહ જલવવા જે શ્રમ લેવો પડે છે તેથી નચિત થશે.

આ ચોપડીની હળર નકલ છપાઈ મફત વેદે-ચારે. પણ એની હળરે નકલ અનેક આદ-તામાં પ્રગટ થવી જોઈએ. ખોદા કરે કે આ ચોપડી કારગર થાય. અને જેવી રીતે "સભ્ય પ્રકાશના ખંડન" થી આર્યોઓનું પોકલપણું સિદ્ધ થયું તેમ આ ચોપડીથી પણ થાય. મળ-કર ખંડન આર્યોઓની મંડળોઓમાં પોહોંચાયું છે. તેમ તેના અલમુતો છાપામાં પણ છાપ્યાં છે પણ હજી કોઈ આર્યો તેનો જવાબ આપવા નીકળ્યા નથી.

આ ચોપડીના છપાઈની સત ૧૩૨૭ હિ-જરીની સાથે ગમત માટે આર્યો સમે પણ લખું છું. કપાનું હજીના પોતાના લખેલા હિસાબ પ્ર-માણે જાગ્યેલાદિ ભાષ્ય ભૂમિકા ઉદું તથા હિન્દી પ્રમાણે લખા સભ્ય પ્રકાશ પ્રમાણે આ ચોપ-ડીની સત (સંવત) ૧૮૬૭૮૫૩૦૦૮ છે. પણ જાગ્યેલાદિ ભાષ્ય ભૂમિકા જાગ્યેલાદિ આર્યોદય પ્રે-સમાં છપામણ પ્રમાણે ૧૮૭૨૬૪૬૦૧૦ છે. હવે જુર ચોખામાં એક કરોડ તથા જાણોનો ફેર કેમ પડશે તે કોઈ આર્યો ખાતરતાર છે ?

આ ચોપડી “જવાબે ગો રક્ષા” સને ૧૩૦૬ હિજરી મુતાબેક ૧૮૮૯ ઇસ્વીમાં જન્મ
હાજ યસોદ સાહેબ શરીફ સાહેબે રચી છપાવી પોષ માસકે ૧૪૨૨
કરી શ્રીમત સ્વામી સાહેબને પોહોંચાડી હતી. તે પછી આજ સુધી
કોઈએ પણ એ ચોપડીના જવાબ આપ્યા નથી.

મોટો મેહેરબાન રહમ કર્તા અલ્લાહના નામથી.

સર્વ તારોફ અલ્લાહને વસ્તે જે સાહેબે અમારા
દિલોમાં ઇસલામના નરની રોશની આપી દરેક મોટા
પરાને એળખવાની શક્તિ આપી છે. અને દરેક
અને સલામ થાય તેનાં પેગમ્બર મોહમ્મદ અને
તેવજુની ઓલાદ અને અસહાય સર્વે પર.

સાહેબો, રોદરની મહરીલે ઇસલામ પ્રજાની
મેરખાહી ચાહી સર્વે અકલમદ દાના ગ્રહસ્થોને
વિચારવા માટે, ગૌપ્યકાર નામની ચોપડીના અને
અલાહાયાદવાળી ગરક્ષા મંડળીના સેક્રેટરી શ્રીમત
સ્વામી સાહેબે મુ'આઝમાં આવી ગરક્ષા વિષે જે
ભાષણો આપેલાં જે તા. ૨૪, ૨૭, ૨૮ જુન
અને તા. ૧, ૯ જુલાઈ ૧૮૮૯ મુ'આઝ સમા-
ચાર છાપામાં પ્રગટ થયેલાં છે, તેના જવાબમાં
આ ચોપડી છપાવી પ્રગટ કરે છે કે, આજ કેટ-
લીક મુદત થઈ હિન્દુઓ ધર્મની બાબતમાં ગઉ-
વધનો અટકાવ કરવામાં નહીં ફાવ્યાથી અંદર ખાને
પોતાના ધર્મની લાગણી રાખી મહેરબાં ગઉવધ
થવાથી પ્રજાની મોટી નુકશાની, અને ગરક્ષા કર-
વાથી ધણો ફાયદો થવાના હીસાબો ગમેગામ
મંડળીઓ ઉભી કરી, ચોપાન્યા છપાવી, ભાષણો
કરી અને બીજાના ધર્મના નામથી મોટા દાખલા
કહી લોકોને ધોકામાં નાખી, હિન્દુ, પારસી, મુ-
સલમાન, ખ્રીસ્તી, સર્વેને એકમત કરી સરકારથી
ગઉવધનો અટકાવ કરાવી પોતાની મતલબ પૂરી
કરવા માંગે છે. જેમકે વાધરી ફાંદામાં દાણા બ-
તાવી જનાવરો ફસાવે છે. અને જે એ ફાંદો તૈયાર
હોય તો, ફરી સર્વે કોમને એકમત કરવાની શી

જરૂર છે? કેમકે ગરક્ષા કરવા માટે કાંઈ સર-
કારનો અટકાવ નથી, ભારે હિન્દુસ્તાનમાં હિન્દુ-
ઓની વસ્તી કુલ ત્રીસ કરોડની છે. તેઓને જોઈએ
કે, દરએક ઘર દીક એક બે માથો પાળવું શરૂ
કરે જેથી આઠ દસ કરોડ માથો પળી જશે. અને
તેનું દૂધ, ઘી, અને ગાય, બળદીઆ દર વરસે
થયાં કરશે, જેથી તેવજુના બતાવ્યા પ્રમાણે તે-
ઓને ધણો ફાયદો થશે, અને કદી તેની ઓટ
પડશે નહીં. અને કાપવા માટે જ્યારે તેઓ વેચશે
ત્યારેજ કપાશે, અને જેને જોઈશે તે પાળી કાપી
શેશે. અને જે સરકાર પાસે ગઉવરજુ મુકાવવા
માંગતા હોય તો તેમાં મુસલમાનો રાજ થવાને ના
પાડશે નહીં. બાકી તો સઘળા બુલાવવાનાં ફાંદા
છે. અને તેમાં ફાયદો થવાના અલ્લામાં ઉલટો
હિન્દુસ્તાનની પ્રજાપર અને દોરોપર એક મોટી
આફત આવવાના હીસાબો છે. તે અમે નીચે ટાંકી
બતાવીએ છીએ. અને તે ભાષણો કરનાર અને
ચોપાનીઆ બનાવનારાઓએ જે બીજા ધર્મના
દાખલા કહી બતાવ્યા છે તે તેવજુને બીજા ધ-
ર્મના દાખલા સમજવાનું કેટલું જાન છે, તે પણ
લખી જણાવીએ છીએ.

હવે જુઓ, સુરતની “આર્થ ધર્મ પુસ્તક
પ્રસારક મંડળી” એ એક ચોપડી “ગૌપ્યકાર” ના-
મની છપાવી પ્રગટ કરી છે. અને તેમાં એક
માથ મરી જવાથી તેની પાંચ પેઢીના હીસાબો
દરએકે એ વેતર વિચાય તો ૧૫૫૫ માથો નુકશાન

થવાનું લખેલું છે. જે સામેના કોઠા પ્રમાણે છે. અને તેના આર વરસના દુધના રૂ. ૨૦૯૯૨૫૦ ની નુકસાની બતાવી છે. એ તદ્દન થોડો ભુલાતો આપવો છે. અને જે બળદીઆ જન્મે તે પણ ૧૫૫૫ લખેલા છે અને તેની દસ વરસની ખેતી

પેઢીગાયત્રી સં.	
૧	૧
૨	૬
૩	૩૬
૪	૨૧૬
૫	૧૨૯૬
ટોટલ ૧૫૫૫	

ખેડેલા અનાજના રૂ. ૧૮૬૬૦૦૦૦ ની નુકસાની બતાવી છે. પણ દુનીયામાં એવો ધારો નથી કે, એક ગાય તેની પાંચ પેઢીના બચ્ચાં સુધી સઘળી ગાયોજ જન્મે કે તે ૧૫૫૫ થાય. અને જે બળદીઆ ૧૫૫૫ થવાનું લખ્યું છે એ તો થઈ શકતું જ નથી. કેમકે જે પેહેલીજ ગાય છ બળદીઆ જન્મે તો ફરી તે સાત પણ થઈ શકતા નથી. પણ દુનીયાના ધારા પ્રમાણે અડધા બળદીઆ અને અડધી ગાયો જન્મે, તો એક ગાયની પાંચ પેઢી સુધી ૧૨૧ ગાય અને ૧૨૦ બળદીઆ થાય છે, જે જુમલે દોરો ૨૪૧ થયાં, જેનો કોઠો

પેઢી મા. નં.	
૧	૧
૨	૩
૫	૬
૩	૧૭૨૭
૪	૮૧૮૧
ટોટલ ૧૨૧	

અકસોસની વાત એ છે કે, સર્વ કામના મોટા મોટા નામીયા વિદાન ગૃહસ્થો એવી સભાઓમાં એવા હીસાબો સાંભળી ખુશ થઈ કમ્બલ ફરી લે છે !

હવે ઉપલી ગાય એકની ઓલાદ ૧૫૫૫ ને અમે ૨૬ કરી ૨૪૧ દોરો સામેત કરી આપ્યાં છે. પણ તેના નફા નુકસાનનો હીસાબ અમે એટલા માટે નહીં કરી બતાવ્યો કે, તેમાં તેનાં મરણ બાદ કરેલાં નથી. પરંતુ શ્રીમન સ્વામી સાહેબ જે "અલાહાવાદ" ની, ગઉરક્ષા મંડળીના સેક્રેટરી અને જે ૧૬૪ ગઉરક્ષાના ઉપરી જેમાં ૧૪૦૦૦

ગાયો પણ છે + અને જે ગામેશામ ફરી એ વિષે બાપણો કરે છે, તેવણે પણ દોરોનો હીસાબ આપેલો છે. તેમાંથી દોરોનો જન્મ અને મરણ બાંધ કરતાં, તેની પાંચ પેઢી સુધી કેટલાં દોરો થાય છે, અને તેનો ખરચ શું થાય છે, અને તેથી હિન્દુસ્તાનપર શી આફત આવે છે, તેનો હીસાબ અમે નીચે લખી જણાવીએ છીએ. જે ઉપરથી ઉપલો હીસાબ પણ સમજ લેવો. જુઓ એકજુ તેમાં હિન્દુસ્તાનના કુલ જુદા જુદા ભાગોના દોરોની સંખ્યાના થોડા આંકડા કહી ૩૭૯૫૦૯૬૪ બતાવે છે. જેમાં સીન્ધ ઇલાકાનાં દોરો અને મુંબાઈ ઇલાકાની ભેંસો પણ જણાવેલી નથી. અને તે દોરોમાંથી ગાય તથા ભેંસો બાદ કરી ખેતીને લાયકના બળદીઆ, અને પાડા એક કરોડ એસી લાખ બતાવ્યા છે. અને એ બતાવી તેવણ કહે છે કે જો, ગઉવધ થતો નહીં અટકાવશે તો આજથી ૬૦-૭૦ વર્ષમાં આખા હિન્દુસ્તાનના લોકો દરિદ્રી અને કંગાલ થઈ જશે. પણ અમે કહીએ છીએ કે, આજથી ગઉ વધુ થતો બંધ થાય તો આજથી ૩૬ વરસ માં હિન્દુસ્તાન અખળે રૂપીઆ નુકશાન કરી લોકો દુધ ધીના મોહતાજ થઈ દોરો ચાલવરન, મરી જાય, અને તે વખત કોઈ પાળીજ શકે નહીં.

હવે જુઓ, શ્રીમન સાહેબના બતાવ્યા પ્રમાણે જ્યારે એક કરોડ એસી લાખ ખેતીના કામના બળદીઆ અને પાડા છે, ત્યારે તેમજ વિચારવાને અને દુધ આપવાને લાયકની ગાયો અને ભેંસો પણ એક કરોડ એસી લાખ હોવી જોઈએ. અને એ ગાયો અને ભેંસોને શ્રીમન સ્વામી સાહેબના

+ વળી ઉપલા હિસાબનું બેપાખા આથી પણ સિદ્ધ થાય છે કે, શ્રીમન સ્વામી જે ગૌશાળાઓનાં ઉપરી છે અને જેમાં ૧૪૦૦૦ ગાયો છે અને તેમાં થણી ખરા જુવાન ગાયો છે તેને ૩૬ વર્ષ થવા આવી જતાં બતાવેલી અણતરી પ્રમાણે તેમાં ગાયો વધી નથી શકે.

કહેવા પ્રમાણે દશ બચ્ચાં થાય છે. પણ અમે કહીએ છીએ કે, ને સરાસરી ૭ બચ્ચાં, અડધા નર અને અડધી માદા વિચાય ને તે મરણ પામે તો તેની પાંચ પેઢીમાં કુલ ર૯૧૬૦૦૦૦૦૦ એ અબજ, એકાશ્ર કરોડ, ને સાઠ લાખ ઢોરો થાય છે. અને એની મુદત ૩૬ વરસની થાય છે, જેનો કોડો

પેઢી માદાની સંખ્યા	પેઢી નરની સંખ્યા
૧ ૧૮૦૦૦૦૦૦૦૧	૧૮૦૦૦૦૦૦
૨ ૫૪૦૦૦૦૦૦૦૨	૫૪૦૦૦૦૦૦
૩ ૧૬૨૦૦૦૦૦૦૦૩	૧૬૨૦૦૦૦૦૦
૪ ૪૮૬૦૦૦૦૦૦૦૪	૪૮૬૦૦૦૦૦૦
૫ ૧૪૫૮૦૦૦૦૦૦૦૫	૧૪૫૮૦૦૦૦૦૦
પુરાંત ગાય	ઉપલી ચા
બેસો ૧૪૫૮૦૦૦૦૦૦	૨ ચાર રક
પુરાંત બળદ ૧૪૫૮૦૦૦૦૦૦	૧ માં નવ
પાડા	નવ વરસે
ટોટલ. ૨૯૧૬૦૦૦૦૦૦	મરણના
	રાખ્યાં છે.

નર બતાવ્યાં છે. અને દર એકના મરણ બાદ કરી નીચલી રકમોનો સરવાળો પુરાંત ઢોરો સમજવા, અને બાકી મરણના કુલ એક અબજ, ચુમ્માળીશ કરોડ થાય છે. પણ એટલા ઢોરો ૩૬ વરસની મુદતમાં મરણ પામતાં નથી. કેમકે શ્રીમત સાહેબ દર વરસે જીવમરાથી અને ખીમારીઓથી પચાસ લાખ મરણ પામવાનું કહે છે ત્યારે ઉપલી મુદતમાં કુલ અઢાર કરોડ ઢોરો મરણ પામવા જોઈએ.

હવે હાલની ત્રણ કરોડ સાઠ લાખની પુરાંત કરતાં, આવતાં ૩૬ વરસમાં ૭૬ અબજ ઢોરો વધારે થાય છે. ત્યારે એમાં એક મોટા વીચાર લેવો જોઈએ કે, હાલનાજ ઢોરોમાં ચારોનો જીવમરો ધૂઈ, ૬ એક ઢોર દીઠ મહીને ૩. ૪ નો ખરચ થવાનો શ્રીમત સાહેબ કયુલ કરે છે, તો ન્યારે એના ૭૬ ગણાં ઢોરો વધે ત્યારે ૭૬ ગણાં ઢોરોનો જીવમરો અને ચારોનો ભાવ પણ થવો જોઈએ? ત્યારે એક ઢોરને દર મહીને ૩૧. ૩૦૪ નો ચારો થતાં, હાલનાજ ઢોરો જેટલાનું પોપણ થાય; અને

શ્રીમત સાહેબ એક ગાયનું રોજનું ૬ શેર દૂધ આપવાનું કહે છે, ત્યારે તે ચાર આનાની કીંમતનું થયું અને માસ ૧)ના ૩૧. ૭૭ થયા, તો ફરી કોઈ ઢોરને પાળીજ શકે નહીં. અને દૂધ, ઘી, પશુ કોષ્ટને મળી શકે નહીં અને તે સંધળાં ઢોરો જીવમરાથી મરી જવાં જોઈએ. કેમકે હિન્દુસ્તાનની જમીન જે છે તે કાંઈ મોટી થઈ શકતી નથી, અને વરસાદ પણ જે પડે છે તેમાં કોઈ વધારે કરી શકતું નથી, ત્યારે એજ ચારામાં તે સર્વ ઢોરોનું પોપણ થયું જોઈએ. ત્યારે સ્વામી સાહેબના કહેવા પ્રમાણે હાલની ૨૫ કરોડની વસ્તીમાં માણસ દીઠ ૨૨ ઢોરો થાય, અને ખેડાતી અગીઆર કરોડ એસી લાખ એકર જમીનના એકર દીઠ ૬ જોડી બળદ પાડા થાય જેને સર્વે ખેતી પણ ખવાડી દેવી પડે. અને જે તેઓને માટે સરકારથી ચરણની જગ્યાઓ મુકાવો તો ફરી તેમાં માણસોને માટે થતો અનાજ અથવા બીજી ચીજોની ખોટ પડી જશે, જેથી લોકો મોટા દુકાળમાં સપડાઈ પડશે. જેમકે હાલમાંજ દર વરસે કોઈ કોઈ ધલાકામાં દુકાળ જારી રહેલો છે. અને હાલનાં કપાતાં ઢોરોની કીંમત શ્રીમત સાહેબ ૩૧. ૫) ની ગણે છે, તો ન્યારે લોકોને પાળવાની શકતી હોય તો કહીએ કીંમતમાં વેચાય નહીં, પણ તેમાં ધણું ઉતરેલાંજ ઢોરો કપાવાં જોઈએ.

હવે એમાં બીજી મોટી નુકશાની એ છે કે, ઉપલા કોષ્ટનાં ઢોરોમાંથી દરએક પેઢીના ઢોરની ઉંમર નવ નવ વરસની રાખી મરણમાં દાખલ કીધાં છે અને ને સર્વની સંખ્યા એક અબજ ચુમ્માલીશ કરોડની છે. પણ શ્રીમત સાહેબના કહેવા પ્રમાણે ગાયની ઉંમર ૩૦ વરસની થાય છે. અને તેમાંથી પણ અમે ૬૬, ૬૬ વરસ બાદ કરીને જો દસજ વરસ તે ઢોરો વગર દૂધ વેતરના અને ખેતીથી નકામા રહે, અને મરે ત્યારે તેને ગાડી દીએ, તો તેમાં પ્રજ્વળી કેટલી નુકશાની થાય છે, તે અમે બતાવીએ છીએ. જુઓ કે શ્રીમત સાહેબના કહેવા પ્રમાણે હિન્દુસ્તાનમાં દરરોજ ૮૦૦૦૦૦ લોકો

મે વરસ ૧) માં ૩૨૮૫૦૦૦ ઢોરો કપાય છે, તેને હિસાબે ૪૩૮ ચારસો આડત્રીસ વરસની માણસ-ની ખોરાકી ખાતેલ થાય છે. અને તે સર્વે ઢોરોના ચાખડા જે ફરએકની કીમત રૂ. ૩) ની ગણીએ તો રૂ. ચાર અબજ, બત્રીસ કરોડની તુકસાની થાય છે, અને જે તે એક ઢોરને નકામાના કારણથી રોજનો આના એકનો ચારો ખવાડે તો, તે સર્વે ઢોરોનો વરસ ૧૦ નો ખરચ રૂ. ૩૨૮૫૦૦૦૦૦૦૦૦, ત્રણ નીખર્વ, બે ખર્વ, આઠ અબજ, પચાસ કરોડની તુકસાની થાય છે. અને માંસની ખોટ પડવાના કારણથી હાલ જે બકરાં ઘેટાંનું માંસ બે આને શેર વેચાય છે તે આઠ આને પણ મળવું મુશકેલ પડશે. ભારે કાંધ મરીય ખરીદ કરી શકેજ નહીં. જેથી ખુદા પાસે પનાહ માગીએ છીએ કે, કાંઈ દુશમનના ઉપર પણ એવા દહાડા લાવે નહીં. એવીજ તરેહથી હિન્દુસ્તાનના લોકો આગલો પાછલો કાંધ વીચાર નહીં કરી કંગાલ થત ગય છે. †

હવે આવી મોટી ખરાબીની સાથે એને આડે આવનારને શીમન સાહેબ કમખખત એટલે અભાગ્યો કહે છે. અને એ શબ્દ એક માળ તરીકે વપરાય છે. અને એને આડે આવનાર તો મુસલમાન અને ખ્રિસ્તીઓજ છે. જે એમાં મોટી તુકસાની પણ થતી હોય જેમકે હિન્દુઓમાં લાખો વિધવા દુઃખ ભોગવે છે, તો પણ ધર્મના હુકમ પ્રમાણે આડે આવવુંજ જોઈએ. અને જે પરધર્મીની ખાતરથી તેમ માની લીએ તો હમારા કુરઆને શરીફના હુકમ પ્રમાણે મોટા ગુનેહગાર

થવું છે. સુરા અનઆમ રકુ ૧૭ # માટે જે એવા

* તે જાણત આવી રીતે છે. " અને જે લોકોએ અમારી આચારને ઝુકવી તેઓની તામિ-દારી નહીં કરે " સુરા અનઆમ ૬; ૧૫) વળી બીજે ઠેકાણે છે " અને જે લોકોએ જુલમ કર્યો (શિકં કર્યો મર્તિ પૂજ કરી) તેઓની તરફ તેઓ, ઝુકો નહીં. ફરી તમને અત્રિ લાગશે. અને તમારે ૨૮૮ અલ્લાહ સીવાય કાંઈ મદદગાર નથી અને તમને પુરાશી અપોશે નહીં " સુરા હુદ ૧૧; ૧૧૩ વળી એક ઠેકાણે છે. " અને ચંદુદી એ તથા ખ્રિસ્તીઓ કહી તારાથી" રાજ (ખુશ) રહેશે નહીં જ્યાં સુધી તું તેઓના ધર્મની તા-મિદારી કરે નહીં. તું કહે (જો મોહમદ) અલ્લાહનો માર્ગ તેજ માગ છે અને જે તું તેઓ-ની ખાહોશની તામિદારી કરશે તારી પાસે ઇલમ (જ્ઞાન, કુરઆન, શરીઅતના કાયદા) આપ્યા પછી તો અલ્લાહથી તારે માટે કાંઈ મદદગાર કે પુણી આપનાર નથી. સુરા બકર ૨; ૧૨૦ એ વચર બીજી ઘણી આયતો છે. જેથી સાફ જણાય છે કે શરીઅતના કાયદામાં પારકા ધર્મવાળાઓ-ની ખાતર રાખવાની નથી, અને તેઓને લીધે ઇસ્લામી કાયદો છોડવાનો નથી જે હિન્દોઓની પાત માની આજે ગઈ વધ બધ થશે તો કાલે સી-ખ લોકો કહેશે કે અબ્બન સાંભળવાથી અમને દુઃખ થાય છે તે બધ કરો ફરી ખ્રિસ્તીઓ કહેશે ઇસા (અલે) ને તમે ખોદાનો દીકરો વધ સ્તબે ચઢેલો માનવા નથી જેથી અમારું દીવ દુઃખે છે માટે અમા-રું કહું માનો, તો આજ પરિજ્ઞાન આવશે કે ઇસ્લામ તથા હા. ગાયો વધ કર્યાથી હિન્દુઓનું દેહ દુઃખે છે તે ખરૂં જોતાં તેઓના અસહ્ય પ-ણને લીધે છે કારણ કે હિન્દુ ધર્મમાં જો વધ છે. પણ અલ્લાહ જે સત્યપુન્ય છે તેને સુધી છૂર્તી પૂનથી, તેનું ખાત ગુણ અનાદી હોવામાં આત્મા તથા પ્રકૃતિને ભેજવાથી અને અલ્લાહ માટે ખરી રીતે દીકરે કે ભાગીદાર માનવાથી અમારું દીવ બધું દુઃખે છે અને એ દિવસીની વાતબી છે. અમારા પેગંબરે તેમના શીશયોએ એ વિષે વિસ-મીરી કરેલી, તો અમારો ખાતર તેઓ કેમ નહીં રાખત, ? ગુરૂ મોહ

† કદાપી દયાનંદ સરસ્વતી પણ આ હિસાબને હાથેલા છે જેથી તેવણ સત્યાર્થ પ્રકાશ છપાઈલું અને ૧૮૭૫ના પૃષ્ઠ ૩૦૨માં લખે છે "જે કોઈ પણ માંસ નહીં ખાતે તો ઢોર પક્ષીઓ જેટલાં છે તેથી હાલ પચાસ માણ થાય, ફરી માણસને મારના લાગે, ખેતીમાં અનાજ વેચાય નહીં જેથી અધર્મી માણસ મરી જાય." ગુરૂ મો.

શબ્દો વપરાશે તો જય છે કે, એમાં કાંઈ શીસાદ થાય. વળી તેવણુ મોહમ્મદન ગઢિવધ કરનાર અને ખાનારને ઉતરતા વર્ગના કહે છે. પણ ઘણું કરી બકરી ઇદમાં જીવ્યાન વર્ગના લોક ગૌવધ કરી ખાય છે.

હવે જે હાલનાજ એક કરોડ એસી લાખ માદા અને તેટલાજ નરમાંથી દર વરસે ૩૨૦૦૦૦૦ એટલે સોળ લાખ નર અને સોળ લાખ માદા કપાય તો પણ તેની પેહેલીજ પ્રેદીના આજથી ૬ વરસમાં ૬ વેતર આપી તે મરણ પામેતો, માદાએમની થતી બમણી એવાદ અડધી માદા અને અડધા નરની પુરાંતી બાર કરોડ ચાર લાખ દોરોની

રહે છે, જેમાં ફક્ત માદાના માદાની જન્મેલી આંકડાં સામે પ્રમાણ છે. અને માદાઓની સંખ્યા. એમાં વચલા સરવાળા મુધી અસલ માદાના બચ્યાં છે. અને નીચે તેના બચ્યાં છે. અને તેમાં તેટલાજ નર મેળવી સરવાળા આપેલા છે. અને અસલ દોરોમાંથી પુરાંત રહેલા એક કરોડ અડસેટ લાખને એટલી મુદતમાં મરણનાં બાદ કરેલાં છે. જેને જોઇએ તે ગણી લીએ.

હવે શ્રીમન સાહેબ જે હાલમાં આગલાં વખત કરતાં પ્રજા દુખી થવાનું કારણ દોરો એવાં થવાનું કહે છે, એ તેમનો ભુલાવો છે. કેમકે જુઓ, નાબ રૂબરૂવારી સને ૧૮૮૮ ના મુરતના દેશી મીત્રમાં, સને ૧૮૯૦ ની કુલ દુનીયાની વસ્તી પત્રકના માણસ અડસેટ કરોડ વીસ લાખની હતી તે વરસ ૬૦	૮૨૦૦૦૦૦
	૭૪૦૦૦૦૦
	૬૬૦૦૦૦૦
	૫૮૦૦૦૦૦
	૫૦૦૦૦૦૦
	૪૨૦૦૦૦૦
	૩૭૨૦૦૦૦૦
	૪૧૦૦૦૦૦
	૪૧૦૦૦૦૦
	૩૭૦૦૦૦૦
	૩૩૦૦૦૦૦
	૬૦૨૦૦૦૦૦
	૬૦૨૦૦૦૦૦
	૬૦૨૦૦૦૦૦

ટી. ૧૨૦૪૦૦૦૦૦૦

પછી એટલે સને ૧૮૭૦ ની વસ્તી પત્રકના કુલ માણસ એક અબજ, ઓગણચાલીસ કરોડ, દસ લાખની લખેલી છે. ત્યારે સાંઠ વર્ષમાં બમણાં માણસ થયાં, તો હિન્દુસ્તાનમાં પણ હાલના અડધાજ માણસ હોવાં જોઇએ. ત્યારે તે વખતમાં દાખલા તરીકે રોજ નાની ખોરાકોમાં માણસ

ખાતાં વધતું હતું અને હાલ રોજ ૧ માં માણસ ૨) ખાનારા થયાં, ત્યારે લોકોમાં કેમ મરીખી નહીં આવે ? અને શ્રીમન સાહેબ જે, આજથી ૩૦ વરસ પર બંગાલ ઇલાકામાં દૂધ ધી ઘણું સસતું હોવાનું, અને હાલ બીજા દેશાવરો ધી નહીં જવાનું કહે છે એ તેવણુ જોઇમાં છે. કેમકે તે સસતું હોવાનું એક કારણુ તો એજ હતું કે, તે વખતમાં હિન્દુસ્તાનમાં હાલની તરેહથી સર્વ ભાગોમાં આગગાડી થઇને જોડાયેલી નહોતી. મારે જ્યાંનું ત્યાંજ સસતું મોણું વેચાતું હતું. અને હાલમાં જ્યાં કાંઈ ચીજની પણ તાણ પડે છે, તો આગગાડીમાં ભરાઇ ચાલી જાય છે, જેથી સસતું થતું અટકી ગયું છે. અને દેશાવરો ખાતે પણ ધણુંજ ધી જાય છે. રંગુન, મોલમીન, પીનાંગ, સીંગાપોર, બેંગકોક, હોંગકાંગ, કનતાન, પાકાંગ મુરખાયા, મેરીસ, બીરમેં, જંગબાર, દાલગુબ્યા, નાટાલ, કેમરાસ, જ્યાં હિન્દુસ્તાનના લાખો માણસ જઈ વસેલાં છે, અને એમાં કેટલાએક દેશોમાં તો ધી બનતુંજ નથી. એ સર્વ દેશાવરો ખાતે હિન્દુસ્તાનથીજ દર મહીને હજારો મણુ ધી જાય છે. જેને તપાસતું હોય તો તે માલ ચઢતા બંદરોની કસ્ટમમાં જુઓ. અને એજ દેશાવરોમાં અક્ષો લોક જઈ વેપાર કરીએ છીએ, જે નજરે જોઇલું છે- અને એવીજ તરેહથી અનાજ વીજેરે પણ સેંકડો વહાણ આગમોટા ભરાઈ દેશાવરો જાય છે. એટલું આગળ જતું નહોતું. અને તેના જે રૂપીઆ આવે છે તેમાંથી દર વરસે શ્રીમન સાહેબના કહેવા પ્રમાણુ રૂપીઆ પચાસ કરોડ ઇંગ્લિન્ડ જાય છે. પણ ખરે જોતાં તો હાલમાં હિન્દુઓ સર્વ અત્રેજી શીખવા લાગી ગયા છે. અને જે શીખી રહે છે તેને ફરી બાપ દાદાની તરેહ ખેતી ખેડવી દુકાનદારી કરવી પસંદ પડતી નથી. અને તે સર્વને ખુરશીએ બેસી નોકરી કરી પચાર ખાવાનું જોઇએ છે, પણ તેમ નહીં મળવાથી

કુખી થઈ આવી ખુશો પાડે છે ! *

હવે, બીજાનાં ધર્મના દાખલા તેવણે કંટલાક પ્રમાણે સંબળાવ્યા છે તે જુઓ કે, મહાપુકાર ચોપડીવાળાએ અમારા કુર્યાન શરીરથી એકરાર મના વખતમાં (હજારમાં એક કીયાનું નામ છે) શીકાર નહીં કરવાનો અને કરે તો, તેના પછી જનાવરોનો ભોગ આપવાનો દાખલો લખી મુસલમાનોને જનાવરોનો વધ નહીં કરવાનો હુકમ સામેત કર્યો છે, પણ તેવણને એટલી સમજ નહીં પડી કે એ એક કીયાનો વખત છે. (જેમકે, હિન્દુઓથી અપવાસમાં ખાણું રોટલી નહીં ખવાય તેમ) અને તે વખતમાં પણ ગાય બકરાં વધ કરી આવના હુકમ છે, અને જે શીકાર કરે તો પાછો તેના બદલામાં ઊંટ, ગાય અથવા બકરાનોજ ભોગ આપવો પડે છે. ત્યારે જનાવરો વધ કરવું કયાં મનાયું ? એનીજ તરેહથી શ્રીમત સાહેબ પણ કુર્યાન શરીરમાં, ગાય હલાલ એટલે ખાવાનું કયુલ રાખી પાછા મોહમ્મદી ધર્મમાં બકર એટલે ગાય અને મકર એટલે પાખણ અને શબર એટલે જાદ અને અમર એટલે હુકમ અને સમર એટલે ફળ ને હરામ કહે છે. પણ તેવણ એટલું નહીં સમજ્યા કે, બકર એ ગાયનેજ કહે છે ફરી તે હરામ કેમ હોય ? અને આ એક નાની વાત પણ નહીં સમજ્યા કે જે જાદ અને ફળ ખાવું હરામ હોય, તો ફરી શું ખાધને માણસ જીવે ? અને હુકમ કરવો પણ હરામ હોય તો, ફરી કોઈ માણસ કેમ કાંઈ શીખી શકે ? આટલા સ્વામી સાહેબનું કહેવું ખટું હોય તો તેવણ કુર્યાન શરીરમાં એવું સામેત કરી આપે. અને કુર્યાન શરીરમાં ગાયવધ કરવાનું નથી એમ જે સ્વામી સાહેબ કહે છે, તે પણ ખોટું

* નેહરુની સ્પષ્ટતાએ ધર્મ એટલે જાણનારનું એવું જ પરિણામ છે અને મન શક્તિ ખીલવા હુશયારી આવવા દેશી ઈલમ અરબી, ફારસી, હિંદુ શું અ. જા છે, જેમાં પૈસાનો ભોગ તથા પરીક્ષાની હાડમારી તથા આંખો અને સરીર પર ધર્મ એટલે જાણવા બીજા લોકોને થતી નથી. શુ. મો.

છે. જુઓ, સુરા બકર ના; રકુ ૮ માં ગાયવધ કરવાનું કહેવું છે; અને મુસલમાનોને ખાવાનું નહીં મળવાની જગ્યામાં મળેનું માંસ ખાવાનો મોહમ્મદ પેગંબર સાહેબે હુકમ આપેલો અને તેવણે હાથે કપડું લપેટી તેનું લોહી ચાખેનું, જે શ્રીમત સાહેબ કહે છે એ પણ તદ્દન ખોટું છે. કેમકે જે ચીજ હલાલ હોય તેને વાહી મળવાથી ખાવની કાંઈ મતલબ નહીં મળે. પણ હરામ ચીજ તેવા વખતમાં ખવાય છે. જેમકે, હિન્દુઓને શ્રીમત સાહેબ મોસ્લિમાના ઘેરમાં ખાવાનું કહે છે. અને વહેતું લોહી ચાખવું એ તો કુર્યાન શરીરમાંજ હરામ કહેવું છે. અને મોહમ્મદ પેગંબર સલ્વ-લાહો અલેહે વસલ્લમનું ગાયની કુર્યાની કરવી, અને ઘેર બેઠે ગાયનું માંસ ખાવું કુર્યાન શરીરથી બીજા દરજ્જાની કોતામ “ સહી ખુમારી ” અને મુસલીમ શરીરમાં છે. જેને જોઈએ તે તપાસી લીએ. અને શ્રીમત સાહેબ કુર્યાન શરીરથી જે પાંચ ચીજોનો યુતોહ નહીં માફ થવાનું તેમાં ગાય કાપનારને પણ કહે છે અને જોગ છે અને પછસા લખું કસાઈઓ ગાય કાપનારને ત્યાંના માંસને પણ હરામ કહે છે, એ તદ્દન તેવણની ઉપલી કયુલાતથીજ જુડું છે. અને જે સ્વામી સાચા માણસ હોય તો કુર્યાનમાં સામેત કરી આપે. પણ શ્રીમત સાહેબ મુસલમાની ધર્મજ નહીં સમજ્યા, કે કાને કહે છે, તે તેવણને અમે સમજાવીએ છીએ.

જુઓ કે મુસલમાની ધર્મ તેને કહે છે કે હજરત આદમથી લઈને હજરત મોહમ્મદ પેગંબર સલ્વલાહો અલેહે વસલ્લમ સુધી જેટલા પેગંબરો એક પ્રજા એક આવ્યા, અને તેવણે સર્વપર ખુદા તઆલાએ, જે જે હુકમ મોકલેલા, અને તેમાં એક મજ્હી બીજાના વખતમાં ફેર નહીં કરેલા, તે સર્વના જાનનારોને મુસલમાન કહે છે. અને તેમાં એક પેગંબરથી પણ કોઈ ધનકાર કરવાર મુસલમાનીથી આવેલ થાય છે. તો તેવણે

માંથી મુખ્ય-૫-૬ મોટા મોટા પેગમખરોનો, ગૌવધ કરી ખાવાનો હુકમ પ્રીતિઓની આધ્યક્ષથી સામેત કરી આપીએ છીએ, બુઝો. ઉત્પત્તિ અધ્યાય ૯, વર્ષ ૩માં હજરત નહ પેગમખરને ખુદાતઆલાએ સર્વ પાક જનાવરો ખાવાનો હુકમ આપેલો છે. અને અધ્યાય ૧૫, વર્ષ ૯માં ખુદાતઆલાએ હજરત હામરાહીમ પેગમખરને ગાય બકરી નીંજે રેને વધ કરવાનો હુકમ આપેલો છે. અને “નીર્ગમન” અધ્યાય ૩૨માં વાહરડો પુજનારાઓને ખુદાતઆલાએ હજરત મુસા પેગમખરને હુકમ આપી મારી નાખાવ્યા છે. અને “લેવીય” અધ્યાય ૧ વર્ષ ૨ માં તેવણને ગાય બકરી, વધ કરવાનો હુકમ આપેલો છે અને “બીબુ” સમોયલ” અધ્યાય ૨૪ માં ખુદાતઆલાએ હજરત દાવિદ પેગમખરને, બળદ વધ કરવાનો હુકમ આપેલો છે. અને માત્થી અધ્યાય ૫ વર્ષ ૧૭ માં હજરત ઇસુ ખ્રીસ્ત પેગમખરે તે સર્વ શાસ્ત્રો પ્રમાણે ચાલવાનું કહી અધ્યાય ૨૨ વર્ષ ૪માં બળદ વધ કરવાનું કહેલું છે. અને એ સર્વ પેગમખરો “પાલશ્ટેન” એટલે (શામ)ના ઇફ્રાઇમ કામાં જ્યાંની જમીન ઘણી ફળવંત છે, ત્યાં મૂકી ગયા છે. અને એ સર્વ પાક ચીજોને કુરઆન શરીફમાં સુરા નહલ, રકુ ૧૫ અને યનઆમ રકુ ૧૬માં ખુદાતઆલાએ મોહમ્મદ પેગમખર સુલ્લલાહો અલેહે વસલલમને ખાવાનો હુકમ આપેલો છે, એનું નામ મુસલમાની છે.

હવે શ્રીમન સાહેબે જે એક મોહમ્મદન યુનાની હકીમની કીતાબથી ગઢનું માંસ ખાવાનો વધો બતાવ્યો છે, તે કાંઈ પુરાવો થઈ શકતો નથી. કેમકે હકીમોનો તો ધારોજ છે કે, દરએક ચીજનું વાઈકું, ગરમ, ઠંડું, અને તેનો નફો નુકસાન બતાવે છે, તેથી કંઈ તે હરામ થઈ શકતો નથી. અને જે એમજ મનાય તો ફરી હિન્દુઓ હુમમેશ વાલ, વઘાણ, કોહોણ, ઉરિયું ખાય છે. જેથી કીતાબોની મોસૂમમાં કોહો છુટી કોસેરાની તરફ ધ્યાન છે તે તરફ જોઈએ.

અને ગઢનું માંસ ખાવાનો ધણી ફાયદા છે, તે સર્વમાંથી જાહેર રીતે દરેક સમજી શકે તે આ છે કે પુરાણના માણસો હરેક ખાઈ એવા તો જોરાવર અને હીમતવાન થયા છે કે, તમામ દુનીયાના ભાગમાં લડી હાકેમ થઈ ગયા છે. અને શ્રીમન સાહેબ જે ઇસ્લામ અને અમેરિકામાં ગઢવધ નહીં થવાનું કહે છે, એ તદન બુલાવો છે. કેમકે ત્યાં એટલો ગઢવધ થાય છે કે, ત્યાંના માણસો ખાતાં વધીને હજરો પૌંપ ખારા માંસના બરાબ બીજા દેશોમાં આવી વેચાય છે.

અને શ્રીમન સાહેબ જે દીવાને હાફે-ઝથી કોઈનું દિલ નહીં દુઃખાવવાનું કહે છે એ ખરું છે. પણ તેવણ એટલું નહીં સમજ્યા કે એ ખોટા કામને માટે નથી, પણ ખરા કામને માટે કહેલું છે. નહીં તો કોઈ ખોટાનો ધનસાફજ થઈ શકતો નથી. પણ એથી તો ઉલટા હિન્દુઓજ મુસલમાનોના ધર્મનો હુકમ અટકાવવાની કોશીશ કરી તેવણના દિલ દુઃખાવવાની કલ્પ્યા છે. અને અમે તો ખરી વાતોથી કોઈનું દિલ દુઃખાવતા નથી. અને ગઢવધ કરવાથી સ્વામી સાહેબ હિન્દુઓનું દિલ દુઃખાવવું કહે છે. પણ ગઢવધ કરવાનું હિન્દુઓના વેદમાં કાંઈ અટકાવ નથી પણ હુકમ છે. તે અમે “તજ બીહુલ બકર” નામની કીતાબથી નીચે લખી જણાવીએ છીએ.

• બુઝો “યજુરવેદ” અધ્યાય ૨૪ મંત્ર ૨૮ થી લખ્યું છે કે, અહસ્પત્રીને માટે ગાયની કુરબાની એટલે (ભોગ) આપવો જોઈએ. અને “ઋગવેદ” અ. ૧૬ અ. ૩ સ. ૬ થી લખ્યું છે કે તે માંસ ખાવાની ખુલ્લી રજા છે. અને “અગવેદ” અ. ૬ સ. ૧૬ થી લખ્યું છે કે, ઘણા હેતુથી લખેલું છે કે ગાયનું માંસ ઘણા સારો ખોરાક છે. અને ઋગવેદ, અ. ૪ આ. ૧ સ. ૧૫ મંત્ર ૮ થી લખ્યું છે કે, માણસો બેસોની કુરબાની થાય. અને ઋગવેદ, ભાગ ૨,

પાનાં ૪૧૦થી લખ્યું છે કે, દુઆ એટલે (આ-
શીરવાદની તરેહથી કહે છે કે, એકસો બીજી
પણ એવીજ તરેહથી કુરઆની કરવી જોઈએ.
અને પ્રેક્ષકે મીઠા વીલસન સાહેબની કમવેદ
ની રીકાથી લખ્યું છે કે, ધણી મજબુત ગવાહ
વેદની આ વાત પર છે કે, વેદના વખતમાં
ખુદશી તરેહથી ગાયનું માંસ ખાતા હતા અને
જગ્યા જગ્યા હિન્દુઓની દુકાનોપર તે વેચાતું
હતું. અને મુઆબની પુસ્તક પ્રસારક મંડલી
ની છપાવેલી “વેદમાં શું છે.” એ નામની એપ-
ડીના પાના ૨૪ થી ૩૦ માં પણ વેદથી ગાય
ગ્રાસ મારવું લખેલું છે. ત્યારે હિન્દુઓનું દિલ
દુઃખાવવું કેમ થયું ? પણ હિન્દુઓ જેમ દુનીયા-
માં એકો વખત જીવવાના સુખ ભોગવવા માટે
ખોતાના ધર્મને મુકી તેમાંજ લાગી ગયા છે,
તેમ મુસલમાનો કદી લાગશે નહીં. તેથીજ મુસ-
લમાનો, હુન્વાના કાસોમાં પાછળ પડી ગયા છે.
કેમકે મુસલમાનો હુન્વાના એક ધડીના મુખ
દુઃખને કાંઈ સમજતાજ નથી. પણ જ્યાં હ-
મેશ જમી સુખ ભોગવવું છે તેનોજ ખીઆલ
રાખે છે. અને એ દેખીતું છે કે મુસલમાનોને
છોકરો સમજતો થયો કે, તેને કુરઆન પઢાવી
ધર્મના હુકમથી વાકેફ થવા મદદેસામાં મોકલે
છે. અને હિન્દુનો છોકરો સમજતો થવાથી આં-
કની એપડી અને નાશું લખવા શીખાડે છે, જે-
થી હજારોમાં પણ એક વેદ પડેલો નથી.*

હવે શ્રીમન સાહેબ કહે છે કે, બેસો બાર
માસે વિધાય છે, અને બકરી પણ લાંબી મુદતે
વિધાય છે જેથી બાળકોને તેનું દૂધ આપી શકાતું
નથી. અને ગાય ૯ માસે વિધાતી હોવાથી તેનું
દૂધ અડચણ કરતું નથી. પણ તેવજીને આટલી
ખબર નથી કે બકરી વરસમાં બે વાર બે ત્રણ
ખંચા વિધાય છે. અને જો આમ નહીં વિધાતી

હોય તો, હિન્દુસ્તાનમાં કુલ મોટા કલેક્ટરી શેહરો
ત્રણસો છે, અને દરએકને પેટ ધણી ગામડાંઓ
છે, તે દરએક ધણી દીડ ઓછામાં ઓછા રોજના
બસો બકરાં કપાતાં હોય તો રોજના સાઠ હજાર
કપાવાં જોઈએ, પણ કદી તેની ખોટ પડતી નથી.
અને ગાયના દૂધ વગર બાળકોને મરણ પામ-
વાનુંજ કહે છે એ પણ ખોટું છે.† કેમકે એવું
કોઈ ગામ નથી કે, ત્યાં ગાયો નહીં હોય. અને
મોટા માણસ તો ધણું કરી બેંસનુંજ દૂધ ધી
વધારે પસંદ કરે છે.

અને શ્રીમન સાહેબ જે ગાયના છા-
ણુનો ફાયદો બતાવે છે કે જે જગ્યા કો-
લેરાનો રોગ થયો હોય ત્યાં તેના છાણથી લીપે
તો કોલેરા અટકી જાય છે એ પણ તદ્દન ખોટું
છે. કેમકે હિન્દુઓના ઘરો છાણથીજ લીપાય
છે. અને અમારા ગામમાં ગયા મે માસમાં કોઈ
કોમમાં નહીં પણ ફક્ત દોરો પાળનારા ખેડૂત ક-
ણ્વીઓમાંજ કોલેરા જનરી હતો. પણ હા,
તેનો ફાયદો એટલો તો છે કે, કોઈ
હિન્દુ દરીઆપાર જાય અથવા તો પર-
કોમના વાસણમાં ખાય પી લે તો તે ત્રત કરી
પંચગવ્ય એટલે દૂધ, દહિં, ઘી, છાણ અને મૂત્ર
પીને પવિત્ર થાય છે, જે તોહફતુલ હિન્દના પાના
પૃષ્ઠમાં અને ગઈ ૧૫મી જાનેવારીના બરખના દી-
નમણી છાપામાં લખેલું છે. પણ અફસોસ છે કે
શુનેહગાર માણસને ખુદાને ત્યાં નરકમાં પૂડવાનું
કદી છાણ મૂત્ર જેવું નરક પીને પવિત્ર થાય છે.

હવે શ્રીમન સાહેબ ગાયવધ અટક્યાથી પ્રજાનો
લાભ બતાવી ગાયને ખાતા અને નારાયણ એટલે
પોષણ કરનારી ખુદા જેવી માનવાતું કહે છે.
પણ એટલું નહીં સમજ્યા કે, ખુદાએ સર્વ સ્ત્રીને
માણસનેજ માટે પેદા કરી છે. અને તેમાં કો-
ઈને પોષણ કરવાની શક્તિ નથી. કેમકે જે પૃથ્વીમાં

* વેદ લખેલાની જગ્યા એ એવી રીતે કહીએ કે
હજારોમાં એક વેદ આખો જોયું નથી તો પણ ખર
છે. મુ. ૧૦ મો.

† એક કારણ આ પણ છે કે બાળકો પોતાની
મતાનુંજ દૂધ પીએ છે તેને બીજા જનવરના દૂધની
જરૂર નથી તથા કોઈકને બાળકોને દોષરૂપે તેને
માનું દૂધ નથી તેને માટે બીજું દૂધ પુરતું છે. આ મો.

પાસ, ઘણા નહીં પાકે તો ગાય શું કરી શકે છે? પણ તે સાતાનું પોપણ કરી શકે નહીં, ત્યારે પૃથ્વીનો દરજે મોટા ગણવેા જોઇએ. પણ તેના ઉપર તો રાત, દિવસ અધીએ મૂત્રીએ છીએ. એવીજ તરેહ પૃથ્વી પર પણ વરસાદ નહીં પડે તો તે શું કરી શકે છે? અને વરસાદને પણ વાદળાં નહીં ભરી લાવે તો તે શું કરી શકે છે? અને વાદળાંને પણ શીરસતા નહીં ભરાવી લાવે તો તે શું કરી શકે છે? અને શીરસતાને પણ પુષ્પનો હુકમ નહીં થાય તો તે શું કરી શકે છે? ત્યારે સર્વથી મોટો દરજે પુદ્ગલોજ થયો. માટે તેનેજ સર્વનો પોપણ કરનાર સમજી તે એકનીજ બંધી કરવી જોઇએ. પણ શ્રીમત સાહેબ તેની જગાએ મુરતી પૂજવાની કસુર કયુલ કરી મુસલમાનોને કાઢ્યા શરીફ તરફ મોઢું રાખી નમાજ પઢવામાં મૂર્તિપૂજક કહે છે. પણ એટલું નહીં સમજ્યા કે, મૂર્તિપૂજક તેને કહે છે કે, કોઇ પણ ચીજનો આકાર સામે રાખી પૂજા કરે. ત્યારે જો મુસલમાનો મૂર્તિપૂજક હોતે તો કાંયા શરીફનો આકાર પાડી એક કેકાણે સામે રાખી બંધી કરતે. પણ જો કોઇ તેમ કરે તો મુસલમાનીથી ખાતેજ થાય છે.* અને તેજ તરફ મોઢું રાખી નમાજ પઢવાનું કારણ એ છે કે, મુસલમાનોને પુદ્ગલ તઆલાએ કોઈ પરધર્મીની તરેહ પર બંધી કરવાની અને ચાલવાની મનાઈ કરી છે. ત્યારે દુનીયામાં કોઈ ધર્મ વાળાને બંધી કરવાની રૂખ (નીશા) નથી. અને જેમ જેને ફાવે તેમ મોઢું કરી બંધી કરે છે. અને મુસલમાનો પણ તેમ કરેથી તેવણને સાથે મળતા થાય છે. માટે તે સર્વથી જુદાજ રહેવાના કારણથી સર્વ દુનીયાના મુસલમાનોને, પૃથ્વીના જગમાં એક નીશાન કાંયા શરીફની બતાવી આપી કે સર્વ તેજ તરફ મોઢું કરી નમાજ પડે. એવીજ તરેહથી હિન્દુઓ જુલાવામાં પડી

સજા છવી સુખ ભોગવવાની મુકિત પામવું ખોતા જાય છે. પણ જો ખનાજ માર્ગ પર આવી પુદ્ગલને ત્યાં છુટકારો પામી સ્વર્ગમાં ઘણા મનાવી શીફર હોય તો એવીજ તરેહ મુસલમાનોથી તેથી તપાસ કરી અમારી તરેહ એક પુદ્ગલે માનનારા થઇ જાય, અને નહીં તો ઇનસાફના દિવસે પસતાવું કાંઈજ કામ આવશે નહીં. કસેહ (સાહેબ પોહ્યાંયાકનાર). ઉપર પોહ્યાંયાકી આપણને છે. એ વીશે અમે આ જગ્યા કાંઈ વધારે લખી નથી. પણ જો વધારે વાંચે થવું હોય તો, અમારી રચેલી એપડી “હિદાયતે હિન્દુ” † માં જુઓ.

હવે ઉપલા સર્વ હિસાબોથી કોઇ કહે કે, એમાં જેમ દોરોનો વધારો બતાવ્યો છે તેમ આગલા વરસોથી હાલ કેમ નહીં વધ્યું? તો તેના જવાબમાં અમે કહીએ છીએ કે, જેમ દોરો વધે છે તેમ ખાનારા પણ વધતા જાય છે. તેથી તેટલી સંખ્યા વધતી નથી. અને અસલ વાત તો આ છે કે, અમે દુન્યાના ધારા મુજબ હિસાબ કરી બતાવ્યો છે, તો તેમાં અસંખ્ય જગેવું કંઈ હોય અને જલ હોય તો બતાવી આપો? અને પુદ્ગલોજ એવી રીતે વધારવું મજબૂર નહીં હોય અને આજેજ સર્વ દોરોમાં આદત બેઠેલા મારી નાખે તેમાં અમારો અખતાર નથી. અને દોરોત્પર એવી આદત આવે પણ છે. નહીં તો દુનીયામાં માણસને રહેવાની જગ્યા પણ રહે નહીં.

હવે શ્રીમત સ્વામી સાહેબ ક્યા માણસ છે, અને તેજણના કામો કેવાં છે તે કાંઈ અમે લખ્યું નથી. પણ તાં ૭ મી જુલાઈ ૧૮૮૮ ના મુંબઈમાં “ગુજરાતી” નામના છાપરામાં તેવણની તારીફ જોઈએ અને આ એપડીમાં તેવણ મોહમમદ ધર્મના મુખથી આપેલા ઘણલાઓનો જવાબ જોઈને ફરી એકા તેવણના બાપણા સાંભળે તો સારું છે.

* આદીઓ હમેશા કાંયા તરફ મોં કરવાને કાંયા પૂજવાનો હોય મુસલમાનો ઉપર મુકે છે એનો પુરતો જવાબ માર ‘પુરતક’ સત્યાર્થ પ્રકાશન ‘અડન’ ૫૪ પૃષ્ઠ, ૫૬ વર્ગેમાં છે. શુભ ૩૦

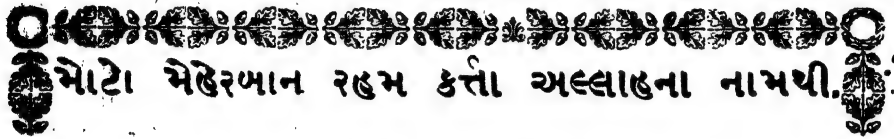
† તથા તેહકતલ હિન્દુ ને ઇસેહ. ગુજરાતીમાં છપાઈ છે તે વાંચે. એ સનાતનીઓ માટે રહેલાં છે. અને ‘સત્યાર્થ પ્રકાશન’ ખંડનું ‘ગુજરાતી વાંચે’ ને આદીઓ માટે માર્ગ દર્શક છે શ્રી મો.

હવે આટલેથીજ અમે સમાપ્ત કરી પુદ્ગલ તમાલા પાસે દુઆ માગીએ છીએ કે, ઓ અલ્લાહ આ ચોપડીને સર્વત્રી સમજમાં લાવી ખરી વાતની સમજ પાડી અમારા જેવા એક ખરા પુદ્ગલ નિરંજન નિરાકાર માનનારા કરો, અને અમે

ચુનેહગારના ચુનાહ અને તેમાં કાંઈ જલ ચૂક થઈ હોય તે માફ કરી છેલી થડી સંધી અમે અને અમારા ભાઈઓને સાથ ધર્માનથી લેશે. આમીન. આમીન.

સંમાપ્ત.

આ ચોપડી “સ્વામી આલારામને જવાબ” સને ૧૩૦૭ હિજરીના જમાદિલ અબ્દલ હુતાબેક સને ૧૮૮૬ ઇસ્વીના ડીસેમ્બરમાં મેં ચુલામ મોહમ્મદ બી. હાજી હાફેજ સાહેબે રચી પ્રગટ કરી પોષ્ટ મારફતે રજીસ્ટર કરી સ્વામી આલારામને પહોંચાડી હતી, પણ આજ સુધી કોઈએ એનો જવાબ આપ્યો નથી. એ ચોપડી પ્રગટ થયા પછી આશરે ત્રણ મહિને મુસ્તની આપાસમાજના મંત્રીએ મારી સાથે વાતચીત કરતાં કહ્યું કે હું કુરઆનથી ગંભીર કરવો હસમ સિદ્ધ કરવા તૈયાર છું તે ઉપરથી તેમની સાથે સલામાં વાદવિવાદ કરવાનો ફરાવ થયો. જવાબીના ત્રણ આગળના મહીરમાં સલા મળી હિન્દુઓ આસરે ૩૦૦ માણસો હતા. હું ત્રણ માર માણસો સાથે હાજર થયો. ત્યાં અડધો કલાક થોભ્યો હશે, એટલામાં એક સમાજીએ સલા વચ્ચે ઉઠી કહ્યું કે અમે તમારી સાથે વાદવિવાદ કરવા ચાહતા નથી. અમારું પડિત વ્યાખ્યાન આપશે તે સાંભળવું હોય તો બેસો. મેં કહ્યું, હું વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવ્યો નથી, વાદવિવાદને માટે આવ્યો છું તેમ છતાં જો તેવજીના વ્યાખ્યાન બાદ મને બેસવાનું હક્ક આપો તો હું બેસું. પણ તેઓએ સાફ ના પાડી, જેથી લાચારીએ ત્યાંથી પાછું આવવું પડ્યું.

હે પુદ્ગલ તારીજ હું પ્રાર્થના કરું છું. તુંજ મને રોજ આપનાર છે. તુંજ મને મદદ કરનાર છે. તુંજ મારા પાપોને જોઈ ચુપકો રહેનાર દે અને છપાવનાર છે. તારા હુકમપર કોઈનો હુકમ મળે નહીં. તારા હુકમનો બેદ દરેક સમજી શકતો નથી. પણ જેપર તું પ્રગટ કરે. તારા હુકમને ખોટો સમજી સવાલો કરનારને તું શીક્ષા દે. ને તારા હુકમને પ્રગટ કરનારની તું મદદ કર. ને તારા જીવવાદી મોહમ્મદ સાહેબપર તથા તેવજીના સલામીઓપર તથા તેમના માર્ગ ઉપર ચાલનારાપર તું દરદ અને સલામ મોકલા કર.

સાહેબો જો કે હું ખ્રીસ્તીઓના એક ચોપાનીયાના રદ લખવામાં હતો પણ મેં જ્યારે તા. ૧૯મી ડીસેમ્બર ૧૮૮૬ નો છપાઇલો છાપો ‘મુબારક સમાચાર’ જોયો કે તેમાં પડિડત સ્વામી આલારામ અલાહબાદવાળાએ બાપજી કોષેજી તેમાં છપાયું છે. તે વાંચ્યા પછી મારા દિલમાં અવાત આવી કે આ બાપજીમાં સ્વામી સાહેબથી જે જે જુલો થઈ હોય તે એક ચોપડીમાં લખી પ્રકટ કરે. જેથી મારા ભાઈઓ મુસલમાનોને એ જુલોની ખબર થાય અને સ્વામી સાહેબો જે જે શબ્દો બાપજીમાં લખ્યા છે, તે હિન્દુઓપર પણ

જાહેર થાય, કે સ્વામી સાહેબે કેવી તરેહના જ્ઞાન અને વિદ્યાથી ભાષણ કીધું છે. હું આ વાતપર અફસોસ કરું છું, કે સુરત તથા મુંબઈ વગેરે શહેરોમાં ગૌરક્ષા વીધે મંડળીઓ છે. અને તેઓ તરફથી બધા માણસો પગાર ખાઈ ભાષણો કરવા નીકળે છે. પણ હમારી એક નાની સરખી ચોપડી નામે ‘જગ્યાએ ગૌરક્ષા’ નો જવાબ અપાશે નથી. અને એઓપર તો આ જરૂર છે કે પ્રથમ હમારી ચોપડીનો જવાબ આપે પછી ભાષણ કરે, કારણ કે મંજુર ચોપડીમાં ભાષણોનો જ રદ છે.

પહિત સ્વામી આશાસનનું ભાષણ.

સ્વામી—હિન્દુ ધર્મ પ્રમાણે ગાયનું રક્ષણ કરવું એ પ્રાચીન કાળથી છે વેદમાં લખેલું છે કે સ્વર્ગમાં મદદ કરનારને કદી મારવું નહીં. *

જવાબ—સ્વામી સાહેબ, પ્રાચીન કાળમાં તો હિન્દુઓ ગાયનું માંસ ખાતા તો શું પણ વેચતા પણ હતા. જુઓ પ્રેફેસર “વીલીસન” સાહેબ ઋગવેદની ટીકામાં લખે છે કે વેદની પાકી ગવાહી આ વાતપર છે, કે વેદના વખતમાં ખુલ્લી રીતે હિન્દુઓ ગાયનું માંસ ખાતા હતા. અને જગ્યાએ જગ્યાએ હિન્દુઓની દુકાનોપર એ માંસ વેચાતું હતું.” પણ જો સ્વામી સાહેબને એમ ખટકે કે હમે ખ્રીસ્તીના લખાણને નહીં માનતા તો એનો જવાબ હું “તજબીહુલ ઓકર” નામની કોતાબથી લખી જણાવું છું કે જુવો તમારા વેદમાં ગૌહત્યા છે. યજુરવેદ આ. ૨૪ માં ૨૮ બ્રહ્મરૂપતીને માટે ગાયની કુરબાની કરવી જોઈએ. તથા ઋગવેદ આ. ૨ માં ૩ સૂ. ૬ માં એ માંસ ખાવાની

ખુલ્લી રજા છે કે જ્યને વેદનું લખાણ (સ્વર્ગમાં મદદ કરનારને કદી મારવું નહીં) થી જો ગૌરક્ષા સાથેત કરતા હો તો લખેલા શ્લોક યજુરવેદ તથા ઋગવેદના એ વાતને ખોલે પાડે છે. તો સ્વામી સાહેબને જરૂર આ અર્થ કરવા પડશે કે વેદમાં લખેલી ગાય તથા ખીજા જાનવરો વગર ખીજા કોઈ મદદ કરનારને મારવું નહીં. અને વિદ્વાનોના કાયદા પ્રમાણે કે એક વાત એક જગ્યાથી ખુલ્લી રીતે જણાતી હોય અને ખીજી જગ્યાથી ખેંચી ખાંચીને અથવા છસારાથી તે વાતને વિરુદ્ધ જણાતી હોય તો ખુલ્લી વાતપર અમલ કરવો જોઈએ. તો આ કાયદાથી સ્પષ્ટ જણાઈ ગયું કે ગૌહત્યા કરવી જોઈએ. કારણ કે એ વીધે તો ખુલ્લું લખાણ છે, ને રક્ષણ માટે તો વિદ્વાન સ્વામી સાહેબ ખેંચી ખાંચીને બાંધે છે. અને વેદમાં કેવી રીતેથી ગૌહત્યા લખેલી છે, એનો સારી રીતે ખુલાસો જોવો હોય તો ગોરજ “આત્મા રામજ”ના ગ્રંથ અજ્ઞાન તિમિર ભાસ્કરમાં જુઓ.

સ્વામી—ગાયનું રક્ષણ કરવા ભાગવતમાં લખેલું છે.

જવાબ—સ્વામી સાહેબ બ્યારે તમારા વેદમાં ગાય કાપવાનું લખેલું છે, (એના લખેલા પૂરતી રીતે ગોરજ આત્મારામના ગ્રંથમાં છે) પછી ભાગવતને તમે આર્થો યદને વધારો અને તે કાપવાને વેદના વિરુદ્ધ જણાવો એ બધું અજબ જોઈ છે. હવે તમે ભાગવતથી લખો છો તો જરા મહાભારતના શાન્ત પર્વ ફસલ (૩) માં જોતે તેમાં છે, જે માંસ જનાવરનું જેપર વેદ લખાયું હોય તે પવીત્ર છે. અને તેનો ખાનારો ન ખાનારાના બરોબર છે. અને જેપર વેદ લખાયું નહીં હોય તે દુરસ્ત નથી. શું એ વાત ગૌરક્ષણ કરવાનું કહે છે ?

હું એ વાતનો ટેકો મનુ. આ. ૫ શ્લોક ૩૬ થી પણ મળે છે તે આવી રીતે “જે પશુઓનું વેદ મંત્રથી સંસ્કાર નહીં થયો તેનું માંસ બ્રાહ્મણ નહીં ખાય પણ સંસ્કાર થયેલા જાનવરોનું માંસ ખાય” તથા મનુ. આ. ૫ શ્લોક ૪૪ માં પણ વેદને આધારે માંસ ખાવાની ખુલ્લી રજા છે. શ્રી મો.

* આથી જણાયું કે વેદમાં ગાયને મારવાની ‘મનાઈનો કુદમ ગાય ચાપદંથી અપાયશે નથી. અને “સ્વર્ગમાં મદદ કરનાર” એથી ગાય સમજવી એ એમની સમજની ખુબી છે. હિન્દુઓના પુસ્તકોમાં ગાયને જીવ જોઈનાર અને તેની સજ્જમાં હો ખાતી થવાનું લખાયું છે તે સ્વર્ગમાં મદદ કરનાર કેવી? શ્રી મો.

સ્વામી—હવે, હાલિ ત્રગેરે મનુષ્ય ખોરાક આપણે બાપ આપે છે ત્યારે તે જનાવરને મારી નાખી આપણા આ કીસતી ખપતો અટકાવ કરશે એ સમજાવે માણસને ડાહ્યું નથી.

જનાવ—હવે, હાલિ, ધી, ત્રગેરે માણસોનો ખોરાક છે. પણ ગૌરક્ષણ કરવાથી જેઓ ગણિ જાણતા નહીં તેઓએ એ ખોરાક મળવો કઠણ થઈ જાય છે અને પાણનાર અને નહીં પાણનાર જેઓ દુષ્ટ કાળ આવે કે ખુલાની પનાહ. કારણ કે ગૌરક્ષણ વાળાના કહેવાથી કે ગાય જે ખાંચ પેડી રહે તો ૧૫૫૫ ગાય થાય છે, તો જે ગૌરક્ષણ થાય તો શ્રીમત સ્વામીના કહેવા પ્રમાણે કે એક કરોડ એસીલાખ ગાયો હાંદુસ્થાનમાં છે. એને ૧૫૫૫ પર ગુણુશો તો સતાવીસ અમળ નવશ્વ કરોડ થશે. અને જ્યારે પાંચમી પેઢીએ એકલાં જનાવર થશે ત્યારે ૧૫૫૫ ગણુ ચારે પશુ જેકરી. ને જે હાલની જમીનપર ઉગતી ઘાસ કરતાં તે વખત ૫૦ ગણુ ઉગે તો પણ ૧૫૦૦ ગણુ ચારાની જરૂરત પડશે તો તેટલો ભાવ પણ ચડશે. તો હાલમાં રૂપિયા દસે હજાર મળે છે તે સમય રૂપિયા જુદરે હજારે હજાર મળશે. ત્યારે એક પૂણી રૂપિયા પંદરે પડી. હવે સ્વામી સાહેબની પાસે છે કે જે માણસ રા. ૧૫૦ની એક પૂણી ખવરાવે તે દૂધ, શેર કેમ વેચશે ? અને ૧૫૦૦ ગણુ ચારાની જરૂરતથી જમીનના ખેતી છતાં તો દુષ્ટ કાળ આવે. હવે હું આ જગ્યા જાંચનારથી આશા રાખું છું કે ગૌહત્યાથી જે આ દુઃખ ટળે છે તેને આડે આવનાર તે કમસમજ કે જે ગૌરક્ષણ કરાવે જેથી આ દુઃખ આવે તે કમસમજ ? બીજું આ દાખલો લખા પદો ફક્ત ગૌપકરિના લખાણ પ્રમાણે છે અને એક બાબત ૧૫૫૫ ગાય પાંચ પેઢીએ થાય એની સંખ્યા ગૌપકરિના કરીપર છે. અને બીજા હા-ખાઓ હામી ઓપડી જવાએ ગૌરક્ષામાં છે.

સ્વામી—ગૌરક્ષણથી આપણો ખર્ચનો ભરપૂર હતો તેજ ખર્ચનો હાલ ગૌમક્ષથી ખુટી ગયો છે.

જનાવ—સ્વામી સાહેબા ખર્ચનાથી મત-લખ છે ? જે એમ કહો કે અનાજ, કે તે પ્રથમ સસતું હતું એટલે આપણો ખર્ચનો ભરેલો હતો અને મોઢું થવાથી આપણો ખર્ચનો ખુટી ગયો તો એ તો ખોટું છે. કારણ કે આગળ જમીન તમે પોતે ખતલાવો છો કે અનાજના લાંબો જહાઝો હાંદે દેશમાંથી ઇંગ્લેંડ જાય છે ત્યારે ગૌ કાંપવાથી શું નુકશાન થયું ? એ તો પારકે મુલકમાં આપણો દેશનો અનાજ જાય તેથી મોઢું થયું છે. બીજું દુન્યાના હીસાબ પ્રમાણે કે જે એક શેર અનાજ હોય અને એકજ શેરમ ખાનાર હોય તો બરાબર થઈ રહે અથવા કમતી ના ખાનાર હોય તો ખચે. તો જુઓ કે સુરતન દેશી મીત તાં ૨ ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૮૮માં છયાયું છે કે ૧૮૧૦ની વસતી પત્રકમાં કુલ દુનીયાના માણસો અડસેટ કરોડ વીશ લાખ હતે ને વરસ સાઠ પછી એટલે ૧૮૭૦ની વસતી પત્રકમાં એક અમળ ઓગણચાલીસ કરોડ થયાં તો ઉપલા કાયદા પ્રમાણે જ્યારે એકની જગ્યાએ બે થયાં ત્યારે કેમ મોઢું નહીં થાય ? ત્યારે ગૌહ-ત્યાએ શું નુકશાન કીધું ? હાં આપોએ કંઈ પુનર્-ન્ન એટલે (મરા પછી બીજામાં ધુસતું) જરૂરી કરતા હોય તો એમ થાય ખરે કે હમણા ગૌ-વધ કરવાથી તેનો પવીત્ર આત્મા માણસમાં ધુસે છે. તેથી માણસનો વધારો થાય છે ને આપોએપર દુઃખ પડે છે. ને જે ગૌરક્ષણ થાય તો એના આત્મા નીકળીને માણસમાં નહીં ધુસે જેથી માણસનો વધારો નહીં થાય ને સસતું વેચાય ને ખર્ચનો આપોએનો ભરપૂર રહે. તો તો સ્વામી કહી શકે છે કે પ્રથમ હમારો ખર્ચનો ભર-પૂર હતો ને હમણા તે ખુટી ગયો. પણ એ દાખલો તો કહી જ નથી શકતા. અને જે ખર્ચ-નાથી કંઈ બીજી મતલબ થાય * તો મેહેરખાન કરી સ્વામી સાહેબ ખતાવશે.

* અને જે ખર્ચનાથી મતલબ રૂપિયા છે તે તેનું ખાસી થવાનું કારણ તો શ્રીમત સ્વામી વગેરે પોતાના લાંબાણમાં કહી ગયા છે અને હવે કે જે દર બે વચાસ કરોડ રૂપિયા હિંદુસ્થાનથી ઇંગ્લેંડ કે આપ છે તે છે. ફરી જકે હવાને શા માટે ખર્ચના કરી છે શું મો.

સ્વામી—ગાયત્રી સંખ્યા યોગી થવાથી બળદની સંખ્યા નામતી થઈ જાય છે. અને બળદ વગર † રાજ પ્રભુ ગરીબ અવસ્થામાં આવે છે.

જવાબ—મેહેરબાન સ્વામી સાહેબ જીવધથી કંઈ જો ધટતી નથી. એના દાખલા પ્રથમ પશુ લખ્યા હતા. પણ એક હુકાલુથી ફરી પણ જણાવું છું. શ્રીમન સ્વામીએ મુંબઈમાં પોતાના ભાણેશમાં જુલાઈનું હતું કે દરરોજ હિંદુસ્થાનમાં ૫૦૦૦) ગાયો કપાય છે તો એ હિસાબથી વરસમાં બેસીસ લાખ ચાળીસ હજાર થઈ. અને એ વજુ ભાણેશમાં બતલાવ્યું હતું કે હિન્દમાં ખેતીમાં આવતાં એક કરોડ એસીલાખ ઠોર છે. તો હું કહું છું કે આટલાં જણનારાં પણ હોવાં જોઈએ. ત્યારે તમારા કહેવા પ્રમાણે કે ગાય ૯) માસમાં એક બચ્ચું જણે તો વરસમાં ૧ કરોડ ૮૦ લાખ બચ્ચાં થયાં. હવે આ હિસાબ એક છોકરાને પણ પૂછારો તો માલમ પડશે કે વરસ દહાડે ૩૨ લાખ ૪૦ હજારનો ખચ્ચ હોય ને એક કરોડ ૮૦ લાખની આવક હોય તો તે કદી ખુટે નહીં. તો શા માટે કહો છો કે બળદની સંખ્યા નોમની રહી જાય ?

સ્વામી—ગાયને માતા સમાન શાસ્ત્રમાં લખી છે, જે સામે કેટલાકે વાંધો દેખાડી કહે છે કે દૂધ દેનાર બેંસ ને બકરી પણ છે, ત્યારે તે માતા કાં નહીં મળવી જોઈએ. તો તેવા કમસમજને વિદ્યાના બળથી સમજ આપવી જોઈએ કે સંસ્કૃતમાં રક્ષણ કરનારનો અર્થ માતા થાય છે.

† જેટલાં બનવરો વાપરવામાં આવે છે તેમાં નર માદા બને વપરાય છે. ઉટે બેટણી, ઘોડા ઘોડી બાળી હાથથી તે પ્રમાણે ગાય અને બળદ બનેથી ખેતી ભરેરેનું કામ લેવાડું જોઈએ. કર્યાન મુરા બકરી (માચ) ૨૫૦ થી ગાયનું ખેતી એટલું કેસ ખેતવડું સિંધ થાય છે. તો હાલમાં મુસલમાનો ગાયને કોડવા નથી એ હિન્દુઓની ચાલ પ્રમાણે છે એ રીવાજ તજવો જોઈએ. ગા. એ.

જવાબ—ગાયને જે હિંદુઓના શાસ્ત્રમાં માતા કહેવાઈ છે, તેનું મુળ કારણ એ છે કે હિંદુઓના માનવા પ્રમાણે એના શરીરમાં દેવતા રહે છે. જુઓ આ તો બધા હિંદુઓ કહે છે કે આપણે રક્ષક એકજ છે તે સાથે માતાઓ ધણી બને છે. તો જે તમારા કહેવા પ્રમાણે રક્ષણ કરનારને કહેતા હોય તો પછી શા માટે દેવીએને માતા કહો છો? આથી માલમ પડ્યું કે માનવાની જણસને તથા પૂજવાની સ્ત્રીને માતા કહે છે.

સ્વામી—વળી વિદ્વાન ડાકટરોથી સાબિત થય્યું છે કે બકરી છ મહિને જન્મતી હોવાથી તેનું દૂધ પીનારને હલકું છે અને બેંસ બાર મહિને માર્ગ ઉપર આવતી હોવાથી તેનું દૂધ ભારી છે પરંતુ સ્ત્રીઓની માફક ગાય નવ મહિને બચ્ચાનો જન્મ આપતી હોવાથી ગાયનું દૂધ માતાતાં દૂધ સરખું તંદુરસ્ત અને સ્વાદીષ્ટ છે.

જવાબ—હું પૂછું છું કે ડાકટર સાહેબથી આ પણ પૂછ્યું હતું કે દૂધ સર્વેને માફક આવે છે કે કોઇને તુકસાનકારક પણ છે ? જે તેવજુ કહેતા હોય કે સર્વેને માફક છે તો એ તો ખોટું છે. કારણ કે ઘણા માણસો અર્ધો સેર કે સેર દૂધ પીએ તો તેને પચવું નથી ને લાગણી ફળશીઓ પકડે છે. તેનું કારણ એ છે કે તેને એ દૂધ ભારી પડે છે. ત્યારે તેને ડાકટર સાહેબના કહેવા પ્રમાણે બકરીનું દૂધ હલકું છે તે પીવું જોઈએ. અને ઘણા માણસ ભારે દૂધ પણ હજમ કરી શકે છે ત્યારે તેઓને જોઇએ કે બેંસનું દૂધ પીએ. કારણ કે ભારી થીએ હજમ થવાથી સારી થાય છે. ત્યારે ગાયના દૂધનું ઉત્તમપણું શું ? ને મારા જેવાઓ ઘણી જગ્યાએ બચ્ચાને બકરાનું દૂધ પીવડાવે છે, કારણ કે બચ્ચામાં હજમ કરવાની ગતી થોડી હોય છે. અને ડાકટર સાહેબ કહે છે જે બચ્ચું દૂધ માતા જેવું છે. એ તદ્દન ખોટું છે કારણ કે એ દૂધ તે કદી તેના છોકરાને ભારી પડવું નથી. ને માથું દૂધ ઘણું છેકરાને સહન નથી.

સ્વામી—કેટલાકે દૂધને ગાયના લોહીમાંથી

પેદા થવાનું જણાવે છે. તેઓ પણુ તેમ કરવામાં મોટા ભુલાવો કરે છે. કારણ કે દાખલાથી સામેત થાય છે કે સોનું પીળું હોય છે અને લોખંડનો ગુણ કાળો છે તેવી રીતે દૂધને લોહીમાંથી નીકળતું હોય તો તેનો રંગ સફેદ નહીં પણ લાલ હોવો જોઈએ. વળી લોકના ભુલાવાને મોટા પાડવા બીજો પુરાવો એ પણ છે કે ગાય સઘળું દૂધ દે છે તેને સઘળું તેનું લોહી હોય તો દશ દીવસ પણ તેટલું લોહી દરરોજ જતાં ગાય જીવવા માગે નહીં. વળી લોહી અને દૂધ સુગંધીથી પણ જુદાં પડે છે.

જવાબ—હું સ્વામી સાહેબ, જરા તો ફલ-સક્ષા અથવા વૈદક જણો? એમને એમ પોતાનો આજ કેમ ખુવો છો? આ તમારું કહેવું કે જે દૂધ લોહીથી બનતું હોત તો લાલ હોતું જોઈએ, તદન ખોડું છે. જુઓ વૈદકના નીચમ પ્રમાણે વીર્ય (મની) લોહીથી બને છે. પછી કેમ તેમાં લાલી નથી? અને કેમ એક રંગમાં જુદાં છે. એવી રીતે કાંબોમાં જે પાંચખાતું થાય છે, તે પણ લોહી પાણી થઈ નીકળે છે. અને ગંધમાં એક જુદાં છે અને લાલ હોતું નથી. તથા માણસના શરીરપર જે અઝી પડે તો લાગલો ફફેલો પડે છે ને પાણી બરાબ આવે છે. પણ એમાં લોહીનો રંગ હોતો નથી. અને લોહીથી બને છે. અને માણસના ઉત્પન્ન થવાનો હાલ કે માના પેટમાં પ્રથમ એક યુન્દ રહે છે, પછી રહેતાં રહેતાં તે કેવી હાલતે પહોંચે છે. પછી તમારા કહેવા પ્રમાણે જ્યોતી પેદા થઈ તેવો રંગ અને તનાં જેવું વાસવાલું થવું જોઈએ. તો માણસમાં અને વીર્ય (મની) માં તથા બેકના રંગમાં શો સંબંધ છે? બીજું જુઓ કે વૈદકમાં કેટલીક દવાઓ લખાઈ છે કે તેણીથી લોહી વધે છે. તો હું કહું છું કે દવાના વાપરવાથી તે દવા પેટમાં જઈ લોહી થઈ જતી હશે અથવા તે દવા પેટમાં જઈ સારી રીતે હજમ કરાવે ને એક બીજી પેદા કરતી હશે અને તે બીજીથી હજમ થયલામાં લોહીનો વધારો થતો હશે. પણ

એક તરેહમાં ખાધેલી દવાને અથવા જે ચીજથી લોહી પેદા થાય છે, તેને અને લોહીને કોઈ તરેહનો સંબંધ મળે નહીં. વળી જુઓ કે સોનાની તથા લોખંડની ખાક બનાવાથી તેનો રંગ સફેદ થઈ જાય છે. પછી તમારો કાયદો ક્યાં રહ્યો? વળી તમો કહો છો કે જે લોહીથી બનતું હોય તો દશ દીવસ પણ ગાય જીવે નહીં એ પણ ખોડું છે. કારણ કે જેટલું નીકળે છે એટલું પાણું પેદા થાય છે. હાં જે જેટલું નીકળે તેટલું પેદા નહીં થવાનું જે કોઈ કહેતું હોય તો તેના પર તમારી વાત લાગુ પડશે. પણ એવું કહેનાર કોણ હશે? હવે કોણ ભુલાવામાં છે તેનો ધનસાક વાંચનારને સોંપીએ છીએ. *

સ્વામી—ધાસચારાથી દૂધ પેદા થાય છે. એમ જેઓનું મોલતું છે તે પણ ખરું નથી. કારણ એક શેર ચારામાંથી કેટલા શેર દૂધ આપી શકે ત્યારે દુધ ક્યાંથી પેદા થાય છે? તેનો સવાલ રહે છે. તેનો ઉત્તર એ છે કે પાણીની રીતીએ ગાય દૂધ આપે છે. જળનો અને દૂધનો સ્વાદ એક સરખો મીઠો છે, તેમ એક રંગમાં સફેદ છે.

જવાબ—જેવી રીતે સેર ધાસમાંથી એટલું દૂધ નહીં નીકળે તેવી રીતે સેર પાણીમાંથી પણ એટલું દૂધ નીકળે નહીં. પણ જે કોઈ કહે કે શું ગાય તોરજ પાણી પીયે છે? તો એનો જવાબ એ છે ને શું ગાય સેરજ ચારો ખાય છે? આ જવાબ તો તમારા જવાબની માફક છે. બીજું જે ફક્ત પાણીથીજ દૂધ થતું હોય તો એ બેંસો કે ગાયો એવી કે બીજી એક કરતાં બેવડું દૂધ દેતી હોય પછી તે બેઉને સરખું પાણી આપીને પીવડાવે તો

* વળી દુધને બાળવાથી જે વાસ આવે છે તે લોહીના બળતાં આવતી વાસના સરખી છે. અને મુરબમનો કંઠ છે (કુરબાનને આધાર) કે દુધ લોહી તથા કાચો ગોવર વચ્ચેથી ઉત્પન્ન થાય છે. અને એજ વાત ખરી છે. સ્વામીજીને હવે લોહી વાળી વરેતુ વાપરવાથી અટકવું જોઈએ. શુ. મો.

તમારા કહેવા પ્રમાણે બેઠાએ સરખું દૂધ દેવું જોઈએ. પણ એ તો તદ્દન અપ્રાપ્ત છે. કારણ જો એમ હોય તો પછી કોઈ ગાય બંગાળી અર્ધો સેરજ દુધ દેનારી નહોતે. વળી તમારા કાયદા પ્રમાણે કે સોનું તે પીળું ને લોખંડ તે કાળું હોય છે. પાણી અને દૂધના રંગમાં * અને દૂધ અને પાણીના સ્વાદમાં ઘણો ફરક છે. તે વિદ્વાન હિપર કાંઈ છુપું નથી. વળી ફલસફાના કાયદા પ્રમાણે જળ એક તત્વ (અનસર) • છે અને અનસર મેખ્ખણીનું છે. અને દૂધ ત્રણ ત્રીજાથી મળેલું છે. એક ત્રીકાસ જેને અરખીમાં “દોહનીયત” કહે છે. ખીચું પાણી અને ત્રીજો કુચો જે દૂધના કા-ડયાથી બેઠ માલમ પડે છે. સારે ફક્ત પાણીથી અનસર જેઓ કહેતા હોય તેઓ ધોખામાં છે એવું સાદું જણાઈ ગયું.

સ્વામી—“હદીઝ મઝપુરા” નામની મુસલમાની કિતાબમાં લખેલું છે કે ગાયના માંસથી ચેહેરાની નરાની ઘટે છે અને દૂધથી તે નરાનીમાં વધારે થાય છે. સારે મુસલમાનબાદ્યોને લાજમ છે કે જેથી પોતાને ફાયદો થાય તેને અનુસરી ચાલવું.

જવાબ—ચાલ શાસ્ત્રમાં જણાવ્યું છે કે જે ત્રીજ દોહમાં આવે તે પર દાખલો કયુલ થતો નથી. તો હાથ કંગણને આરસી શું ? જેઓ કે દર-રોજ ગાયનું માંસ ખાનારા છે તેઓના માંસ પર કેની લાલી છે તે હિન્દુસ્તાનમાં રહેનાર પર કંઈ જુદું નથી. તથા યુરોપીયન ઘણું ખરું ગાયનું માંસ ખાય છે તેઓને જોઈ લીએ; વળી શાસ્ત્રના મુકાબલામાં વૈદકના પુસ્તકનો દાખલો કાર્ગર થતો વધી. જુઓ કે મરઘાના માંસમાં અને બોકડાના માંસમાં અગણીત ફાયદા છે અને સ્વાદમાં પણ ભરપૂર છે. ત્યારે બ્રાહ્મણોને જોઈએ કે વૈદકના લખ્યાથી એમાં ઘણો ફાયદો છે. તેથી ખાવું જોઈએ

* પાણીનો રંગ જે કદ્યો છે તે સ્વામીજીની સમજ પ્રમાણે કદ્યો છે નહીં તો પાણીમાં રંગ નથી. તેથી કદ્યો છે અને દુધનો રંગ સફેદ છે. ગ્રા. મો.

ખીચું • હું તમને પૂછું છું કે ગાયનું માંસ જે ખાય તે બધાને નુકસાન કરે છે ? કે કોઈ કેમને ? જો કહે કે બધાને, તો ખોટું છે. કારણ કે ઘણા માણસો ખાઈ રહ્યા છે અને તેઓને કંઈ પણ નુકસાન થતું નથી. અને જો કહે કે કોઈ કેમને, તો હું કહું છું કે હા, એ વાત ખરી છે. પણ માણસ દૂધ પણ જેઓને સદતું નથી તે જો ખાયા કરે તો જાન જતાં પરવાર આવે નહીં. પછી ગાયના માંસને કેમ બદનામ કરો છો.

સ્વામી—વિદ્વાન શેખસાદી પણ ગાયની વખાણમાં છે.

જવાબ—હું પણ વખાણમાં છું કે ગાયના તીકા, કવાળ, સીખ, ઘણાં સારાં થાય છે. એજ કારણથી સુધરેલા હિન્દુઓ ગાયના કવાળ, સીખને બહુ પસંદ કરે છે, અને ભડીઆરાને ત્યાંથી ખરીદે છે. વળી ખીજ તારીફ એ છે કે જો એનો કલયો દમ દીધો હોય તો ફક્ત તેની ખુશખોશી મગન થઈ જાય અને ખાધાની તારીફ તો કોની જામમાં શકિત છે કે પૂરેપૂરી બ્યાન કરી શકે.

સ્વામી—કુરઆનમાં ઈશિરને રહીમનો મરતબો અપાયો છે. તેનો અર્થ એવો છે કે કુલ હુનિ-આનો પાળનાર માલિક રહેમ કરનાર છે. તેમનો ઈશિર રહેમ નજરથી જોય સારે મુસલમાનોએ રહેમ નજરનો અનાદર કરવો જોઈએ ? કુરઆનમાં ખુરાઈ કરનારની બલાઈ કરવા જણાવેલું છે સારે બલાઈ કરતી ગાયની રક્ષા તેઓએ કાં નહીં કરવી જોઈએ ?

જવાબ—વાત તો તમે ઠીક કહી કે કુરઆનમાં રહીમનો મરતબો ખુદા માટે લખાયેલો છે. પણ એનો અર્થ એ છે કે ખોટા માર્ગે ચાલનારા તથા ખુદાના હુકમને વિરુદ્ધ ભાવણ કરનારા તથા ખુદાએ જે ત્રીજ વાપરવા કહી હોય જેવું કે ગાયનું માંસ તેને વિરુદ્ધ ઉપદેશ કરનારાને હુની-

* આ દાખલો હિન્દુઓના ચલણ ઉપરથી લખાયેલો છે નહીં તો મનુ આ. ૫ માં એને ખાવાનું જુદું લખેલું છે. ગ્રા. મો.

આમાં ભરત-શીલ્પ કરતો નથી. અને સ્વામી સાહેબનું આ કહેવું કે મુસલમાનોને રહેમ નબર થવું જોઈએ એવો સૌ અર્થ ? જો એમ કહે કે દરેક જગ્યા સ્થમ કરવી જોઈએ. એ તો તદન ખોટું છે; કારણ કે જે દરેક જગ્યા રહમ કરવી હોય તો ફરી ધોરણ કરવી, અદાલતમાં ખેસવું થયું હુજ થવું જોઈએ. કારણ કે જજમેંટ દેતાં એક માણસ પર રહેમ થશે અને બીજા પર તકલીફ. પણ જે કોઈને એમ ખટકે કે અદાલતમાં એક પર સજા કરવી તે પણ રહેમ છે. કારણ કે તેથી પણ રહ્યત તેને જેઈ બીજું કોઈ તેવું કામ નહી કરે, ત્યારે અદાલતમાં જહેરમાં પણ સ્થમ વિરહ મળે નહિ. તેને તેનો ઓસર એ છે જે ગાયને કાપવું એ પણ ખુશી મહેરબાની છે કે તેના બંધ તેનો શુકર કરે ત્યાં જો નહિ કપાય તો કરોડો ગાયો વધી જાય જોઈએ દુનિયામાં બારે દુકાળ આવી પડે. (એ હુજામાં મુઝામ હું) ત્યારે અગર જે જોવામાં ગાય પર તમને જુદામ માલમ પડે છે પણ એના મરણ પછી લોકો પર આવતી આફત મટી જાય છે, જેમ કેદમ સજા કીધાથી રખતને આરામ થાય છે. તેમાં પણ કોઈ એવકુદ એમ સમજે કે ગાયે કોઈનું નુકસાન કર્યું નથી પછી શા માટે ખુદાએ ગાય કાપવાનું ફરમાવ્યું ? તો એનો જવાબ પૂરતી રીતે આ એપીમાં લખી શકતો નથી તોપણ આ સમજવું જોઈએ કે ખુદાએ ગાયને બુખારી તથા વાંદમી શા માટે માંસજ ખાનારો પેદા કીધો ? જે તમારો જવાબ તે આપો. જવાબ. બીજું આર્ય-સમાજના કહેવા પ્રમાણે આવાગમન (એટલે મરણ પછી આત્માનું બીજામાં હુસવું) થાય છે અને માણસના જવાં કર્મ તેવો જન્મ મળે છે એટલા સુધી કે કોઈ રાજા અને જે ને કોઈ બુદ્ધ ને કોઈ ઝાડપુટી, ત્યારે એમાંના કહેવા પ્રમાણે ઝાડ પુટીમાં

પણ જીવ છે. ત્યારે શા માટે માણસો અને લીલાં ઝાડો કાપો છો ? તમને તે પર રહેમ નથી આવતો ?

સ્વામી—મુસલમાનો “હલાલ” શબ્દમાં મશરી લે છે. તેનો અર્થ શું ? ગરદન કાપવી થતો નથી. એક મૌલવીએ તેની અને સમજ આપી છે કે આપણી ચીજ ઉપર દાવો કરવો અને પારકાની ઉપર નહીં. તેને હલાલ કહેવામાં આવે છે. વળી ઝોરતની બાબતમાં પણ તે શબ્દ વાપરવામાં આવે છે ત્યારે શું ઝોરતોની પાળ ગરદન માંતરી એવો અર્થ કરવો ?

જવાબ—હે વિદ્વાન સ્વામી સાહેબ આફરીન તમારી બુદ્ધિ પર અને ધન્ય છે તમારા બાપજી પર. પણ સ્વામી સાહેબ તમે આટલું મૌલવી સાહેબજી પૂછ્યું હતું કે હલાલનો આજ અર્થ છે કે કોઈ બીજો પણ અર્થ છે ? જુઓ મકામાં એક જાતની ક્રિયા છે તે ક્રિયા કરનારને “મોહરેમ” કહે છે અને તે ક્રિયાથી પરાંને થવાથી તેને હલાલ કહે છે. ત્યારે એમાં કાના પર દાવો કરે, તે સ્વામી સાહેબ જરૂર બતલાવશે. તથા તમારા લખ્યા પ્રમાણે કે હલાલનો શબ્દ ઝોરત પર વપરાયો છે. ત્યારે એનો અર્થ એ થયો કે આપણી ઝોરત પર દાવો કરવો. પછી જેમ ગાય પર છરી ફેરવવું નહીં સમજાવું તેમ તેની સાથે સૂવું પણ નહીં સમજાવું. ત્યારે શું એવો અર્થ કરવો જોઈએ કે હલાલના શબ્દથી ગાય નહીં કાપો તેમજ પોતાની સ્ત્રી પાસે નહીં લેવું ? એવી સમજને આફરીન કરવું જોઈએ. સ્વામી સાહેબ હલાલનો અર્થ આ પણ છે કે જે ચીજ પર હલાલનો શબ્દ વપરાયો હોય તેને શાસ્ત્રમાં લખ્યા પ્રમાણે વાપરવું. જુઓ એ અર્થ સ્ત્રી પર ને ગાય ખેડ પર લાયક પડે છે. એટલે ખેડને લખ્યા પ્રમાણે વાપરવું. ગાયને મળે છરી મુકાને ને પોતાની સ્ત્રીને મળે વળીગીને. હવે મને એવું માલમ પડે છે કે જે મૌલવી સાહેબે તમને એ અર્થ બતાવ્યો છે તેથી તમારી મશકરી કરી છે કે સ્વામી સાહેબ કયે જગ્યા આ અર્થ બોલશે તો કોઈને કોઈ

જવાબ—સરસ્વતી સત્યાર્થ પ્રકાશ છપાવક અને ૧૮૭૫ના ૪૪૭ ૩૬૬ માં લખે છે કે પશુઓને માંસવત્તાં શેડું દુઃખ થાય છે પણ ચક્ષુમાં પણ અને ગેર પશુને ધણેજ ફાયદો થાય છે. ગુ. શા.

એવણુને જવાબ આપશે. વળી હું સ્વામી સાહેબને પૂછું છું કે જે મૌલવી સાહેબે તમને એ અર્થ બતાવ્યો છે તેમને પછી જોશો કે કયા પુસ્તકમાં એ અર્થ લખાયેલો છે ? પછી મને મહેરબાની કરી ખબર આપશો. બીજું તમે એમ કહો છો કે મુસલમાનો “હલાલ” ના શબ્દ પર મગરોરાહ લે છે, એ તદ્દન ખોટું છે. કારણ કે જો સારી આંખો હોય તો વગર ચસમે અને આંખોમાં બળાઈ હોય તો ચશમે લગાડી કુરઆનના પહેલા સીપારાનું અરધાપર જોશો તો માલમ પડશે કે “જુદા” તમને કહે છે, કે ગાય તમે “જુદા” કરો” તથા બારમા સિપારામાં અરધાથી થોડું આગળ છે કે વાહરડો જુગલ્યેલો તે (ધખરાહીમ) લાગ્યો. § તથા સુરેયા-સીનના પાચમાં રકુમાં જનવરો ખાવાનું કહ્યું છે. † બીજું સ્વામી સાહેબ ! જે કુરઆનમાં ગાયના માંસ ખાવા વીધે કાંઈ ન લખાયું ન હોતો તો પણ હમે ખાઈ શકીએ છીએ. કારણ કે હરજન મો-હમ્મદ સાહેબે પોતે ખાધું હતું. જુઓ મુસલીમ શરીફમાં છે. અને હમે ખુશીથી કાપી શ-કીએ છીએ કારણ કે મારા સાહેબ હજરત મો-હમ્મદ ભવિષ્યવાદીએ કાપી હતી. જુઓ “ખુખારી” નું સાઈ “ધબિને માન્” વગેરેમાં છે. ને જે તમારું સાથી શ્રીમત સ્વામીની ગવાહી ચાહતા હો તો તેવણુ પોતે મુખાઈ સમાચાર જુન સને ૧૮૮૯માં છપાયેલા બાપણમાં જણાવે છે કે કુર-આનમાં ગાય ખાવું હલાલ તો છે પણ કાંઈ જરૂરી નથી. હવે જે કાંઈને એમ ખટકે કે તે વણે તો મુખાઈ સમાચારમાં આ છપાવ્યું હતું કે કુરઆનમાં બકર, (ગાય) અને મકર (પાખણ) અને સજર (ઝાડ) અને અમર (હુકમ) અને

સમર (ફલ) એ પાંચ ચીજો હરામ છે. એને ઉત્તર એ છે કે એથી તો તમારા સ્વામી સાહેબની મુખાઈ જણાઈ છે કે તે પોતે એક વખત કેમ કહે ને એક વખત કેમ. તેમાં મારું શું નુકસાન છે. * હા કાંઈ આર્યને સ્વામી તરફથી ખુદ લાચુ હોય તો મહેરબાની કરી મોં દરમોં અથવા કામળથી આ સામેત કરે કે ફલાણી જગ્યા કુરઆનમાં મળકર પાંચ ચીજો હરામ છે.

સ્વામી—રોમન કેથોલીક ધર્મમાં ફરમાવેલું છે કે “મારા કામને બીગારો નહી” શરબ અને માંસ ખાતા અટકો. ક્રિસ્ટી ધર્મમાં ખુન નહીં કરવાનું ફરમાવેલું છે. અને છરીથી મારી નાંખવામાં આવે તો તે ફરમાન રહ્યું ક્યાં ?

જવાબ—સ્વામી સાહેબ ! જે વિદ્યામાં તમને દખલ નથી તેમાં શા માટે હાથ નાંખો છો ? શું બાઈબલ તમેજ જોયું છે ? તથા જે બાઈબલ પ્રોટેસ્ટન્ટ માને છે, તે રોમન કેથોલીક-વાળા શું નહીં માનતા ? હા આટલું છે કે થોડી વાતોમાં તથા થોડી કીતાબોમાં એ બેકમાં ફરક છે. હવે જુવો રોમન કેથોલીક તથા પ્રોટેસ્ટન્ટની બાઈબલમાં ગોસ ખાવાનું છે કે નહીં ? ઉત્પત્તિ આં ૯ વાં ૩ પૃથ્વી પર ચાલનારા હરેક જીવ તમારે સાફ ખાવાનું થશે જેમ લીજું શક તેમ સર્વ વસ્તુ મેં તમને આપી છે. તથા એવીજ તરેહ પુનર્નિયમ આં ૧૨ વાં ૧૫માં તથા આં ૧૪ વાં ૩-૯-૧૧ માં છે અને નીરગમન આં ૩૨માં સાફ વાહરડાનું કપાવવું લખેલું છે. અને લેવિ આં ૧ વાં ૨ માં કુરઆની કરવાનું છે. તથા નવા કરારમાં “પરેરીનાના ફૂલો” આં ૧૦ વાં ૧૨માં પણ ખાવાનું છે એવીજ તરેહ અગણીત જગ્યાએ બાઈબલમાં માંસ ખાવાનું છે. હા જે તમે એમ કહો કે બાઈબલમાં હુકમ ખાવાનું નથી તો તમારી વાત ખરી પડતે. કારણ કે સુવર ખાવું એએને સાં નથી. જુવો

* સુર ૬ બકર ૨૬૮ આ. મો.

† સુરા હુદ ૧૧: ૧૬ આ. મો.

‡ સુરા યાસીન ૩૬; ૭૧, ૭૨ આ. મો.

૧. “ન લખાયું નહોતે” એટલે કુરઆનમાં કાંઈ

જરૂર વીધે મના થઈ ન હોય તો તે વસ્તુ હરીફથી પણ સિદ્ધ થાય છે આ. મો.

• એ તો પેશી કહેવાત વાણુ છે કે જુક બિઝના-ને યાદ નહોતું નથી. આ. મો.

પુનર્નિયમ આં ૧૪ વાં) (ને લુક ૬ કેમકે તે ખરીએ વીભાંગેલો પણ રોમથ (વગોળ) કરનાર નથી તે તમને અચ્છ તમે તેઓનું માંસ ન ખાવો ને તેઓના મુઠાએનો સ્પર્શ નહીં કરો, એટલે હાથ ન લગાડો.” વળી “મારા કામને નહીં બીગાડો” તેથી જો સ્વામી સાહેબ શાવધના વિરોધ સામેત કરતા હોય, કારણ કે ગાયને ખુદાએ પેદા કીધી તેને કાપી નાશ કરે છે, તો ભાઈપાસો પણ નહીં ખાવું જોઈએ. કારણ કે તે પેદા કરે ને આપણે ઉપેડી તેનો નાશ કરીએ. પણ જો કોઈ એમ સવાલ કરે કે ભાઈ પાસો તો ખુદાએ ખાવા માટે પેદા કીધો છે. તો એનો ઉત્તર એ છે કે ગાયને પણ ખાવાને માટે ઉત્પન્ન કીધો છે, ત્યારે એનો અર્થ એજ થયો કે જે ઝીળ મેં પેદા કીધી તેને મારા હુકમ વગર નહીં બીગાડો, પછી એથી ગૌરક્ષા કેમ સામેત થાય ? વળી તમે જે લખો છો કે માંસ તથા શરાવ પીતા અટકો. એમાં માંસ ખાતા અટકવું એ ખોટું છે કારણ કે બાઈબલમાં અગણીત જગ્યા માંસ ખાવાનું છે. જેવું કે હું લખી ચુક્યો છું. અને શરાવ નહીં પીવો એ ખરી વાત છે. કારણ કે બાઈબલમાં શરાવ હરામ છે. જુવો “કરીથીએને પહેલું પત્ર આં ૫ વાં ૧૧. હવે મેં તમને લખી જણાવ્યું છે કે જે કોઈ ભાઈ કહેવાયેલો બિબિયારી (જાની) કે લોભી કે મૂર્તિ ભગત કે નિન્દક કે છાકટો કે જુલમી હોય તેની સાથે ખાવું પણ નહીં.” અને એફીસીએને પત્ર આં ૫ વાં ૧૮ શરાવ પીને મસ્ત ન થાવો એમાં કુચાલ છે.” બીજું સ્વામી સાહેબ કહે છે કે ખુન ન કરવાનો ફરમાન ઇસાઈ ધર્મમાં છે, તે હું કહું છું કે ખુન નહીં કરવાનો હુકમ મુસલમાનીમાં પણ છે. પણ એનો અર્થ આ નથી થતો કે ગાય નહીં મારો. કારણ કે કોઈ માણસ એમ કહે કે અગ્રેજ રાજ્યમાં ખુનીઓપર ધણી સખ્તાઈ છે. તો શું તમે એનો અર્થ આ કરશો કે મરથી ખોકડી

કાપનારપર ધણી સખ્તાઈ છે ? નહીં નહીં કદી નહીં ત્યારે મહાવરા પ્રમાણે એનો અર્થ એ છે કે વગર કારણે માણસનું ખુન નહીં કરો. અને કારણથી તો માણસનું ખુન કરવું પણ બાઈબલમાં છે કે ખુનને બદલે ખુન. એજ કાયદો કોઈમાં પણ જારી છે. વળી ધણી જગ્યા ધર્મ વિષે પણ બાઈબલમાં મારવાનું છે. જુવો નીર-ગમન આં ૨૨ વાં ૧૦. જે ખુદા વગર બીજા કોઈ માટે કુરપાની કરે તે મરણો જાય. તથા આં ૩૫ વાં ૨ શનીવારે જે કોઈ કંઈ પણ કામ કરે તે મરાય. તથા પુનર્નિયમ આં ૧૭ વાં ૨ થી ૮ માં મૂર્તિપૂજક અથવા સૂર્ય અથવા ચંદ્ર પૂજક પુરષ હોય કે સ્ત્રી હોય તેને મારી નાંખવાને હુકમ છે. *

સ્વામી—સાતસેરનું ધી પહેલાં મળતું હતું તેને ઠેકાણે હાલ રૂપિયાનું એક સેર ચરખીવાળું મળે છે.

જવાબ—સ્વામી સાહેબ ! ધીમાં કોઈ છ ધણે ફરક થયો નહિ. જુવો કે હમારા દેશમાં પ્રથમ ૬ શેરનું ધી વેચાતું હતું એમ સાંભળવામાં આવે છે ને હાલના વખતમાં બશેર કે અદીશેર વેચાય છે. એટલે ત્રણ કે અઢી ધણું થયું છે. તેનું કારણ ગાય ભક્ષ નથી. પણ દેશી મીત્રમાં લખાયેલા વસ્તીપત્રકના હીસાબે ખાનારા ખેવડા વધ્યા અને પ્રથમ કરતાં લોકો હમણા ધણું વાપરે છે. અને લાંબો મણ દેશાવર ચઢે છે. અને છ ધણો પણ ફરક થયો હોય તોપણ શું થયું. એથી ગઢવધની પુરાઇ થઈ શકતી નથી. ફક્ત મોઢુ થવાના કારણ ઉપર બતાવેલાજ છે. અને ગાય કપાયાથી કોઈ ઘટતી નથી જેનો ખુલાસો હમારી

● ધર્મ સંબંધી લઘાઈ વિષે પાઠશીએ હમેશા ઇસ્લામપર બકવો કરે છે તેનો જવાબ તથા પ્રોટેસ્ટન્ટ ટેન્નાઓએ ફેલીલીકવાળાઓ ઉપર કેવા જુદામ કાર્યો તથા ધર્મ વધારવા પ્રતિસ્તેઓએ કેવો જુલમ કરેલો તે મારી ક્રાપટી “જેહાદની હકીકત” ગુજરાતી તથા ઉર્દૂમાં લઈ લઈ ગુજરાતીમાં રૂપરૂપ રીતે લખાણુ છે. શ્રી. મી.

ચોપડી નામે જવાબે ગૌરક્ષામાં લખાયેલો છે. અને હુંકાણુથી હું બતાવી પણ આબ્યો છું. જુવો કે યુ-રોપમાં આટલો બધો ખપ હોવાથી કંઈ પણ ઘડી નહીં, ને વળી તેઓ તો હજારો પોપો માંસની આંધેલી મુલકે મુલકે ચઢાવે છે.

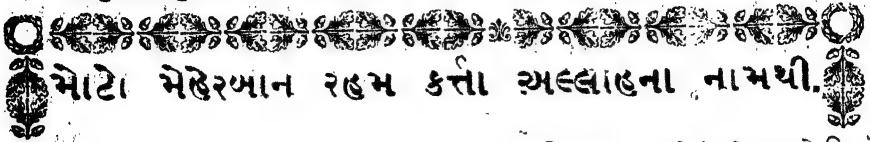
સ્વામી—આપણે સઘળા આ દુનિયામાં એક જાઝ ઉપર સવાર છીએ તેને અંટસને લીધે બીજો, હુખાવવાનું કરશે તો સઘળા સાથે હુખી મરીશું એ નકી માનવું.

જવાબ—વાત તો તમે ખરી કહી કે બધા એક જાઝ પર સવાર છીએ. પણ અંટસ રાખનારા તો હિન્દુઓજ છે. કારણ કે તેઓને લાગે છે કે હાય અમારી માતા કપાય છે. અને કોઈ ચુસ્સાથી કાપતું નથી, સર્વ તીક્ષ્ણ કવાય ખાવા તથા ખુદાના હુકમ બળવી લાવવા કાપે છે. હવે જે તમારી સમજ પ્રમાણે કે ગૌરક્ષાથી દુનિયાને લાભ છે અને એ ન કરવામાં દરિદ્ર વધે છે તો ફક્ત એ સમ-જનાંરો એટલે સઘળા હિંદુઓ પર ફરજ છે કે ગૌ-રક્ષા કરે અને ફક્ત હિંદુઓ કરી પણ શકે છે કારણ કે બ્યારે હિંદુસ્તાનમાં હિંદુઓની વસ્તી વીસકરોડ-ની છે ત્યારે જે ઘર દીઠ એક ગાય પાળે અને

સ્વામી જેવા દશવીશ પાળે પછી જેવું ધારો છે. તેમ કરતાં દીક તરેહથી ગરેરક્ષા થશે. પછી શા માટે મુસલમાન પર ગરેરક્ષા ફરજ પાડો છો, અને ખોટાખોટા દાખલા બોલો છો ? બસ હું આટલા પર હુંકરી વિદ્વાનોથી આશ્ચર્ય રાખું છું કે લખે-લા દાખલાને ખ્યાલ કરી ઇનસાફ રાખી જુવે. અને ખરા માલમ પડ્યાથી પોતાની અધર્મી મુકાદી-એ. અને કોઈ એમ ખ્યાલમાં નહીં રહે કે ખાવા ખોટા પંડીત સ્વામી આલારામ સાહેબના મુકાબલા-માં એક અદના માણસે શું જવાબ લખ્યો હશે. કારણ કે હઠ ધર્મીની અધત્વ આવે છે તે વખત ખોટા ખુણે બેસે છે. અને અદના સત્ય પર ચાલનાર સત્યના નુરથી દુનિયાની સેર કરે છે. હે ખુદાવંત તું મારી આ મહેનતને કારગર-કર અને તું મારી વિદ્યામાં વધારો કર અને મારા પર તારો ફજલ કર અને હીમાયતે ઇસલામ રાંદેરની ઉમરમાં તું બરકત આપ, અને એને મદદ કરનારાની તું મદદ કર. અને તારા બ-વીખવાદી હજરત મોહમ્મદ સાહેબ પર તથા તેઓના માર્ગ પર ચાલનારા પર બ્યાં સુધી સરજ ચંદ્ર ચાલુ કહે ત્યાંસુધી દરદ સલામ મોકલા કર, આનીનહી આમીનહી

સમાપ્ત.

આ ચોપડી “વેદ હરગોવીંદ ગીરંગશંકરને જવાબ” સને ૧૩૦૬ હિજરી મુતાબક સને ૧૮૯૦માં ગુલામ મોહમ્મદ બી. હાલ હુફેજ સાહેબે રચી છપાવી પોસ્ટ મારફતે તથા એક મેમ્બર મિત્રને હાથે લાવનગરમાં વેદ હરગોવીંદ ગીરંગશંકરને પોહાંચાડી હતી. તે પછી આ ચોપડીના જવાબ આજ સુધી કેાઇએ આપ્યો નથી.

મોટા મહેરબાન રહમ કર્તા અલ્લાહના નામથી.

સર્વ તારીફ તે ખુદાનેજ માટે છે જેણે આકાશ તથા પૃથ્વી ઉત્પન્ન કર્યાં છે. અને તેણે નરને તથા અધારાને પેદા કર્યાં છે. હું ગવાહી આપું છું કે તારા વગર પૂજવાલાયક કોઈ મળે નહીં અને તું એકલો છે, તારો કોઈ સાથ મળે નહીં. અને હરેક અને સલામ તારા પ્યારા હુખીય મોહમ્મદ સાહેબપર તથા તેવણના સર્વ તાબેદારોપર મા-કયાં કર.

સાહેબો જ્યારે મારી ચોપડી નામે સ્વામી આલારમને જવાબની છપાઈ હતી તે પછી આસરે દિન દસને બંદે ખુદાની અરજ નામની ચોપડી સુરતથી નાથાભાઈ ભાણુભાઈએ મારાપર મોકલી. તે ચોપડીના પુકાપર તેવણે ભલામણ કરી કે ઘેર ખેતી વાંચતા ના, સર્વ મેંખરોને વંચાવજો. તે એવણના લખ્યા મુજબ મેં ઘણાખરા મેંખરોને વાંચવા આપી. જેથી તે સર્વ મીત્રોની નજરમાં એમ આવ્યું કે એનો જવાબ પણ કાઢવો જોઈએ. પછી મેં તેઓના ઇરાદા પ્રમાણે ખરી વાત જાહેર કરવા જવાબ લખવા શરૂ કર્યા. એ ફરમાનમાં એક નનાયું કાગળ મારાપર પોસ્ટ મારફતે આવ્યું, તેનો જવાબ પણ આ ચોપડીમાં છે. આજ પછી નનામા કાગળનો જવાબ લખીશ નહીં. ચોપડી રચાયા પછી બંદે ખુદાની અરજના રચનાર સાહેબનું કાગળ તથા એની નકલ પાંચ પોસ્ટ મારફતે મળી. તેમાં બંદે ખુદાની અરજના કર્તા હરગોવીંદ ગીરંગશંકર સાહેબ મને ભલામણ કરે છે કે જો એમ સામસામાં લખાણ થયા કરશે

તો તેનું પરિણામ એજ થશે કે ત્રીના કારણે હિન્દુ અને મુસલમાન વચ્ચે સુલેહનો ભંગ થાય. તેનો જવાબ એ કે મહેરબાની કરી જરા શ્રીમન-સ્વામી તથા આલારમ સ્વામીનાં ભાષણો જુવો તથા તમારી બંદે ખુદાની અરજને જુવો. તેઓને તથા તમોને શી જરૂર હતી કે ખોટા ખોટા દાખલા દઈ મુસલમાનોને બેહકારો? અને ન ઘટતા શબ્દો શા માટે તમે વાપરો? શું મુસલમાન કોઈ નહીં બોલતા હતા તેમાં કે? હવે આજે સુલેહનો ભંગ નજર આવે છે. જરા આ તો બતાવો કે સુલેહનો ભંગ કરનાર તમારા કહેવા પ્રમાણે પ્રથમ મુસલમાનો છે કે હિન્દુઓ? હમે તો ફક્ત હિન્દુઓને જવાબ દઈ ખરું જાહેર કરીએ છીએ.

બંદે ખુદાની અરજમાં પેહેલાં કેટલીક વાતો એવી છે કે તેનો જવાબ હમારી ચોપડીથી મળી શકશે. જેથી મેં તે વાતો ચોપડીમાં લખી નથી. ને કુરઆન શરીફની આયતો તથા હદીસો જે તેમાં લખાયેલી છે સાંચી તેનો જવાબ આમાં લખાયો છે. પણ જો કોઈને એમ ખટકે કે આગલી વાતોનો જવાબ નહીં દઈ શકાયો તેથી મુકો દીધો છે, તો તેવા સાહેબને જોઈએ કે મારેથી તે વાતોનો ખુલાસો મોઢારામોહ અથવા પોસ્ટ મારફતે કરી લીએ.

એક ચોપડી નામે “હિન્દુસ્તાન અને ગાય” હરગોવીંદ ગીરંગશંકર સાહેબની રચેલી પણ નાથાભાઈ ભાણુભાઈએ સુરતથી મોકલી હતી તેનો જવાબ પણ હમારી ચોપડીથી મળી શકશે તે.

છતાં (ઇનિશ્ચાયલાહ) એનો જવાબ કાઠીશઃ ને તેનું નામ “ગાય અને છરી” રાખીશ.

વાંચનાર સાહેબોથી મારી આટલી અરજ છે કે વ્યંકરજીના કાયદાથી અથવા મહાવરાથી મારા લખાણને પકડે નહીં. કારણ કે મારે સારી રીતે વાતો બતાવવી મક્કમ મળે નહીં, પણ ખરી વાત જાહેર કરવી મતલબ છે. હાં, જો કોઈ દાખલો ખોટો લખાયો હોય એમ તમને માલમ પડે તો મને પૂછી દેશો. જો મારી જૂલ હશે તો કમુલ કરીશ અથવા તેનો ખુલસો બતાવીશ.

હરગોવીંદ—આ જગાએ કોઈ એમ કહે કે હમારા પેગંબર સાહેબે ગાયનું ગોસ ખાવાને હુકમ આપેલો છે તો એ માણસ વગર સમજવે બોલનાર કહેવાય. કારણ કે નખી સાહેબે એક વખત કરીશીની લડાઈ વખત ત્રણ કિલો સુધી ફોજને ખોરાક ન મળવાથી ફોજ ભુખે મરવા લાગી, તે વખત હુકમ આપેલો મરે પણ પોતે નથી ખાધું. અને ત્યાર બાદ સાફ હુકમ કર્યો કે ગાયને મારવાબળો, ફલદાર ઝાડને કાપવાબળો, શરાબનો પીવાબળો, સવારે સુઈ રહેવાબળો, વરસાદને મના કરવાબળો એવા એ કામ કરવાબળોને મારી બક્ષવામાં નહીં આવે એમ સાફ ફરમાવે છે.

જવાબ—આ લખાણ બીલકુલ ખોટું છે. જો અગર સાચા હો તો સનદ સાથે મોતખરકી તાબથી બતાવે. અને તમે એમ કહે છો કે મોહમ્મદ સાહેબે ગાયનું માંસ નહીં ખાધું એ ખોટું છે. જુવો હદીસની કીતાબ મુસલેમ શરીફમાં મોહમ્મદ સાહેબનું ગાયનું ગોશત ખાવાનું લખેલું છે તથા તેવજી કુરઆની પણ ગાયની કીધી હતી. જુવો યુખારી શરીફ, ઇબને માજ, *

નસાઈ વીગેરેમાં છે. અને તેવજીના સહાબીએ પણ મોહમ્મદ સાહેબની સામે ગાય કાપતા હતા. જુવો “મુસલીમ” નસાઈ “ઈબને માજ” અબુદાઉદ વગેરેમાં છે કે જાહેર સાહેબે કહ્યું છે કે મોહમ્મદ સાહેબને સાથે હમોએ ગાયને કાપી સાત માણસમાં (એટલે સાત માણસના હીસ-સામાં). હવે હું વાંચનાર સાહેબોથી આશા રાખું કે તેઓ દાદ દીએ કે જે માણસ પોતાના ધર્મ પ્રમાણે ખરી વાત કહે તે વગર સમજવે બોલનાર છે કે હરગોવીંદ વિદ્વાન, જે લોકોને ધોકા દેવા ખોટા દાખલા દર્શાવે કહેનારને કમ સમજ કહે છે તે કમ સમજ.

હરગોવીંદ—અને વળી કુરઆન શરીફ સુરે-નહલ રૂકુ ૮ આયત ૬૫માં અલ્લાહતાલા ફરમાવે છે કે “તમારે વાસ્તે ચોપગા જનવર તે એક શીખામણ અને ચેતવણી છે. જુવો તમને પશુ-આના પેટમાંથી ગોવર અને લોહીમાંથી દૂધ મળે છે.” હે મીત્રો આ ઉપરથી સાફ જણાય છે કે ખુદાએ ગાય દૂધ પીવા માટે આપી છે ને બળ બોલો ખેંચવા તથા ખેતીવાડીને માટે પેદા કીધાં છે. કોઈ કાપીને ખાઈ જવા માટે પેદા નથી કીધાં.

જવાબ—પ્રથમ હરગોવીંદ સાહેબથી મારો આટલોજ સવાલ છે કે કુરઆનની બતાવેલી આયતના કયા શબ્દથી આ મતલબ લખી છે “ને બળ બોલો ખેંચવા તથા ખેતીવાડીને માટે” આયતમાં તો બળનું કંઈ પણ જકર મળે નહીં. જુવો તમે પોતે તરજુમો કીધો તેમાં છે? બીજું તમો લખો છો કે આ ઉપરથી સાફ જણાય છે કે ખુદાએ ગાય દૂધ પીવા માટે આપી છે. તો શું મુસલમાનો દૂધને નાદુરસ્ત સમજે છે કે તમો આ વાત લખો છો? ને જો તમારી આ મતલબ હોય કે ફક્ત દૂધનેજ માટે ગાય ઉત્પન્ન કીધી છે, તો એ ખોટું છે. કારણ કે બતલાવેલી આયતમાં કોઈ શબ્દ એવો નહીં મળે કે તેથી એમ માલમ પડે કે ગાય દૂધનેજ માટે પેદા કીધી છે. અને એક માણસ એક કામ માટે ઉત્પન્ન

* “હિન્દુસ્થાન અને માય” નો પ્રથમ ભાગ બહા

૧ અઢી. હવે તે મારાપર આબો હવે અને બીજા ભાગ પ્રથમ થશે એમ તે ચોપડા ઉપર દર્શાવ્યું હતું. તેથી તેનો જવાબ બીજા ભાગના અઢી થવા ઉપર રાખ્યો હતો પણ બીજા ભાગ હતો મારા જવાબમાં આબો નથી અને પ્રથમ ભાગના જવાબની અગત્ય નહોતી તેનો જવાબ લખ્યો નહીં શા. મૈ. ૧૦

થઈ હોય અને પેદા કરનારે જોમ કતું નહોય કે
મેં ફક્ત આજ કામ માટે પેદા કીધી છે તો ફરી
તેને બીજા કામમાં લેવામાં શો હોય છે? જુવો
આ સર્વ જાણે છે કે ઘોડા સ્વારી માટે ઉત્પન્ન
થયો છે. તે છતાં હિન્દુ ધર્મમાં ઘોડાનું માંસ
ખાવું દુરસ્ત છે તેના દાખલા રીસાલા “રહનુમા”; ચી
લખી જણાવું છું. કેન્નગવેદમાં અશ્વમેધ (ઘોડાની
કુરબાની) કરવાનું એમ લખેલું છે. પ્રથમ ઘોડાને
નહવડાવી અગ્નિને આસપાસ ફેરવે, પછી દીવાલ-
ના થાંભલા સાથે બાંધીને તેની કુરબાની કીધી.”
અને રામચંદ્રજીએ પણ ઘોડાને કાપી ખાધો છે.†
અને રાજા યુદ્ધિષ્ઠિર સાહેબે પોતાના પાપ બખશાત
ઘોડાની કુરબાની કીધી છે. એ અશ્વમેધનો પૂરા
હાલ મહાભારતના અશ્વમેધ પર્વમાં લખેલો છે.
હવે વાંચનાર સાહેબોને મારા ઉપલા લખાણને
ધ્યાનમાં લીધાથી તથા હરગોવીંદ સાહેબનો લખેલો
આયતનો તરજુમો સમજ્યાથી માલમ પડશે કે એ
આયતમાં કોઈ તરેહથી ગાયને નહીં ખાવાની છ-

† રામાયણ અલેખ્યા કાન્ડ સર્ગ ૫૨ શ્લોક ૧૦૨માં
આવી રીતે છે “અને તે વેળા તે બે ભાથો (રામ; લ-
ક્ષ્મણ) એ સુવર રીઠ પ્રસન્ન અને મહારાજ ચારભ-
તના વન પશુને કે જે ખાવામાં પવિત્ર છે તેને મારીને
ખાધાં અને સાંજને વખતે તેનું માંસ ખાઈ એક ઝાડ
નીચે મુતા. વળી અલેખ્યા કાન્ડ સર્ગ ૫૫ શ્લોક ૩૧,
૩૩ માં છે “એક ગાઉ જઈ બંને ભાઈઓએ પવિત્ર
હરણને મારી અને જમનાને કીનારે ચાલ્યા ગયા.”
રામાયણ કૃષ્ણ કંધાકાન્ડ સર્ગ ૧૭ શ્લોક ૩૯ માં છે
“પાંચ તરેહના જનવરો જે પાંચ આંગલિયો વાળા
છે તે ક્ષત્રી તથા બ્રાહ્મણોને ખાવા યોગ્ય છે તેવા
નામ આ છે ઝાડકેદ, સહદ, ઘોહ, સસહુ અને કહ-
કમા” એ વગર બીજા ધણા દાખલા રામાયણમાં છે.
અશ્વમેધના જે અર્થ આર્થાઓ કરે છે તેનું જે જ
જેવું હોય તો પુત્ર પ્રાપ્ત થવા માટે રાજા દશરથના
અશ્વમેધ કરવાનો હાલ અને તેમની સ્ત્રીનું તેને કાપવું
રામાયણમાં પ્રલ્લુ લખાયું છે તેથી ખાતરી થશે કે
અશ્વમેધની મતલબ ઘોડા કાપવાજ છે. એ વિશે જા-
ઓ મુબઈ સમાચાર તા. ૮મી સપ્ટેમ્બર સને ૧૮૮૬
ના પૃષ્ઠ ૭ કા. ૧, ૨. ગુ. મો.

કર મળે નહીં એમ ખાતરી થશે. વલી એવીજ
આયતમાં માંસ ખાવાનું સાદ્દ લખેલું છે. જુવો
સુરે મુમેનુન ૨૩ ૧ આયત ૨૦ તમારે વાસ્તે
ચોપગા જનવર તે એક શીખામણ છે, પીવડાવીએ
છીએ તમોને તેઓના પેટની ચીજોમાંથી, અને
તમોને તેથી ઘણો ફાયદો છે અને કેટલાકને તમે
ખાવો છો. (સુરા મુમેનુન ૨૩; ૨૨)

હરગોવીંદ—વળી જુવો કુરઆને શરીફ સુરા
અનઆમ ફકુ ૧૭ આયત ૧૪૬માં અલ્લાહ ફર-
માવે છે કે “યાહુદીયો ઉપર અમે હરામ કીધાં
હતાં દરેક નખવાળાં જનવર અને ગાય.” આ
ઉપરથી સાદ્દ એમ જણાય છે કે ખુદાની મરજી
ગાયને કાપવાની નથી.

જનામ—હે હરગોવીંદ સાહેબ! હું એમ
જાણુ તો હતો કે ભાવનગર શહેરમાં કોઈ હિન્દુ સારી
રીતે ચરખી જાણનાર નહીં હશે, પણ આખર આપ
સાહેબ પ્રકાશ થયા. આફરીન! જુવો સાહેબ
હું પૂરો આયતનો તરજુમો કરી બતાવું છું,
જેથી તમારે ખરાપણું માલમ પડશે. “યાહુદીયો
ઉપર અમે હરામ કીધાં હતાં દરેક નખવાળાં
જનવર અને ગાયથી ને બકરીથી હરામ કીધી
તેઓની ચરખી. પણ જે લાગેલી હોય પીઠ પર.
યા આંતરડીને યા વળગેલી હોય હાડકાં સાથે, એ
હમોએ તેઓને શિક્ષા આપી હતી, તેઓની
બુઝાઈને બદલે અને અમે સાચું કહીએ છીએ.”
હવે આથી તો સાદ્દ જણાઈ ગયું કે યાહુદીઓ
પર ગાયની અને બકરીની ચરખી તે પણ સખળી
હરામ નહોતી. અને તે પણ તેઓની શરારતથી.
પછી કેમ કરીને ખોટા અર્થ કરી લખો છો
“અને ગાય”? શું “મીન બકરે” નો આ અર્થ
થાય છે? શું “મીન”નો કોઈ અર્થ નથી? એ
અજબ મુખાઈ છે કે એક શબ્દ કાઢીને તરજુમો
કરવો; શું ઘોઠો દેવું પાપીનું કામ નથી? તે સારા
માણસ આગળ મુખ નહીં ગણાય? વળી તમા-
રી બતાવેલી આયતથી તો સાબેત થાય છે કે
આથ કાપો ને ખાવો, કારણ કે તેમાં તો છે કે ફક્ત

થોડી ચરખીની મના કીધી હતી. અને જે ચરખી કે પીકને લાગેલી હોય અથવા આંતરડીને કે હાડકા સાથે વળગી હોય તે તો ખાવાની રજા છે. વળી ઉપર મના કીધેલી ચરખી પણ મુસલમાનોને ખાવી દુરસ્ત છે. કારણ કે એ હરામ થવાનું કારણ જો તેઓની શરારત હતી, પછી કેમ કરી મુસલમાનો, પર હરામ થાય ?

હરગોવીંદ—આ જગ્યાએ કાંઈ એમ કહે કે એ હુકમ તો યાહુદી લોકોને વોસ્તે છે, તો એ મૂંઢેળને મારી એટલીજ અજબ છે કે ગાયને ન મારવી એવો તો ખુદાનો હુકમ અને તે પણ કુર-આન શરીફમાં છે એને કેમ ન માનવો જોઈએ?

જવાબ—કોણ કહે છે કે કુરઆનમાં ગાય ખાવું યાહુદીઓ માટે હરામ છે ? જે આયત તમે લખી તેથી તો તમારો ઘોઠો આપવો સાબેત થયો. અને વળી તે આયતથી તો ગાય ખાવું સાબેત થાય છે જેવું કે હું લખી ચુક્યો છું. જરા વિચારીને ફરીથી જુવો.

હરગોવીંદ—તમે કેવા જુલાવામાં પડેલા છો એ તો જરા તપાસો અને આ હદીસે શરીફ પર નજર તો નાંખો? થોડી મેહેરખાની ઘણી ઈબાદતથી બેહતર છે.

જવાબ—મેહેરખાન ! જુલાવામાં તો હિન્દુઓ છે કે તેઓના ધર્મમાં ગાયનું માંસ ખાવાનું લખાયા છતાં નહીં ખાતા. જુઓ હું “તજ-ખીલુલ બકર” નામની ચોપડીથી લખી જણાવું છું. અગવેદ મં. ૬ સુ. ૧૬ ગાયનું માંસ ઘણો સારો ખોરાક છે. યજુરવેદ આ. ૨૪ મા. ૨૮ અહસ્તપતીને માટે ગાયની કુરખાની કરવી જોઈએ. અનુશીયા પુરાણ છપાયલું સને ૧૮૬૩માં પૃષ્ઠ ૩૩૪ કૌશિક મણીના સાત છોકરાઓએ એક માણસની ગાય ખાઈ જવાથી છુટકારો પામ્યો હવે હું વાંચનાર સાહેબથી અરજ કરું છું કે બ્યારે

હું અર્થવેદ અં. ૬ વ. ૬ કાંડા ૪ મં. ૩૬ અથવા ૩૭ વ. ૬ મં. ૩૬ પાઠ કરવાનું છે આ મો.

હિન્દુ ધર્મ પ્રમાણે પારકાની ગાય ખાવાથી છુટકારો થયેલો લખેલો છે, ત્યારે આપડા મુસલમાન પોતાની પાક કમાઈથી એક ગાય ખરીદી સાત માણસ ભાગ થઈ ખાય પછી કેમ તેઓનો છુટકારો નહીં થાય ? હવે જે માણસ પોતાના ધર્મ પર નહીં ચાલે અને છુટકારાનું કામ (ગાય કાપી) નહીં પસંદ કરે તે જુલાવામાં કે જે માણસ પોતાના ધર્મ પર ચાલે અને છુટકારાનું કામ કરે તે જુલાવામાં ? તમે હદીસ લખો છો કે થોડી મેહેરખાની ઘણી ઈબાદતથી બેહતર છે. એની આ મતલબ નથી કે ગાય આપણને દૂધ દીએ અને ખાસ હિન્દુ અને પારસીઓને મૂત દીએ તેથી એને ન મારવી ? કારણ કે “મનુ” ના શાસ્ત્રમાં લખાયલું કે સાગ પાંતમાં પણ જીવ છે. અને તેઓને દુઃખ સુખ થાય છે ત્યારે કાથમીર કે મેથીનું સાક વગેરે નહીં ખાવું જોઈએ.

કારણ કે કાથમીરથી આપણને ઘણું મળે છે અને મેથીના સાકથી મેથી. ત્યારે એ આપણે સાથ ભલાઈ કરે ને આપણે ઉમેડો દુઃખ આપીએ ત્યારે હરગોવીંદ સાહેબ ? એનો આ અર્થ છે કે જે જગ્યા મેહેરખાની કરવાની છે ત્યાં મેહેરખાની કરવામાં ગુણ છે. તો બ્યારે કુરઆનમાં ગાય કાપવાનું—પુરે હુદ ૩૬ ૬ “વાહર-કે જુન્નયલો તે (ઈબ્રાહીમ) લાગ્યો”—લખેલું છે ત્યારે એ જગ્યા રહમ કરવામાં સાર નથી. પણ “મિસમિલ્લાહ;” મોલી છરો મુકવામાં સાર છે.

હરગોવીંદ—અરે મારા પ્યારા મુસલમાન બાઈઓ જરા તમારા મજહબની કીતાબો વાંચો જેથી માલુમ પડશે કે ગાયનું રક્ષણ કરવું એ અસલ ધર્મ કોનો છે. કારણ કે જે મજહબે ઇસલામમાં ગાયની ઇજત ન હોત તો કુરઆને શરીફમાં પેહેલોજ સુરાયકર (ગાય) શું કરવાને લખેલો હોય.

જવાબ—હે મારા વિદાન હિન્દુ બાઈઓ! ગાયનું રક્ષણ કરવું એ અસલ ધર્મ હમારો પણ

નથી, જેવું કે હું લખી મુક્યો છું તેમ તમારે પણ નથી. જુઓ મુખમાં સમાચાર તા. ૨ આગષ્ટ સને ૧૮૮૯ માં છે કે કલકત્તાની કોર્ટમાં એક વિદ્વાન પંડીતને ગાયનું માંસ ન ખાવાવીષે શાસ્ત્રથી દાખલો કાઢ્યો માંગ્યો. તેના જવાબમાં વિદ્વાન પંડીત સાહેબે જણાવ્યું કે પ્રાચીન કાળમાં લોકો ગાયનું માંસ ખાતા હતા. હે મારા ખ્યારો દોસ્તો! જ્યારે પ્રાચીન કાળમાં ગર્હવધ કરતા હતા ત્યારે આ “નેમત” ને શા સાથે મુકો છો. વળી તમારી બતાવેલી સુરા રકુ ૭માં ખુદ તાલા ફરમાવે છે “ગાય તમે જુબલ કરો.” ત્યારે આથી એમ સિદ્ધ થાય છે કે ગાયને કાપનું ધણું સાથે કામ છે જેથી કરી કુરઆનમાં પેહેલી સુરા-ખર (ગાય) લખાઈ છે. હવે પછી હું હરગોવીંદ સાહેબને મેહરબાનીની રૂએ સમજાવું છું કે એવા ઘોઠા દેવા મુકી દીધો, એટલું જ નહીં પણ ખરે ખરે ચાલનારા થઈ ગયા.

હરગોવીંદ—જુઓ કલામે શરીફમાં સુરા રાહ રકુ બીજે આયત રપમી માં આશ્વાહ ફરમાવે છે કે “જે લોકો ખુરાઈને બદલે બલાઈ કરે છે તેને વાસ્તે બેહશતમાજ જંગો છે.” અરે મારા ખ્યાર મહમદીયન ભાઈ તમારા દીલમાં બલાઈને બદલે ખુરાઈ આથી પેરતી ગઈ.

જવાબ—એ વાત પર હમે અમલ કરીએ છીએ. જુવો કે તમે ખોટા દાખલા દઈ લોકોને ઘોઠો આપો છો! તેને બદલે હમે તમે સાચે એહસાન કરી તમારી જુલો બતાવીએ છીએ. તથા તમેને નસીહત કરીએ છીએ કે અવાર પછી એવા ઘોઠા તજ દો અને ગાય કંઈ આપણા પર એહસાન કરતી નથી. * કારણ કે ગાયને

* જે બનવર બચ્ચુ જણે છે તેના બચ્ચાના પોષણ માટે તેના ધાનમાં દુધ ઉત્પન્ન થાય છે. તે જો ગાય કે બે સુમાં તેઓને અખત્યાર દોત તે તે પોતાના બચ્ચાને મુકી તમને શા માટે દુધ આપે. હવે નવર રાખનાર શ્રાવજો અને હરગોવીંદ વગેરેને એઈએ કે દુધ ખાય નહીં કારણ કે તે તેના બચ્ચાનું હક છે. નથી તે લોહીથી ઉત્પન્ન થાય છે તેનો અધિકાર નહીં કરીએ તે પણ તે દુધ હાડકાં અને યાંસને લાગીને આવે છે તે તે ખાઈ તમને દુકેસન નથી. હિન્દુઓની સમજ પ્રમાણે આ મેં લખ્યું છે. આ મેં

એમાં કંઈ અખત્યાર મળે નહોં. ફક્ત ખુદા ત-આલા તેના ફજલો કરમથી એ નેમત આપણને દે છે. ત્યારે શું તેના કહેવા પ્રમાણે તેના નામ પર ગાય જુબલ કરવી સાથે નથી? પણ હું હૈંસતમાં છું કે હિન્દુ ભાઈઓ અકલવાળા, વિદ્યા વાળા થઈને ફરી ગાયને લીધે. માણસને મારવ કેમ તૈયાર થાય છે? ને તે પોતાના ધર્મ પ્રમાણે (ગાયને કાપો) ચાલતા નથી, એવું શું કારણ છે?

હરગોવીંદ—આ બધી બીના વાંચી જોવાથી આપની ખાતરજમા થશે કે મજહબે ઇસલામમાં ગાયનું ગોસત ખાવું એ કાંઈ સવાબમાં નથી, બલકે કેટલીક રીતે જોતાં ગુનાહભરેલું છે.

જવાબ—લખેલી બીનાથી માલમ પડ્યું કે તમે ઘોઠો દેનાર છો. જે તમેને મારા લખાણમાં શક હોય તે મેહરબાની કરી તમારા બતાવેલા મૈલવીઓને લાવો કે કુરઆનમાં કયો જગ્યા હરામ છે. અને તમેપર તે જરૂર છે કે તે મૈલવીઓને લાવો. ને વળી તમારી મંડળીમાં તે હજારે રૂપિયા જમા છે તે છતાં નહીં ખોલાવો તે તમારી મરજ. પણ હું આ ચોપડીમાં એકરાર કરું છું કે જે તે મૈલવીઓ આવી કુરઆનથી ગાય નહીં ખાવું સાબેત કરે તે હું તેઓનાં આવવા જવાનો ખરચો આપીશ. ને વળી ગઉરક્ષણ મંડળી તરફથી હું ભાપણ કરનારો ચૂકશ. ખરા રૂપિયા-વાળાને ધારતી રહેતી નથી, પણ “ચોરના પગ પાછળ હોય છે” એમાં કશો શક નહોં. જે તમે ખરા છો તે ઉપલા મારા લખાણને ધ્યાનમાં લાવી મૈલવીઓના ખોલાવવાની શીકરમાં રહો.

હરગોવીંદ—આપ જણુતા હશે કે કેટલાક આપ અતલબની લોકો પોતાના ફજલો વાસ્તે અ-શુતા એવાજ બીજા કાંઈ સંબંધથી ધર્મની ખા-અતમાં ફેરફાર કરી નાંખે છે. જેમ હિન્દુ લોકોમાં

એકે યુતપરસ્તી દાખલ કરી ત્યારે બીજાએ ધર્મને નામે શરાય પીવે તથા જનાકારી કરવાનું દાખલ કરી ધણી લોકોને ફસાવી માર્યા છે એમ આપના પાક મજહબમાં પણ ઘોંટાલો થયો હોય એમ લાગે છે.

જવાબ—હું મારા પરવરદીમાર તારી અજબ કુદરત છે કે તારા પાક દીનને આડે આવનારના ઘોંટાલા તેઓના મૈંથી પ્રગટ કરાવે છે. હરગો-વીંદ સાહેબ ! જરા સંભાળી બોલો. “નિયોગ” (એટલે નપુત્રો પોતાની સ્ત્રી બીજાને પાસે સુંડા કરું માટે મોકલે) તે માટે તો તમારા ગુરૂ દયાનંદ સરસ્વતી સાહેબે આરયાઓને ઘણી ભલામણ કરી છે કે નપુત્ર નહીં મરતા કાંઈને ત્યાં તમારી સ્ત્રીઓને મોકલશો. * અને સુરતના એક

+ બંદગી અને ઇલાહત ખોદા સિવાય કોઈની કુદરત નથી. અને ખોદા સિવાય કોઈની પૂજા કરવી અને મૂર્તિ પૂજા બંને સરખી છે પણ આર્યાઓના માનેલા પુરતકોમાં ખોદા સિવાય બીજાની પૂજાના ધણી દાખલા છે મનુ અ. ૨ શ્લો. ૧૮૨ નો તરજુમો આર્યાઓના વડો સ્વામી દર્શનાનંદજી આવી રીતે કરે છે. “જે સ્વપ્નામાં વગર ઈશ્વાર વીર્ય નીકળે તો નહાયને સૂર્યની પૂજા કરીને આ મંત્રનો ત્રણવાર જપ કરે” સામ વેદની શરૂમાં જ અગ્નિ પૂજનું બંધન છે. જે વિશે મેં વધુ લખાણ “સત્યાર્ય પ્રકાશનું એડન” ભાગ ૧ શ્લો ૫૭૮ ૪૨, ૪૩માં કર્યું છે હોમ તે અગ્નિની પૂજા તથા ઈશ્વરેવાની પૂજા જ છે, એ વિશે આર્યાઓથી કંઈ સાચું પણ કહેવાય જાય છે. સુરત ફેરૂડી મિત્ર તા ૨૧-૬-૦૦ ના ૫૪૮ ૧૦-૧૨ ના લખાણમાં મી. તિલકચંદ તારાચંદ આર્યા ઇશ્વરેવા માટે અગ્નિનો હોમ કરવાની આજ્ઞા કરે છે. શ્રી. મો.

● મનુ આ. ૯ શ્લો ૬૦ વિધવાની સાથે નિયોગ કરનાર બદનને ધી લગાડી ચુપ રહીને (સંભોગ) કરી એક છોકરું ઉત્પન્ન કરે બીજું કંઈ કરે નહીં. આથી જણાય છે કે વિધવા માટે એક બાળક થાય ત્યાં સુધીના હુકમ આપે છે, પણ દયાનંદજી સત્યાર્ય ૫૭૮ ૧૦૫ મંદિ વિધવા વગેરે પર દયા ખાય “રાશી” પુરૂશો સહજે ૧૦ બ્રહ્માં થાય ત્યાં સુધી અનેક પુરૂશોથી નિયોગ કુદરતે જોઈ વિધવાને પુનર્વિવાહમાં એક પુરૂશ મળે પણ

આર્યાએ કયુલ પણ કીધું કે આપણી સ્ત્રીને કોઈ દોસ્તદાર પાસે મોકલી તો તેમાં શું નુકશાન છે? ત્યારે આથી તો એમ થયું કે જનાકારી કરવાનો ઘોંટાલો તમારા સરદાર દયાનંદજીએ કીધો છે. ને તેવણે વેદને નામે લોકોને મેહકાવ્યા છે. ને એજ કારણથી કોઈ દયાનંદી પોતાની સ્ત્રીને કોઈ પાસે મોકલતો નથી. જે દયાનંદ મહારાજની વાત પર એવણેને અકીદા હોત તો જરૂર એ કામ કરતે. પણ હરગોવીંદ જેવા આચાર્ય હવે તેવણની વાતનો ઘોંટાલો સમજવા લાગ્યા છે. મને આ જગ્યાએ એક શક છે તે એ કે પોથીઓમાં રાજા પાંડવ તથા એવણના બે ભાઈના પેદા થવાના હાલથી તથા એવણના પાંચ છોકરા અરજુન વગેરેના હાલથી તો માલમ પડે છે કે પ્રથમના હિંદુઓ પોતાની સ્ત્રીને બીજા પાસે મોકલતા. જેમકે દયાનંદ મહારાજ પણ એવો ઉપદેશ કરતા હતા. અને વેદનો એક દાખલો “સુરમયે યજ્ઞમે આરયામાં (આ કીતાબને જે આર્યો રદ કરે તેને શ. ૬૦૦નું ધનામ તેના કર્તાએ આપવાનું છ-પાવ્યું છે) છે કે જે બ્રાહ્મણની છના કરાવે તેને મર્્યા પછી ગાયનો અવતાર લેવો પડે છે. આથી તો જણાય છે કે સ્ત્રી પોતાના ધણી વગર બીજા પાસે ન જાય. આ શકનો જવાબ મારી સમજ પ્રમાણે મને એમ સુજે છે કે છોકરાને લીધે ધણીના ક-હેવાથી જે સ્ત્રી પારકા પાસે જાય તો હિંદુ ધર્મના પાક કાયદા પ્રમાણે કંઈ દોષ નથી. ને, જે પોતાના ધણીની વગર રમ્યએ જાય અથવા રંડાયલી હોય ને જાય તેને માટે ગાયના અવતાર લેવાની સજા છે. હવે જેમણે દયાનંદીઓ મારા સ-કનો શું જવાબ દે છે. વળી ઉપલી વાતથી આ પણ સમજાય છે કે ગાયને પૂજવી તો શું પણ તેને જો-ધને મોહું ફેરવવું જેમણે. અને મુસલમાનોના ઉપ-કાર માનવો જેમણે કે બીચારી બ્રાહ્મણોને આ-સિક્ષાથી છરી મુકી છોડાવે છે. હરગોવીંદ સાહેબ !

દયાનંદી નિયોગથી ધણી પુરૂશો, માટે એ કેવી મનની આજ્ઞા છે ! સાબાશ. શ્રી. મો.

તમે પોતે એકાદ કરો છો કે હિન્દુ ધર્મમાં સાદ્ધ શ્રેયસ્કો થયેલો છે. પણ તેની તરફ કુર્યાનને સમજાવો નહીં, એમાં તો ગાય ખાવાનું લખેલું છે. બલકે મક્કા શરીફના મુર્તિપુજકો પણ ગાયનું માંસ ખાતા હતા, તે પણ કુર્યાન શરીફથી જણાય છે. અને તમે કહો છો કે અરબસ્તાન તથા ઇરાનમાં ગાયનું માંસ નથી ખાતા એ તદ્દન ખોટું છે, એ સર્વ જગામાં ગાય ખવાય છે. પણ એટલું કે તે મુલકમાં બીજા મુલકો કરતાં થોડું કાપે છે. ને તેની જગ્યા બીટા અને દુમયા વાપરે છે. તેનું કારણ એટલુંજ કે તે મુલકમાં ગાય બહુ થોડી છે અને બીટાને દુમયા ધણી છે. જેવું કે આપણા મુલકમાં કબી કઠાય બીટ કપાય છે.

હરગોવીંદ—કલામે શરીફના ખુલાસામાં અબદુલ કાદેર દેહલવી લખે છે તે કાંઈ નેક દાનતના અને શાક દિલના તેમજ ઇસ્લામમાં પુરા હોય તેવા એલામ પાસેથી બરાબર તપાસ કરાવી વ્યાજબી લાગે તે રસનો અપભ્રંશ કરતા (પુરે સુધી).

જવાબ—હું પણ બંદે ખુદા સાહેબના લખાણને મળતો થઈ મુસલમાનોને અરજ કરું છું કે બતલાવેલા તરજુમાને વિચાર કરી વાંચશો અને કાંઈ સારા માણસને શક હોય તો પૂછી લેશો. પણ પૂરી આપતનો તરજુમા જોશો, અને કાંઈ નામનો સૈદ્ધવી મંદિરક્ષા મંડળીનો પગાર ખાનાર ગાયનું ગોસ ખાવાનું ના કહે તો મારે પાસે મોકલશો. ને જો તે કુર્યાનથી ગાય નહીં ખાવું સાબિત કરશે તો હું તેના આવવા જવાનો ખરો આપીશ. અને હિન્દુઓને પણ ભલામણ કરું છું કે કાંઈ વિદ્વાન પૂર્ગ પડીતથી પૂછી જોશો કે પુરાતન કાળમાં ગરૂવ કરતા હતા કે નહીં. પછી જે જવાબ આપે તે પર અમલ કરશે. હમારું કામ તો માત્ર સમજાવવું છે, વાપરવું તમારો અખતવાર છે.

હવે હું એક ધર્મનો જવાબ (એ પત્ર નં. ૩૬) ફેરિ ગઢરકે મોકલ્યું છે) લખી જણાવું છું.

જેથી મોને પત્ર લખનારની સમજાર આફરીન લાગશે અને પત્ર લખનારને સંતોષ થશે.

નનામો—પાને ૮ મે તમે લખો છો કે અમે કુર્યાનમાં લખેલું નહોત્ય તોપણ ખાઈ શકીએ છીએ કારણ કે મારા સાહેબ હજરત મોહમ્મદ ખાધી હતી. હવે આપર જરા ધ્યાન કરો કે પેહેલાં તમે તમારું કુર્યાન ગણતા નથી એમ અમને લાગે છે.

જવાબ—નનામો સાહેબ ! પાને ૮ મે મે લખ્યું તેને સમજો, પછી મારા પર સવાલ કરો. જુવો તે જગ્યાએ એમ લખેલું છે. “જો અગર કુર્યાનમાં ખાવા વીધે કાંઈ ન લખાયું નહોત તોપણ હમે ખાઈ શકીએ છીએ.” એથી અકલના ભગ્પૂર એમ સમજો છે કે કુર્યાનમાં ગાય ખાવાની ના છે તે છતાં હું ખાવાનું કહું છું. વિદ્વાન સાહેબ ! હું એજ પાનામાં તો લખી ચુક્યો છું કે કુર્યાનમાં ફલાણી ફલાણી જગ્યાએ ખાવાનું લખેલું છે પછી જરા મારા લખેલામ શબ્દ “જો” પર ધ્યાન ધરતે ફરી “ન લખાયું ન હોત” ના ઉપલ “ન” પર ચિત લગાડતો પછી મારા પર પત્ર લખો.

નનામો—વળી એક ફેરણે “મહમદ” ને એક ફેરણે મહમમ એજ તમને બતાવે છે કે તમે ખોટું લખો છો.

જવાબ—ડુબતો માણસરીણને પકડે છે. મે હર્યાન વિદ્વાન ડાઈપ જોડવનારાએ “દ” ની જગ “મ” ચુક્યા તેથી મારા લખાણની ગલતી જાણો ને મારા પર સવાલ કરો એ ધણું અજબ જેવું છે. શું બંદે ખુદાની છપાવેલી ચોપડીમાં ડાઈપની ભૂલ નથી? શું તમારા લખેલા પત્રમાં ભૂલ નથી? મેહેર્યાના ભૂલ તે કહાડવી કે દાખલા કેયે તુરતો હોય અથવા જૂઠું લખાણ હોય.

નનામો—ખાઈખાઈમાં માંસ ખાવાનું લખેલું છે. પણ પીતરને કહ્યું છે. સદક્કા પ્રસિદ્ધિઓને કહ્યું નથી.

* આ તરજુમા ફેરડુ કાપા અને જુજરાની અક્ષ-માં પણ બહાર પડયો છે. કી રા. પ. શા. મો.

† બીટા એક બીજાના વાંદરવા મિત્રો કુર્યાનને મના થઈ ન હોય તે કામનો આધાર હકીકતથી પણ લેવાય છે જા. મો.

જવાબ—શું પ્રેરિતોના કૃત્ય આ ૧૦ કલમ ૧૨-૧૩ માં પીતરને આવડતું લખેલું છે તેથી પીતરને માનનારા પર તે આવડતું હરામ થાય? એવી તમારી સમજ છે. હું તો કહું છું કે બાઈબલમાં અગણીત જગ્યા ગાયતું માંસ આવડતું છે ને પીતરનું તો નામ પણ નથી. જુવો કે નાથાનાથ ભાણાબાઈ સુરતવાળાએ મને ભલામણ કીધી કે પુરાણી તવા-રીખ વાંચો જેથીએ બાઈબલના ૧૩૦ રોજ્ય પુસ્તકને વાંચ્યું તેના આં ૮ કાં ૬૩ માં છે કે સુલેમાને ૨૨૦૦૦ બળદની કુર્યાની કીધી વળી બાઈબલનાં લખલા ગાય ખાવા મુટે મારે આવડવા નહોતા પણ સ્વામી સાહેબ કહેતા હતા કે ખ્રીસ્તીઓના ધર્મમાં નથી. તેના જવાબમાં મેં બાઈબલના દાખલા લખેલા છે. હવે એ કલમે બાઈબલની ખોટી હોય અથવા ખરી હોય માટે તેમાં શું? એઓના ધર્મ શાસ્ત્રમાં છે. પછી કેમ ના કહો છો કે નથી !

નનાભા—વળી કહો છો કે કુર્યાનમાં નલખેલું હોય તો ખાઈએ છીએ (આ વાતનો જવાબ આગલ આવી ચુક્યો છું) અને કહો છો કે મહમદ (સાહેબ) ખાતું તેથી ખાઈએ છીએ. સારે તેણે જેવા ચમત્કારો કીધા તેવા તમે કરો ને ખાવો. કારણ કે તે દેવ અને તમે માણસ. માટે લાંબાની સાથે ટુંકો જા્ય તો મરે નહીં તો માંદો થાય એવું થયું.

જવાબ—મુસલમાનો મોહમ્મદ, સાહેબને “પૈગમ્બર” કરી માને છે અને જેટલા પૈગમ્બર દુનિયામાં થયા છે, બધા માણસજ હતા પછી તમે ક્યા મુસલમાનથી શીખી આવ્યા કે મોહમ્મદ સાહેબ દેવ હતા? વળી મુસલમાની ધર્મનો કાયદો છે કે જો (જરા શબ્દ “જો” પર ખ્યાલ રાખશો) કુર્યાનમાં કોઈ હુકમ નહોય (એટલે તે નીચેના કુહા કંઈ લખાયું નહોય) ને મોહમ્મદ સાહેબે તે હુકમ ફરમાવ્યો હોય અથવા તે કામ કીધું હોય અથવા તેવણની સામે કોઈએ કીધું હોય ને તેવણે જોઈ ના પાડ્યું ન હોય તે કામ હમે કરી શકીએ છીએ. સારે એ કાયદા પ્રમાણે મેં લખ્યું

છે કે જો કુર્યાનમાં લખાયું ન હોતે તો પણ હમે ખાઈ શકીએ છીએ. વળી તમે લખો છો કે મોહમ્મદ સાહેબ જેવા ચમત્કાર બતાવે પછી ખાવો. તો શું મુસલમાનો એમ માને છે કે જે જનવરનું માંસ હજરત મોહમ્મદ સાહેબ ખાતા તેને પાછું જીવતું કર્યા કરતા? અને તમે લખો છો કે “લાંબાની સાથે ટુંકો જા્ય તો મરે નહીં તો માંદો થાય.” શું તૈની આ મતલબ છે કે પોતાના શાસ્ત્રના કાયદા પ્રમાણે પોતાના ધર્મ શરૂની ચાલ ચાલે તે એમાં દાખલ થાય? કદી નહીં. નહીં તો પછી તમારે આર્થ થવું પણ ખોટું છે. એવીજ તરેહ એ કાયદા પર બાણીજ ખાખી છે જે વિદ્વાનપર કાંઈ છુપી નથી. પણ એની મતલબ આ છે કે પોતાની શક્તિથી વધારે કોઈનું જોઈ કરવા જા્ય તો મરે નહીં તો માંદો થાય. જેવું કે આપ સાહેબ કે વગર બડાસે જવાબ લખવા ચાલ્યા તો લોકો આગળ ફજેતી હાથે રહીને કીધી. પણ હવે હું તમારા બહાને માટે કહું છું કે તમે માંસ ખાવ. અને આ ઘોડામાં નહીં રહેો કે પ્રથમના લોકો કાપી ખાઈ તેને જીવતું કરતા હતા (એ વાત રોંદેરના બ્રાહ્મણો પણ કહ્યા કરે છે) ને મારેથી તો સજીવન થઈ શકતું નથી. કારણ કે એ વાત બીલકલ ખોટી છે કે તેઓ જીવતું કરતા હતા. એના દાખલા આ નાની સરખી ચોપડીમાં શું લખું. * જો રોંદેર આવે તો તમોને ખાતરી કરી આપું.

* હિન્દુઓમાં વધ કરવાની જે પુરાઈ લોકોથી સાંભળવામાં આવે છે તે પ્રાણી ઉપર દુઃખ આપવાની જે તથા રહેમ કરવાની જગ્યા જુલમ કરવાની છે. અને પ્રથમ જે કષ્ટીઓ વધ કરતા તે ફરી જીવતું કરતા એમ તેઓનું માનવું છે. એના પ્રથમ જગ્યા તો આજ કે સરથાઈ પ્રકાશનાં તમારા દયાનંદજી એવા ચમત્કારને અસંભવિત માને છે. વળી ફરી જીવતું કરવાથી પ્રથમ જેવું તે જનવર થયું એ તે પુનર્જન્મમાં પણ થતે. વળી વધ કરી વેળાને દુઃખ અને જુલમ વધ થયેલા જનવર પર થવાનું તમે માને છો તેનો બદલો શું થયો? શું થો.

નનામો—પાને ૨ જેલખો છો કે મહવધી જાય અને દુષ્કાળ આવી પડે. ત્યારે હું એમ જાણું છું કે તમે એમજ ધારો છો કે મરેજ નહીં અને મરે ત્યારે તમે તેને મારો છો ને કાપો છો કે દુષ્કાળ આવી ન પડે અને ઝોઘી થાય તેથી એવું કરતા હશે એમજ લાગે છે.

જવાબ—હા એ માટે તથા ખુદાનો હુકમ બજાવવા માટે તથા ગાયનો કલયો કે કબાઈ બનાવી ખામ ખુદાનો શુકરાનો બજાવવા માટે. વળી તમે લખો છો કે “મરેજ નહીં” એનો જવાબ ગઈ પુકારના કર્તાથી પુછો કે મરે ત્યારે ૧ ગાયની ૧૫૫૫ માં કેમ થાય. મેં તો તેના દાખલાથી દાખલો આપ્યો છે.

નનામો—ભાઈઓ તમે (૨) પાને લખે છો કે પૂણી ૧૫ રૂપિયા પડી. પણ જુઓ કે ગાયના એ બળદે અને તેણે વતી ખેતી ખેડી પાક ઉગાવે અને તે પધમાં ફાયદો છે તેથી ઘણા માણસો તે પધો કર્યા પડે તો મારા ધારવા પ્રમાણે પૈની પાંચ પડે તેમાં નવાઈ નહીં. વળી એક પણ પૂણી ઉપર ગાય આધાર રાખે છે એમ જો તમે ધારત હો તો બીજી ઘણી ચીજો ધાસ ચારો છે કે જેણે વડે એ પોતાનો આધાર રાખે.

જવાબ—વગર દાખલે તમારું કહેલું ખોટું છે. જેમ મેં દાખલાથી રૂપિયા (૧૫) રૂ પૂણી સ્મ. ખેત કોષી તેમ તમે પણ પૈસાની પાંચ પૂણી સામેત કરો, ને જો તમે પધસાની પાંચ પૂણી સામેત પણ કરો તોપણ ચારાની ખોટ રહેશે. કારણ કે ચારાની જરૂરત તો ૧૫૫૫ ગણી છે. ને જો કે હાલ સલાકાની એક પૂણી છે, ને પધની પાંચ ને ચાચ તો ૧૫ ઘણી વધારે થાય. તો બન્ય છે તમારી વિદ્વાત પર કે પધની પાંચ પૂણી કહી ૧૫ ગણી વધારાથી ૧૫૫૫ ગણીની જરૂરતને સારો છો. આ ફરીત (વરીહ નજરન વલહ જવાબુન.)

નનામો—વળી પાને ૬ લખો છો કે સ્વા-ભાષા બાપણમાં. વિદ્વાન શેખ સાદી પણ વંખાણુ-માં છે ત્યારે તમે કેવું શરમભરેલું નપાક કમ

(તીકા કવાળ સીખ ઘણી સારી થાય છે) લખો છો. તે પરથી એમ જાણાય છે કે તમે ખરી રીતે નહીં પણ મજાક મશકરી કરવા નીકળ્યા હોય એમ લાગે છે. અને એ ઉપરથી એમ સિદ્ધ થાય છે કે સખાણુનો અર્થ તમને નથી આવડતો.

જવાબ—હું તમારા વેદથી ગાય ખાવાનું સામેત કરી ચુક્યો છું. ફરી તમે તીકા કવાળને શરમભરેલું નાપાક શા માટે સમજો છો ? શું તમને તમારા શાસ્ત્રમાં નાપાક ખાવાનું લખેલું છે ? શું પ્રથમના બ્રાહ્મણો નપાક ખાતા હતા ? શું તમે એવા અકલના દોસ્ત બની ગયા કે ગાયનું પીશાય અને છાંણને પીવું સારું ગણ્યો ને કલ્યા કવાળને નાપાક ગણ્યો ? વળી સ્વામી સાહેબે તો શોકોને ઘોકો આપવા શેખ સાદી સાહેબનું ના લીધું છે જો શાહુકાર હોય તો દાખલાસર તેવણી તારીફ લખો. હું તેના જવાબ લખું. નહીં તો વગર દાખલે હું પણ કહી શકું છું કે આર્યાઓ મુસલમાનોના કલ્યા કવાળની ઘણી તારીફમાં છે પણ એ વાત મારી કાણ સાંભળશે ? *

નનામો—બળનાથી શું મતલબ છે. ત્યારે તમને અર્થ નથી આવડતો.

જવાબ—બળનાના તો અગણીત અર્થ છે જેવું કે પ્રથમ હિંદુસ્થાનમાં ફક્ત મુસલમાન ગાયનું માંસ ખાતા હતા પછી યુરોપીયનના આવવાથી ઘણા ખાનાર થયા. જેથી માંસ ખુટી ગયું ને મેઘુ થયું. એ વગર બીજા પણ અર્થ છે. પણ હું ગેબની વાત જણી શકતો નહીં તેથી કરી મેં સવાલ કીધો કે તમારી શી મતલબ છે, જેને સાંભળી હું જવાબ લખું માટે તમારી મતલબ બતાવો.

નનામો—તમે કહો છો કે અનાજ બીજો

* “માંસ અને આર્યા સમાજ” પૃષ્ઠ ૩૦, ૩૧મ અથર્વવેદ મંત્ર ૩૬ આવી રીતે છે “ગાયના દૂધ લયો માંસ ઘણા સ્વાસ્થિ છે” ફરી પૃષ્ઠ ૩૪ માં છે પાર્થિવ ભીમસીન (પ્રથમ આર્યા હાલ સનાતની) પણ એ મંત્રના એજ અર્થ કરે છે. નનામો સાહેબ ગાયની આ તારીફ તો દાખલાથી થઈ. યુ. મો.

तमे ये वात तो मुँहो दे.

જવાબ—મેહેરવાન ! તમે મારી કઈ વાતને
તોડી ? જરા ફરી ચિતલગાડી મારી ચોપડી લખો.
તેમાં દાખલાથી લખાયલું છે કે ગણવંશી માય
મટતી નથી.

समाप्त.

મોટો મેહેરબાન રહ્યો ક-તી અલગ હા નામથી.

એ ઇશ્વારે ગાયો જેવાં ખાણીઆની એક જાત તરફ છે, જેમાં નર-નારી આવી જાય છે. આ-યની કુરખાની અમારા હજરત પૈગમ્બર સાહેબના વખતથી થતી આવી છે, અને “કુરખાની” ને રીવાજ હજરત ઇબ્રાહીમ પૈગમ્બરના વખતથી છે.

મુંબઈ સંભાષાર શનીવાર તા. ૮ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૯૬૪.

હાંદુસ્તાનમાં જે ગાયોની કુરબાની ચતી આવી છે તે સામે અત્યાર સુધી ઇસલામના કોઈ પશુ ઉલ્લાહ માઝા અથવા બાદશાહોએ આવજ નથી કાઢાડ્યો કે 'કબી' ચોક્કસ ગાયની કુરબાની કરવી. આ ઉપરથી સામેત થાય છે કે જે પ્રમાણે હાલમાં ગાયની કુરબાની ચતી આવી છે તે યર બર છે, તે માટે કોઈ ખાસ નર કે નારી નક્કી કરવાની જરૂર નથી, તો જે કે ઇસલામમાં હુલાલ અને હુરામ એ ચીજો ઉપર બધી બારીફ સાથે ધ્યાન આપવામાં આવે છે તે ઉપરથી માય, જે તે જગી ગમે તે જગતની હોય, અને તે જગતમાં હુલાલ છે તો તેની કુરબાની કરવી મુ-

મુંબઈ સમાચારના અધીપતી જોગ.

સાહેબ, —આપના તા. ૩૭ સપ્ટેમ્બરના અંકમાં કાશીનીવાસી ગોસેવક પંડિત જગતનારાયણ તરફનો લખ્ખોનેરના મૈલની અખદુલ ખાલીક સાહેબનાં લખાણનો જવાબ પ્રગટ કરવામાં આવ્યો છે, તેના અંતમાં અમારા તરફનો ખુલાસો તમારા પત્રમાં છાપી મુસલમાનો ઉપર ઉપકાર કરીશ.

૧—પડીતજી પોતાના પેહેલા ફરમામં કોઈ એકસ જાતની ગાય નક્કી કરવા માગે છે. પણ ઇસલામી શરઅમાં તેવી કોઈ ગાયની ખાસ જાત માટે વિવેચન કરવામાં આવ્યું નથી “અકર”

સલમાનો માટે તદન દરસ્ત છે. કુરઆન શરીફમાં બકરનો અર્થ એક ઠેકાણે થાય અને બીજે ઠેકાણે બેલ થાય છે, ત્યારે ખરું શું ? પંડીતજીના આ સવાલના જવાબમાં વધુ ખુલાસો એવો કરવામાં આવશે, કે કુરઆન શરીફમાં બકર તે એક જનવરની જાત માટે જણાવવામાં આવ્યું છે, જેમાં નર-નારીઓ બધી આવી જાય છે; જે રીતે કે કુરઆન શરીફમાં ઘણે ઠેકાણે “અય વો લોગો” માટે જે કુરમાન કરવામાં આવ્યું છે તેનો અર્થ પંડીતજી કેવો કરશે ? શું તેમાં ખરેખર સાથે ઓરતોનો પણ સમાવેશ નથી થતો? એ શીવાય કુરઆન શરીફમાં બકરાં, મેંદાં અને દુઆઓ વગેરે માટે ફક્ત “ગનમ” નો શબ્દ વાપર્યો છે, અને તેમાં કોઈ ખાસ નર-નારી માટે કોઈ જુદો બેલ વાપરવામાં આવ્યો નથી. એજ પ્રમાણે “બકર” વીધે પણ વિચારી લેવું જોઈએ. કુરઆનીમાં બેલ અને ગાય એ બેક દરસ્ત છે. પણ ગાયોની કુરઆની કરવી કે બેલની, તે મુસલમાનોની મુનસફી ઉપર મોકકદ છે. અરબીમાં બેલને માટે “સોર” નો શબ્દ પણ વપરાય છે.

૨-પંડીતજીના બીજે ફકરા મીશકાત શરીફથી “દુઆ” ની કુરઆની માટે વધુ બાર મેલે છે તે ખરું છે, પણ દુઆની કુરઆની ફક્ત એકજ માણસ કરી શકે છે, ત્યારે ગાયની કુરઆની ૭ જણાઓ સાથે મળીને કરી શકે; અને તેમ કરવામાં ખરીબો માટે ઘણું સગવડ ભરેલું થાય છે, તો જોકે કુરઆની કરનારા તવંજર લોકો તો ઘણું કરીને દુઆ કે બકરાનીજ કુરઆની કરે છે, પણ ખરીબ વરગના લોકોજ ૭ માણસ મળીને ગાય ખરીદી કુરઆની કરે છે, અને એવી રીતે સાથે મળીને કુરઆની કરનારાઓ માટે વધારે સવાબ આપેલું છે. જેવી રીતે કે નમાઝ એક માણસ પોતે એકલો પઢે છે તો તેની નમાઝ થઈ જાય છે, પણ જે મુસલમાન જમાત સાથે નમાઝ બજાવે છે તેનો સવાબ વળી અતી મોટો હોય છે. એ પ્રમાણે ગાયની અથવા ઉટ્ટની કુરઆની સાથે

મળીને કરનારાઓને જેમ સવાબ મોટો મળે છે તેમ તેઓને અરવ્ય પણ થોડો થાય છે. મીશકાત શરીફમાં ગાયની કુરઆની માટે પણ પુષ્કળ વર્ણવવામાં આવ્યું છે.

૩-પંડીતજી સાહેબનો ત્રીજો ફકરો તદન અવિચારી છે. કારણ કે ઘોડાની પેદાયશનો હિંદુસ્તાનમાં જેમ પુષ્કળ વધારો નથી તેમ તેઓ કીમતે અતી મોંઘા હોય છે અને તેની કુરઆનીના અઢી રીવાજ પણ નથી. ત્યારે ચાર પાંચ રૂપયાનો દુઓ અને દસ ચાર રૂપીયાની ગાન મુકરી, રૂપીયા ત્રણસ ચારસેની કીમતના ઘોડાની કુરઆની કરવાનું કારણ શું ? આવી રીતની કુરઆની તો ગાદશાહે અને અમીરો કદાચજ કરી શકે, પણ ખરીબ કે સાધારણ શક્તિનો માણસ તો મુદલ કરીજ નહીં શકે; તો જોકે કુરઆની કરવાનો હુકમ શકિતવાળાં સઘળા મુસલમાનોપર આવેલો છે. *

૪-ગાયનાં રક્ષણ માટે હાંદુ ધર્મ પુસ્તકોમાં ગમે તે ફરમાવેલું હોય તેની સાથે મુસલમાનોને લાગતું વળગતું નથી. પરંતુ કુરઆની વીધે મુસલમાનોને જે હુકમ મળ્યો છે તે અદા કરવાનું તો એશક તેઓ “એહશત” ના ઉમેદવારજ રહેશે. બીલું ગાયની કે બીજી કુરઆની નહીં કરવાથી ઇસલામપણું બીલકુલ જતું નથી, પણ જે મુસલમાનને મગદુર હોવા છતાં તે કુરઆની નહીં કરે તો એશક તે મુસલમાન મોટા ગુન્હાની હદ સુધી પોંદાયી જાય છે, માટે જેમ હાંદુઓનાં ગઠરક્ષણ નહીં કરવાથી હિંદુપણું જાય છે અથવા તે હાંદુ નરકાધીકારી ગણાય છે, તેમ મુસલમાનોમાં કુરઆની નહીં કરનાર પણ તેવોજ મુનેહગાર કરે છે.

૫-પંડીતજી સાહેબે પાંચમાં ફકરામાં હદીસ લરીફની કીતાબો “સહીખુબારી, મુસલ્લીમ, અને

* ઘોડાની કુરઆની હુકમ નથી કારણ કે હાંદુસ્તાનમાં હાંદુઓને કુરઆનીના જ જનવર વર્ણવે છે તેમાં જ નથી અને જેમ હરણ હલાલ છે પણ તે કુરઆનીમાં કાલે નહીં તેમ મોટો છે. આ મો

મીશકાત શરીર" ઇલાદીમાંથી એક દાખલો આપી પોતાની મતલબ માટે તેનો અર્થ તાણી તોડીને ઉઘો કર્યો છે. ખરે છે કે અમારા પૈગમ્બર સાહેબનો એવોજ હુકમ છે કે કોઈ પણ પ્રાણીને ઇજા નહીં આપવી. પણ સાહેબ, તેના કારણે પણ જોશો? જોશક કાંઈ પણ કારણ વગર કોઈ પણ પ્રાણીને અથવા મનુષ્યને ગાળી નેંદાને નાહક ઇજા આપશે અથવા સતપિશે કાંવા મારી નાખશે, એ તે "ચુકલો" તો કુપણ કીડીખી હોય, તો પણ તેનું ખુદાને લાંબુ પુછાવતું છે. પણ જે પ્રાણીઓને પાક પરવરદે ગારે અને તેના પૈગમ્બર સાહેબે પોતાની ઉમત માટે હલાલ કરેલાં હોય અને તેને ખાવાનું ફરમાવેલું હોય તો, પછી તેની શરય મુજબ "ઝમીહા" કરીને ખાવામાં શું પાપ છે તે ઇસલામી કોઈ પણ પુસ્તકો ઉપરથી પડીતલ દેખાડી આપશે? ખુદ પૈગમ્બર સાહેબે ઘણું હલાલ જનવરોની ઝમીહા કરેલી છે. વીચીત્ર નેનું છે કે પડીતલ પોતાના બીજાનું ફકરામાં "દુઆ" ની કુરઆનીને મીશકાત શરીરની કીતાબથી અઠ પ્રકારની કહે છે, અને તરતજ પાંચમા ફકરામાં, અનજબા બનીને ચકલીની વારતાને આગળ કરી, ગાળીની કુરઆની માટે મુસલમાનોને ખુદાનો ખોદ અપાવે છે!

૬-પડીતલનો છેલ્લો વાક્ય વધારે ચ્ચીન આપવી જોગ છે. હકૂ ફકરાની શુરઆતમાં તેઓએ લગાર પોતા તરફથી ઉમેરો કરી તેને પોતાની મતલબને અનુસરતો બંધ મેસાડયો છે. ખરેખરી વાત એવી છે કે આરબ લોકો અમારા પૈગમ્બર સાહેબના આગમ્ય જે કુરઆની કરતા હતા તેનું લોહી "કમ્યા" ની દીવાલો ઉપર લગાડતા હતા-એવા હેતુથી કે અમારી કુરઆની કુપણ થાય; અને તેજ રીવાજ પૈગમ્બર સાહેબના વખતમાં પણ મુસલમાનોએ આજુ રાખ્યો ત્યારે પૈગમ્બરના તરફથી આ આપલ ઉતરી, જે પડીતલમાં પોતાના છેલ્લા ફકરામાં દર્શાવી છે,

પણ તેનો ખુલાસાકારે અર્થ એ પ્રમાણે થાય છે. કુરઆન શરીરના સીપાનો ૧૭ માં (ઇકતરબા) સુરા બાવીસમી "હજ" ની આપલ ૩૬ માં, હુકમ થયો કે "હરગીઝ ન પોંદયેઓ અલ્લાહકો ગોશત કુરઆનીકો કે સદકા દેને હો, ઓર ન લહુ છનકા કે દમે ઝમાદ બહાતેહો, વંદેકીન પોંદયતી હએ મેહલે કમુલ ઉસકેમે પરહેઝગારી તુમહારી કે તઅમરીમે "અમરે ઇલાહી" હએઝ ઓર તકરે, જાગેહક હએ સાથ કુરઆની, દિદીકાકે." (જુદસીરે -ઉફી.)

ઉપલી આપલનો ખુલાસાકાર તપાસીને જો અમોએ રખુ કર્યો છે તે ઉપરથી એવો ખાર નીકળે છે કે, કમ્યાની દીવાલને લોહી લગાડાયથી કાંઈ તમારી કુરઆની કમુલ થવાની નથી, પણ મારે ત્યાં જે કમુલ થાય છે તે એ કે તમે પાક દીઝથી (ખાલીસ નીયત એટલે અંતઃકમુલથી) જે લાયક જનવરની કુરઆની કરીને મારા "હુકમ" ને માન આપો છો એ ગોયા મારી તઝદીકી તમે કરો છો એજ વાત મને પસંદ છે. આ ઉપરથી પડીતલ ગાળી લેશે કે આજ આપલથી કુરઆની કરવાની વાતને ખુદાએ પાકના કલામથી પણ ફેટલો મોટો ટેકો મળે છે.

કાજ હરમામલ કાજ માહમદમીય,
પોરબંદરી.

મુંગઈ, તાં ૬ ફી સપ્ટેમ્બર.

મુંબઈ સમાચાર શનીવાર તાં ૮ મે
સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૪.

(૨)

મુંબઈ સમાચારના અધીપતી જોગ.

સાહેબ, -ગયા મહીનાની તાં ૨૪ મી તથા ૨૫ મીના તમારા પત્રમાં ઇસલામીઓ વતી લામણ દરશાવવા માટે જે અર્થપત્ર પ્રગટ થયા હતા, તે ફક્ત એટલુંજ દેખાડવા માટે હતું કે, કુરઆન જેવી ધર્મ ક્રીયા કોઇનું દીલ દુખાવવા કે અમરોની કહાડેલી નથી. ઇસલામીઓ એવું ઇચ્છે છે બાઇબલ કાંમો તથા સગર કુરઆની વિષેનું તે

વાજળીપણું સ્વીકારે. હોંદુ કામ ગાયનું રક્ષણ કરવા માંગે છે તે બાબતનું જરાએ જરવાજળી પણું તેમાં ફરજાવેલું ન હોય. છતાં હોંદુ કામનો અભિપ્રાય બહાર પાડવા માટે તમારા પત્રમાં ગદ્ય તાં ઉછાએ એક લખાણ પ્રગટ થયેલું જેવામાં આવ્યું છે કે જેનું તોલ હમોએ બારે અઘઃતી સાથે કર્યું છે તે વીષેના હમારા નીચલા ખુલાસાને જગા આપશો.

મીં. તે પોતાનાં લખાણમાં સામગ્રી રીતે ત્રણ બાબતે દર્શાવવા માંગી છે. તેમાંની પહેલીને હાથમાં લેતાં મારે જણાવવું જોઈએ કે, અરબી ભાષા સેજળી જ્ઞાન એઓ ધરાવતા હોત તો, તેઓ એટલું તો આસાનીથી સમજી શકત કે “અક્ષર” એ શબ્દ અરબી શબ્દકોષમાં જે અર્થ આપે છે તે “માણસ” ના અર્થ જેવો છે; એટલે, શાણસનો શબ્દ સ્ત્રી પુરૂષ બંને પર જેમ વપરાય છે તેમ “અક્ષર” શબ્દ પણ ગાય બળદની આખી જાત બતાવે છે. પણ તે છતાં કુરઆન શરીફમાં “અલઅક્ષરત” નામની જે સુરત છે તેમાં “અક્ષર”ના કહે “અક્ષરત” શબ્દમાં જગે-જગે “ત” અક્ષર લગાડવામાં આવ્યો છે. હવે “ત” અક્ષર કોઈ પણ શબ્દના કહે અરબીમાં એટલા માટે લગાડવામાં આવે છે કે તે અક્ષર તે શબ્દમાં નારી જાતીના ગુણ સમજાવે છે. તે બીજા સેજસાજ પણ અરબી ભાષા સમજનાર, જાણી શકે છે. ઉપરાંત તે ગાયનાં સર્વનામે તથા વિશેષણ કુરઆન શરીફની તે સુરતમાં જગેજગે નરી જાતીમાં વપરાયલાં છે. હોંદુ યુસલમાન બંને કુમોને લગતા નથી એવા કાબીલ અંગ્રેજોન; હાવાંતરેમાં કુરઆન શરીફમાંની તે સુરતમાંના શ. હા કુની રીતે વાપરેલા છે તે આ બાબતની ઉ-મમાં ઉત્તમ શહાદત છે; કેમકે તેમાં તેઓની ૧૫માં ગાય શબ્દને તેઓએ જગેજગ વાપ-તા છે.

હવે પંડીતજીના કેહવા પ્રમાણે અક્ષરની કુર-ાની કરવાનું પણ કુરઆન શરીફમાં છે; અને

તેમના શબ્દોમાં બળદ જે કે ખરેખર ગાય છે તેની કુરઆની કરવાનું પણ તેમાં બ્યારે લખ્યું છે, ચારે તેઓએ કુરઆનીની વીરહમાં આણેલી દયાના નીચમ વગેરેની તકરારને તેઓએ પોતેજ તોડી આપવા જેવું કર્યું છે; એટલે વધુ બોલવા-નું હવે હમોને રહ્યું નથી.

મીં લખનવીએ સખ્યાબંધ હદીસો પોતાન જુદાજ હેતુથી જણાવી હતી તેમાંની એકને પણ પંડીતજીએ ખોટી પાડી બતાવી નથી, એટલે તે હદીસો હાથ સુધી આપ્યાદ ઇસલામીઓની તરફ-જીમાં ઉભી રહેલી છે. મીં લખનવીએ ગાખની કુરઆની વિષેની શાહદતોના હેતુથીજ પોતાનું લખાણ જે પ્રગટ કર્યું હોતે તો હજી વધુ સખ્યાબંધ હદીસો તે બાઈબિલ લાવી શકત. પંડીતજીએ જણાવું જોઈએ કે હદીસની ક્રીતાઓન કરતાઓ હોંદી ઇસલામીઓ નહીં એવા ઇસલામીઓ છે. ક્રીતાઓ તેઓએ રચેલી પણ એવ વખતમાં છે કે જે વખતમાં કે હોંદી ઇસલામી-ઓનું તો નામ પણ કોઈ જાણતું નહી હશે. ફક્ત પોતાની જુમીમાં પોતાના ફાયદા માટે તુરત વેળા તેઓએ રચી હતી, જેથી તેમાં પાછળથી રેરફાર થવાનો ખ્યાલ કરવાનો પણ રહેતો નથી.

કુરઆની વીરધ ચક્ષી વીષેની પુખ્તમાં પુખ્ત દલીલ પંડીતજીએ જે ટાંકી બતાવેલી છે તેને કુરઆની સાથે યજુ લાગતું વળગતું છે તે હવે જણાવવાનું છે. જનવરોપર હાતકીપણું યુગરવાપર અટકાવ મેલનારી મંડળીએ તથા તે વીષે શીક્ષા કરનાર સરકારે કસાઈખાતાં કાં બંધ નથી કરાવતી તેના ખુલાસો મીં પંડીતજી સમજતા હશે તો તેઓ સેજમાં સમજી સકશે કે, ખોરાક અથવા કાંઈ પણ ફાયદો મેળવવા વગર ચલ્લી જેવાં પ્રાણીને અમર્યા મસલી કાઢવાં એ યુનાઈટેડ કિંગડમ જેવું હોવાનું જોઈએ, અને તેથી કરીને તે બીના કુરઆની કરવાની વીરધ જઈ શકતી નથી.

છેલી દલીલ પંડીતજીએ કુરઆન શરીફમાં એક ફકરાની બતાવી છે. (સુરત અલબકરની ૩૬મી અ-

યાત.) * તેનો ખુલાસો તો તે આપત પોતેજ કરે છે. એટલે કે તેમાં જણાવ્યું છે કે, ફક્ત કુર-
ખાની કરી એટલેજ તમે પવિત્ર થઇ ચુક્યા તેમ
નથી, પણ તમારી પરહેજગારી તે તમને તેવા
બનાવશે. પરહેજગારીની ગેરહાજરીમાં ધર્મની
ક્રીયાઓ કાંઇ કાયદો કરનારી નથી, એવી શીખા-
મણુમાં એવો સાર કદી પણ ઉડી શકતો નથી
કે ધર્મની ક્રીયાઓ કરવી નહીં. મજકુર આપ-
તના અગાઉનીજ આપત (ફકરા)માં કુરખાની ક-
રવાનો હુકમ કુરઆન શરીફમાં આપેલો છે તેનો
ખુલાસો મીઠો પંડિતે કાંઈ કર્યો નથી, એ અ-
જબ જેવું છે.

છેવટની હમારી વીનંતી એ છે કે ખાસ કરે
ખાનીના સવાલપર ચુનોચેરા નહીં કરતાં હોંદુ આ
ગેવાનો લશ્કરી ખાતામાં અને રાત દીવસ માર
વામાં આવતાં દોરો વીધજ મેહનત લે ને
તેઓ કંઈ પણ વાજબી કહેવાય.

લાઠ તમારો વીધાસુ

તાહેર મીઠો સાઠ મહમદઅલી.

સુરત, તા. ૫મી સપ્ટેમ્બર.

મુંબઈ સમાચાર સોમવાર તા. ૨૪ મી

સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૪.

મુંબઈ સમાચારના અધીપતી જોગ.

સાહેબ, -આલતા માસની તા. ૧૦ મીન
આપના પત્રમાં પંડિત જગતનારાયણે મીઠો મોહ
મદઅલીનાં લખાણના જવાબમાં જે દલીલો આપી
છે, તેમના સંબંધમાં મારાં નીચલાં લખાણને જગ્યા
આપો.

પંડિત કહે છે કે કુરખાનીનો અર્થ લુગતમાં
“સદકો” એટલે ખુદાના નામ ઉપર કાંઈ આપ-
તું એવો થાય છે, અને બીનચુનેહગાર જાનવરોને
મારવાં એવો તેનો અર્થ થતો નથી. તેના જવાબમાં
હું ત્રણ કુરખાનીનો અર્થ જાનવરોને કાપવાનો

* એ આપતવાળો આખો રોકુઅ કુરખાનીન
જાનમાં છે અને એમાં જીતને કેવી રીતે જીત
કરવું તે પણ જાન થયું છે અને એ રોકુઅ તથા
એના પ્રથમનો રોકુઅ દોરોને વધ કરવાનું તથા
આપતું જાન કરે છે. શા મો.

નહી થતો હોય, તો પંડિતે હદીસના આધારે કુ-
ખાની કુરખાની કરવી એજ જણાવી છે તેમાં
તેનો અર્થ જાનવર કાપવાનો કેવી રીતે થયો ?
કુરખાની માટે પંડિતે બતાવેલી હદીસમાં
અને બીજી તેવી હદીસોમાં કયો શબ્દ આ-
પ્યો છે તે જો તેઓ પેહેલાં જોઈ કહાકતે અને
તે પછી તેના અર્થ માટે લુગતમાં જોતાં, તો ખરી
વાત તેમને તરત જણાઇ આવતો કુરખાનીનો
અસલ શબ્દ હદીસોમાં “ઉદહીસ” છે, જેથી
હવે લુગતમાં જોઈ ખાતરી કરવી પડે. તો, અર્થ
જાનવર કાપતું એવો થાય છે કે નહી. કુરખાનીનો
શબ્દ હાંદુસ્તાનમાં રીવાજ થઈ પડે છે અને
ખુદાના નામ ઉપર કુરખાન કરવું કહેવું
સાધારણ છે.

પંડિતજ બીજું એમ જણાવે છે કે “ઉ-
ત્તમ સદકો ઉંટણી આપવાનો છે,” છતાં હવે
કુરખાની કરવી જોઈએ એ વાત તો પંડિતજ ક
ખુલ કરી ચુક્યા છે, સારે ઉંટણી અથવા બકરી
આપવી કે કાંઈ બીજું જાનવર, તે સાથે મુજબ ત.
કરારને શો સંબંધ ? કુરખાની નહીં કરવી એ
કાંઈ તેથી સીદ્ધ તો નથી થતું. ઇદના દિવસે કાંઈ
પણ બીજો સદકો કરવા કરતાં કુરખાની કરી લોહ
વેહેવાડવાનું સર્વથી વધારે સવાબનું કામ હોવાનું
ઇબને માગની હદીસમાં કુરખાનીના બાજમાં લ-
ખ્યું છે, તે જોઈ ખાતરી કરી લેવી. ઇદના દીવસે
શકતીવાળો માણસ કુરખાની નહીં કરે તો તે મા-
ણસને પેગમ્બર સાહેબે ઇદગાહમાં આવવાને મન-
કરેલી છે. તે બાબતમાં ખાતરી કરવી હોય તો
ઇબને માગની કુરખાનીનો બાજ વાંચવો. બાકી
સદકો એ તો માણસની અખતારીનો આપવાનો
છે: તે નહીં કરનારને કાંઈ તરેહનો ચુનેહગાર કરા-
વેલો નથી.

પંડિતજ લખે છે કે “ ગાય પવિત્ર છે માટે
તેની કુરખાની કરવી એવું કુરઆન વગેરેમાં કયી
જગ્યાએ ફરમાવ્યું છે ? ” તેના જવાબમાં જણા-
વવાનું કે કુરખાની કરવાના ટેકામાં લખનાવાળો
મોલવી સાહેબે ઘણાં દાખલા હદીસોથી લખ
જણાવ્યા હતા તે પંડિતજને યાદ હશે. હવે
ગાય પવાત્ર નહીં હતે અને કુરખાની કરવી ફર-
માવી હોય તો હદીસોમાં તેના વીધે કેવી રીતે

ખવામાં આવત ? વળી જે જનવરો અમેને હલાલ છે તે સર્વને કુરઆન શરીફ (સુરાહ મઝદા. ૫) માં પવીન કહેવા છે; અને શામીમાં એમ લખ્યું છે કે, બળદ કરતાં ગાયની કુરઆની કરવી એટલે તે છે.

પંડીતજી પુછે છે કે ગાયના કરતાં સિંહ, વાઘ, કુતરા વગેરે જનવરોની ગતી કરવી એટલે તે નથી ? પણ તેમને આ વાતનો વિચાર આ વેલા જણ થી કે ગાય બ્યારે ધર્મ પ્રમાણે હલાલ નાંરે સિંહ, વાઘ, કુતરા વગેરે હરામ છે, ભારે તેની કુરઆની કેવી રીતે કરવી હોય ? ગાયની ગતી એટલે મનુષ્ય પાસે કેવો દરજ્જો પામશે તે બાબત જોવું છે. તો કુરઆન શરીફની તફસીર અઝીઝીમાં છે કે જે જનવરોની કુરઆની થાય છે તે જનનને આલાનું મટાડું થશે, અને મીશકાતમાં લખ્યું છે કે, જે જનવરોની કુરઆની થાય છે તેઓ પુલસરા તની સ્વારી થશે.

યુસૈફ સાહેબપુ.

ઓનરરી સેક્રટરી રાંદેર મેહરીલે ખરલામ.
રાંદેર તા. ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર.

મુબઈ સમાચાર સોમવાર તા. ૧૪ મી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૪.

મુબઈ સમાચારના અધીપતી જોગ.

સાહેબ,—આલતા માસની તા. ૧૫ મીના આપના પત્રમાં કાશીનીવાસી પંડીત જમત નારયણે કાજી ખરિમાઈલિનાં લખાણના જવાબમાં જે લખાણ કરેલું પ્રગટ થયું છે, તેના જવાબમાં નીચલી બીનોને જગા આપશો.

બકર શબ્દના અર્થ વીધે પંડીતજીએ ઉકાવેલી છકરના સંબંધમાં જણાવવાનું કે એ શબ્દ એવો છે કે અરબીમાં બેલતાં તેના અર્થ ગાય અથવા બેલ એ બેમાંથી એક સમગ્ય છે. ગુજરાતી ભાષામાં ગાય ત્રણ જાતનાં પ્રાણીને માટે વપરાય છે. કુરઆનીની ગાય, જંગલી ગાય જેને રોઝ અંધવા નીલ ગાય કહે છે તે, અને જોડળ ગાય. હવે બકર શબ્દ પણ જે એ ત્રણ જાતનાં પ્રાણી દર્શાવતા માટે વપરાતો હોલ તે કાંઈ પણ વાંધો કાંવવાની જગા રહેત. પણ પેહેલી જાતની ગાયને કાંર કહે છે; બીજી જાતની ગાય મહબ, ધલ, ડામેલ એ ત્રણ નામેથી ઓળખાય છે અને ત્રીજી જાતની ગાય તો અરબસ્તાનમાં હેતીજ નથી. પંડીતજી લખે છે કે, “મહેમ્મદના પેગં-

મ્યર સાહેબના વખતમાં અરબસ્તાનમાં ગાયને મળતાં કાંઈ બીજાં પ્રાણી હશે, જેને અરબીમાં તે વખતે બકર કહેતા હોય અને તેની કદાચ કુરઆની કરતા હશે.” પણ હોય, હશે તથા કદાચથી વાતો કરવામાં આવે તેથી કાંઈ પણ નીવેડા ઉપર આવી શકાય નહીં. તકરારના તરીકા પ્રમાણે જે થવું જોઈએ તે એ કે બકર શબ્દ અસલના વખતમાં કાંઈ બીજાં જનવરને માટે વપરાતો હતો અને હાલ તેમ નથી વપરાતો એમ પંડીતે સાબિત કર્યું.

પંડીતે લખ્યું છે કે “પ્રુદાએ હજરત મોહમ્મદ સાહેબને ગાયનાં કુરઆની કરવા માતાના મજહબવાળાને ફરમાવવા હુકમ કર્યો એવી આયત કુરઆન શરીફમાંથી અંતલાવવી જોઈએ.” આના જવાબમાં જણાવવાનું કે મોહમ્મદ સાહેબે ધર્મ સંબંધી જે બીનાઓ કહી છે તે સર્વ પ્રુદાના હુકમથી છે એ ખરું; પણ જે પ્રુદાના હુકમથી કહ્યું હતું તે સર્વ કુરઆનમાં છે એમ સમજવું જુલજરેલું છે. કારણ કે ખોદાનો હુકમ “વહી”થી તેની ત્રણ જાતી પ્રમાણે મોહમ્મદ સાહેબને માલમ પડતો હતો. વહી એ તરાહની થાય છે; એક “મતલુવ” તે કુરઆન છે, અને બીજી “જેરમતલુવ” તે હદીસ શરીફ છે. હવે ગાય કાપવા સંબંધી ખોદાનો હુકમ હદીસોની ક્રતાબ નામે પ્રુખારી શરીફ, મુસલીમ શરીફ, મીશકાત શરીફ વગેરેમાં છે, તથા કુરઆન શરીફમાં પણ સુરા અર્બહન રક પાંચમાં છે.

બકરે ગઢવધ બંધ કર્યો હતો વગેરે બાબતો પંડીતે જણાવી છે; પણ તેનું કારણ શું ? કારણ એ કે તે બાદશાહ હાઈડરાબાદની ફરિઆ સાથે લગ્ન કરતો હતો અને તેણીઓની ખાતર તેણીઓએ માનેલી ગાય માતાને તે છોડતો હતો. વળી યાદ રાખવાનું છે કે ગઢવધ બંધ પાડવાનો હુકમ આપ્યા પછી તેને પાછો રદ કરી બંધ કરવાનો હુકમ આપવામાં આવ્યો હતો. એ માન્યતાના સંબંધમાં જુઓ તા. ૩૧ મી અક્ટોબર ૧૮૯૨નું મુબઈ સમાચાર. સાહેબાલમ બાદશાહે ગઢવધ બંધ કાઢ્યા હતા એમ જે પંડીત કહે છે તે પણ જુલજરેલું છે. તેના પુરાવામાં જુઓ તા. ૮ મી આગષ્ટ ૧૮૯૪નું મુબઈ સમાચાર.

મારાં લખાણને અહીં બંધ કરતાં છેવટે જણાવવાની રજા લઈને હું કે પંડીતજીનું ધણું ખરું લખાણ મુરાદાખાદવાળા ઈંદ્ર મણીનાં લખાણ “તોલકતુલ ઇસલામ” ના ધોરણ ઉપર કરવામાં આવેલું માલમ પડે છે તેટલા માટે મારી તોમને ભલામણ છે કે ઈંદ્ર મણીના જવાબમાં “સોતુલ લાહીલ જમખાર,” “ખીલ અતુલ હોતુલ” “હૃદયતુલ અસનામ” તથા “એનકે મોહમ્મદી” એ નામની કીતાબે પ્રગટ કરવામાં આવી છે તે વાંચવી. તેમ કર્યાથી સઘળી ખામતનો તેમનો ગુચવાડો ભાગી જશે.

મોદેમે ઇસ્લામ

ગુલામ મોહમ્મદ ખીન હાફેઝ સાહેક.

રાંદેર, તા. ૧૯ મી. માર્ચ ૧૯૨૨.

* * * વાંચનારાઓ આગળ એકની એક દલીલ

ફરી ફરીથી રજુ કરવાની જરૂર નહીં હોવાથી, ઉપર આપેલાં લખાણોમાંનાં છેલ્લાં બેને ટુંકા કરવામાં આવ્યાં છે. — અધી. ૦ મુ. ૦ સ. ૦

મુખર્ સમાચાર શનીવાર તારીખ ૨૯ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૪.

મુખર્ સમાચારના અધીપતી જોગ.

સાહેબ—આલતા માસની તા. ૨૪ મીના આખના પત્રમાં ગાયની કુરબાનીને લગતી તકરારમાં પંડીત જગતનારાયણે કેટલીક ખીનાઓ લખી છે, તેનો જવાબ આશા છે કે છાપી ઉપકાર કરશે.

પંડીત સાહેબ શાહઆલમ ગાઝી તરફ ઇશારા કરી લખે છે કે શાહઆલમ ગાઝીએ મૌલવીઓની સભા ભરી અને ચાર બાળા ગઢવધ બંધ કરવાનું એક ફરમાન કાઢ્યું હતું. તે ફરમાનની ફાત્તીમાં નકલ તથા તેનો ગુજરાતીમાં તરજુમો પંડીત લખી જણાવે છે. મનકુર બાદશાહી ફરમાન “અમરીત બજાર પત્રીકા” ઉપરથી તા. ૬ ફી. ડીસેમ્બર ૧૮૯૭ ના મુખર્ સમાચાર પત્રમાં પણ છપાયેલું છે, તેમજ ખીન ઉરદુ અખબારોમાં પણ છપાયેલું છે. પણ એ ફરમાન શાહે આલમ બાદશાહે ખરેખર કાઢ્યું હતું કે નહીં તે જો પંડીત સાહેબે તમાસવું હોય તો એક મોટા વીદ્વાન યુરોપીયને એ વીષે લખાણ કરવું છે તે જ્યાં ખામી લેવું જોઈએ તા. ૮ મી આગસ્ટ સને ૧૮૯૮નું મુખર્ સમાચાર વાંચાથી તથા મારા

પોતાના કેટલાક નીચે લખી જણાવેલા દાખલાઓથી જણાઈ આવશે કે મનકુર ફરમાન ખોટું છે.

૧. એ ફરમાનની આગળ પ્રાણ તારીખ અને સને જુલુસી તેમજ હિજરી મળે નહીં. બાદશાહી ફરમાનો તારીખ સને વગરના હોતાં નથી. આતુ મોટું ફરમાન મુલકો મુલક વગર તારીખ સનેનું જ્યાં એમ થઈ શકતું નથી એ વિદ્વાનો ખુબ સમજે છે.

૨. બાદશાહી મોહોરની રૂ. ૧૦૦૦૦૦ વજન નક્કર ગણાય છે, તે એ ફરમાનમાં જોવામાં આવતી નથી: ફરમાન જો ખરું હોત તો તે મોટું હોત.

૩. શાહી ફરમાનોના આખમાં જોવામાં આવેલાં પ્રમાણે કાયદો જરી રાખવામાં આવેલાં હોતાં કે જે કોઈ શાહી ફરમાન લખાયું, તો તેની ઉપર બાદશાહી મોહોર થાય તો પણ, જ્યાં સુધી મોટા વજીરના દસ્કત તે ઉપર થાય નહીં ત્યાં સુધી તે ફરમાન આલ થયેલું ગણાય નહીં. દાખલા તરીકે, હાલમાં જે જગ્યા ઉપર કલકત્તા શહેર વસેલું છે તે જગ્યા ભાડે લેવાને માટે કેટલાક અંગ્રેજો લાખો રૂપ્યાની ભેટ લઈ શાહી દરબારમાં હાજર થયા, અને ઘણીએક કાશીશો કયાં પછી તે જગ્યા ભાડે રાખવાને લગતું ફરમાન હાંસીલ કરીધું. તે લઈ બંગાલમાં ગયા, પણ બંગાલના સુબાએ તે ઉપર મોટા વજીરની સહી નહીં જોવાથી તેને ફરમાન તરીકે નહીં લેખી તે ઉપર અમલ કર્યો નહીં. આથી લાચાર થઈ પાછા તે અંગ્રેજો શાહી દરબારમાં ગયા અને મોટા વજીરના દસ્કત કરાવ્યા અને પાછા આવી તે જગ્યાનો કબજો લીધો. એજ પ્રમાણે જહાંઘર શાહ બાદશાહે પોતાના ખાસ મેહેલમાં રાખેલી હરીઝન નામની પોતાની કુમળીના બાઈ કુતખુલ મહેકને બંગાલ નો સુબે નિમ્નો અને તેને બાદશાહી ફરમાન લખત આપ્યું, પણ જ્યાં સુધી મોટા વજીરના દસ્કત તે ફરમાન ઉપર થાય નહીં ત્યાં સુધી તે સુબાને બંગાલે જવાને ના કહ્યું હતું. હવે પંડીત સાહેબની બંગાલેથી સહીની મોહોરોમાં કોઈ મોટા વજીરની સહી જોવામાં આવેલ છે તો એ ફરમાન ખરું કેમ ગણાય ?

૪. અરેલીમાં પ્રગટ થતા “દખલ્ અરેલી” મામના પત્રના તા. ૪ થી નવેમ્બર

૧૮૬૩ના વર્ષે ઉપરથી તેમજ બીજા લખાણથી માલમ પડે છે કે મજદૂર ફરમાન શાહે આલમ બાદશાહે સને ૧૨૩૧ હીજરીમાં કાઢેલું છે. હવે હીંદુસ્તાનમાં સાહેઆલમ નામના કેટલા બાદશાહો અને કયાં કયાં ગયા છે તે તપાસવાને માટે તવારીખ નામના માલમ પડે છે કે શાહે આલમ નામના બે બાદશાહો હીંદુસ્તાનમાં થઈ ગયા છે. પહેલો શાહેઆલમ : ગઝેબ બાદશાહનો છેકરો સને ૧૧૧૮ હીજરીમાં રાજ્યાસને બીરાજી સને ૧૧૨૬ હીજરીમાં રણ પામ્યો હતો. બીજો શાહેઆલમ (સાની) ગોહર સને ૧૧૭૩ હીજરીમાં ગાદીએ બેસી ૨૧ હીજરીમાં મરણ પામ્યો હતો. ત્યારે ૧૬૨૬ હીજરીમાં ફરમાન લખનાર કાણુ બજાએ કયા શાહેઆલમ હશે અને તે કયા પ્રાંતનો બાદશાહ હશે ?

૧. મોહોરોમાં કુતબુલ મુલક સમયે અબદુલાહ ખાનનો ખીતાબ “યમીનુદ્દોલા” લખ્યો છે તે બોલે છે, કારણ કે તેમનો ખીતાબ “શમસુદ્દોલા” હતો.

૨. અબદુલાહ ખાનનો બીજો ખીતાબ “સાલાર ખાંધાર” મોહોરોમાં લખાયો છે એ પણ બોલે છે. તેમનો ખીતાબ “સાલાર વઢાદાર” નો ફરમાનશર બાદશાહે આપેલો હતો. એ ઉપરથી એમ માલમ પડે છે કે એ મોહોરો ખરી કયાંથી હોય ?

૩. મુસલમાનોના ધર્મની કીતાબો “કુરઆન શરીફ,” “હદીસ શરીફ,” “તફસીર,” “ફીકહ” ગિરે એવી નથી કે જે તે વખતમાંજ પળતી હતી અને હાલમાં મળતી નહીં હોય. હવે હીંદુઓએ બતાવી આપવું જેઠાં કે ફલાણી જગ્યાએ આપેલાં ફરમાન પ્રમાણે ચાર ચીજો, જેવી કે ૧ ઝીના, ૨ મુલામી ધંધો ચલાવવો, ૩ ફળદાર ગંડ કાપવું અને ૪ ગર્હવ કરવો એ કામોની મના છે. ખરી ઝીના તો એ છે કે આ વાત ગાયને ખાતર કલપી કાઢવામાં આવી છે. એજ પ્રમાણે “બદે મુદાની

” નામનાં ચોપાનીયાએ ગયની સાથે જુઓએ ગણી તેમની મના કીધેલી બતાવી છે,

શ્રીમાન સ્વામીએ પણ જુદીજી ચીજો કહી છે. આટલું છતાં ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે તેઓ અને મુફતીઓ ખોટા ફતવા નાખનાર છે, અને તેઓ જે એક વાર ખોટા ફતવા

આપે તો, મુસલમાનો તે સ્વીકારવાને કાંઈ બંધાયેલા નથી.

વળી પંડીત કહે છે કે હલાલ અને હરામની બાબતમાં કુરઆન શરીફમાં આ પ્રમાણે લખ્યું છે; અને તેમ કહેવાની સાથે સુરા “નહલ,” સુરા “બકર” તથા સુરા “માયદા” ની આયતો લખી છે; એનો જવાબ એ કે મજદૂર આયતોના સંબંધમાં “ઝસરે ઇફરાદ” નામના અરબી કાયદો લાગુ પાડવાથી જોવામાં આવશે કે કાફરોનો માનેલી હલાલ ચીજો વિષે ભાર મુકી મજદૂર સુરાઓમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે તે ચીજો હરામ છે. પણ એથી “ઝસરે ઇફરાદ” ના કાયદા પ્રમાણે એમ માલમ પડ્યું નથી કે ઉપલી સુરાઓમાં શીવાય જેમ પંડીતજી કહે છે તેમ બાકીના પશુ, પક્ષી, છવજીવોમાં કુરઆન શરીફના મત પ્રમાણે હલાલ હોય. પંડીત માંડાં ભાગ્યે અરબીથી અજાણ્યા હોય છે. કુરઆન શરીફમાં તેઓએ બતાવેલી સુરામાં “અનઆમ” જનનવરોને હલાલ કહ્યાં છે, જેમાં ઉંટ, ગાય, બકરાં, ઘેરો, દુનખા એ સરવેનો સમાવેશ થાય છે, અને સુરા માયદાના પહેલાં શુરુઆતમાં સાફ એક કાયદો લખેલો છે કે “તમારે માટે પવિત્ર જનનવરો હલાલ થયાં છે.” આ કાયદાનો ખુલાસો મોહમ્મદ પૈગંબર સાહેબે હદીસ શરીફમાં ફરમાવ્યો છે. પંડીતે સુરા માયદાની જે આયત બતાવી છે તેથી બે ત્રણ આયત આગળ તેઓ જોતે તો એ કાયદો માલમ પડતો. પણ આગળ પાછળ તેઓએ જોયું નથી.

પંડીતજી કહે છે કે, તેઓ (મુસલમાનો)એ જોયું કે કુરઆન શરીફની આજ્ઞા પ્રમાણે તો કુતરાં, બીલાડાં, અને મનુષ્ય ઇલાહી બધાં હલાલ ગણાય, અને તે વાત તેમને ઠીક નહીં લાગવાથી તેઓએ હરામ હલાલની બાબતમાં પાછળથી ત્રણ સીડીઓ બાંધી. તેના જવાબ કે કુરઆન શરીફથી સર્વ જનનવરો હલાલ માલમ પડે છે એવી પંડીતજીની જણાવેલી વાત બુલબરેલી છે. હરામ હલાલના કાયદા મુસલમાનોએ પોતાના તરફથી કહાડેલા નથી, પણ મોહમ્મદ સાહેબના બતાવેલા છે જુઓ મીશકાત શરીફ કીટ. પુસ્તક કમાયેલ છે અને

* જેને મળતો સમય હુજુરાનીમાં દોર અને હાજરમાં કેલવો છે. શ્રી. મો.

આપાસ કહે છે કે પૈગંબર સાહેબે સઘળાં ફાડી નાનારાં જનવરો, તેમજ પંજાથી શીકાર કરનારાં પક્ષી હરામ કર્યાં છે. અને બીજાં જનવરોને માટેની હરામ હલાલની આખત હદીસોમાં દર્શાવેલી છે. હરામ હલાલ જનવરોનો એક કોઠો પંડીતજી આપી કહે છે તે ઉપરથી વાંચનારાઓને શકશે કે તેમાં ગાયનું નામ કોઈ પણ દેકાણે જોવામાં આવતું નથી. તેનો જવાબ એ કે તે કોઠો તમે કયા કીતાબોમાંથી નક્કલ કર્યો છે અને તે પુરપુરો નક્કલ કર્યો છે કે અધુરો ? અરબી કોઈ પણ કીતાબમાં આવા કોઠો લખવાની ચાલ નથી. પણ જનવરોની સરાસર વીગત લખે છે તેમાં સર્વ અંકે-મને ગાયને હલાલ કહે છે. ઉરદુમાં કોઠાવાળી કીતાબ જનમનવ શહેરમાં “તમીજુલ કલામ દર ખયાને હલાલો હરામ” જામની છપાયેલી છે. તેમાં સાફ લખ્યું છે કે ગાય સર્વ મહજબમાં હલાલ છે. પંડીતજીએ બતાવેલા કોઠામાં દુમખા, બકરાં, ઘેટાં, હરણુ, રોજ, અને મુરઘી વગેરે બીજાં જનવરો, જેને કોઈ પણ મુસલમાન હરામ કહેનાર નથી, તે પણ જોવામાં આવતાં નથી. ત્યારે તે પણ હરામ ગણવાં જોઈએ ? પણ પંડીત પોતેજ દુમખાને હલાલ કહી ચુકેલા છે.

પંડીતજી કહે છે કે બીહાર પ્રાંતમાં છપરા શહેરમાં એક પ્રસીદ્ધ મૈલવી સાહેબે હીનદી બાપામાં વીખયાતી પામેલા “ક્ષત્રી પત્રીકા”માં લખ્યું હતું કે મુસલમાનોને હીંદુસ્થાનમાં † ગાય તથા બળદ ખાવાં ઉચીત નથી, કારણ કે એમની પંડાશ દેવાને અર્પણ કરેલા સાંઢાથી થાય છે. તેનો જવાબ એ કે કુરઆન શરીફ, હદીસ શરીફ તથા શીકાહમાં જે જગ્યાએ મનાઈ છે તે જગ્યાએ દેવો કે માતાને અર્પણ કરેલાં જનવરો પાકાં મનોઈ છે ખરાં, પણ તેના વીરથી ખાતાની માલેકી ગાયનાં જણેલાં બચ્ચાં હરામ થઈ શકતાં નથી. પંડીતજી સુરા “અલ માયદા” માંથી લખી ચુક્યા છે કે “જો જુખાલ કરો ઉપર ચાનોકે.” આથી તો માતાનાં નામનાં જનવરોની મનાઈ છે. હમે પોતે કહીએ છીએ કે તે સાંઢોને ખાવા હલાલ નહીં. વળી વીચાર કરો કે માતાનાં નામનો મુકેડો

† હિંદુસ્થાનમાં ગાય તથા બળદ ખાવાં ઉચીત નથી આથી પાકાં જણાય છે કે તે મૈલવી નોખને નહીં, પણ તેમની સમજ પ્રમાણે સાંઢો જન્મેલી ગાય મરત હરામ છે.

સાંઢ હીંદુ ધર્મ પ્રમાણે ખેતીવ ઉઠાવવાનાં કામમાં લેવાતો નથી તેના વીરથી જન્મેલા બળદજી લખ શકાય છે તેમજ તેનાથી દુધ થી પણ હીંદુઓથી ખાઈ પ્રમાણે સાંઢો જો કે મોહમેદનોને તેમના વીરથી ઉત્પન્ન થયેલાં જ હરામ નથી.

લી. ખાદેએ

ગુલામ મોહમ્મદ બીન હ
રાંદેર, તા. ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર.
મુબઈ સમાચાર શનીવાર
સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૭

મુબઈ સમાચારના અધીપતી જે

સાહેબ, તમારા તા. ૨૪
વાર સોમના અંકમાં પંડીતજી
પ્રગટ થયું છે, તેના જવાબ
હકીકત રજુ કરવાની રજા

આ વાત જણાવવાની
અમારી તકરારનો એક મુ
ગાયને હીંદુઓ પૂજે છે. ખાંધેના
આવ્યા છે કે કેમ” તે સંબંધી પંડીતજીની
થયા પછી તેઓએ મજકુર આખત ઉપર વડુ
જવાબ નાખનાર એક બીના રજુ કરી છે.
ગરુવધ બંધ કરવાનો જુદોજ સવાલ સમાયલે
હોવાથી તેનો જવાબ આપવાની પણ હું જરૂર
વિચારું છું. દીલ્હીના એક આંધળા થયેલા બાદ-
શાહ, શાહ આલમનું ગરુવધ બંધ પાડવા સંબંધી
ફરમાન ટાંકી બતાવવામાં આવ્યું છે તે સંબંધી
તપાસ કરતાં માલમ પડે છે કે, તે ખરું નથી. હીંદુઓએ પાછળથી ઉભું કર્યું છે; અથવા, દર્શાવે તેની લાચાર સ્થિતિમાં એ કામ કરવ
તેઓએ ફરજ પાડી હોય. વળી બાદશાહના
વાલના જવાબમાં એ ફરમાન ઉપર સહીઓ
નારા મૈલવી સાહેબોએ મુસલમાની ધર્મમાં “
ચીજની મનાઈ” લખેલી હોવાની જે વાત જ
છે તે મધેન આપણા મુખ્ય સવાલની
“ગરુવધ નહીં કરવાની વાત”ની છે.”

કોઈ ગરુવધ ઉત્તમ કીતાબો (સ
જો મીલકીત શરીફ)માં
પણ ઉલ્લેખ અમારા

નેવામાં આવે છે. સારે મજકુર
તેના આપનાર મોલનીઓએ શા
કરવાની વાત જણાવી છે તે
હા, કદાચ કોઈ મોળુઆત
તેના ઉપરથી તે વાત શોધી
હોય, પણ તેની સતદ શું? એ
કના નામનું દેખાડવામાં આવતું
તે નીચલા વધુ ખુલાસા ઉપરથી
આવશે.

તાન ઉપરની તારીખ વીધે તપાસ
મળ્યુંમાં આવ્યું છે કે, તે ઉપર
જોરી લખેલી છે, અને શાહઆ-
તે સને ૧૨૨૧ હિજરીમાં થઈ
કરમાન બાદશાહ શું નવ વરસ
નામાં આવીને કહાડવાને ફ-

લખનાર એક હિંદુ, મુનશી
ગીનરાય છે.

માએએ તે ઉપર સહી કરેલી
મને હિંદુસ્તાનના કોઈ પણ
ટેકો મળ્યો નથી તેમ તે

વુ રાખ આવ્યું નથી. સારે આવી
ભીર આપતનું કામ ત્રણ જણાઓની
માથી નક્કી કરવામાં આવે, તે જેમ સ્વ-
ગણાય નહીં તેમ તેને ઇસલામી શરીઅત પણ
મંજુર રાખે નહીં, જ્યાં સુધી હિંદુસ્તાનના સર્વે
ઓલમાઓ તે માટે ફતવાઓ આપી તેની ઉપર
એકમત થાય નહીં ત્યાં સુધી.

૪. તવારીખો ઉપરથી માલમ પડે છે
કે શાહઆલમ જેમ આખે અપંગ હતો
તેમ અકલે પણ મારો હતો, અને વળી હિંદુ-
તાના હાથમાં તે એક બંદીવાન જેવો હતો.
ગજ મુખ અને લાચાર બાદશાહનાં ધર્મ સં-
ધી ફરમાનો, ઇસલામી શરીઅતમાં તે પી પણ
સો મુકવા લાયક ગણાય નહીં.

૫. ધર્મ સંબંધી કોઈ પણ બાબત, બીજા
વાળાઓની ખાતર અથવા ફતમાસથી પો-
ધર્મ વિરુદ્ધ જઈ કરવામાં આવે, તો તે
ફરમાન શરીફના ફરમાન જાણ સખત
શાહઆલમનું ફરમાન પણ તે જ
મહારાજ માધવરાંઝીખાની

અરજ ઉપરથી તે ફરમાન કહાડ્યું છે. તે માટે
જુઓ ફરમાન શરીફમાં: અથવા લોગો ને ઇમાન
લાએ હો, અગર ફરમાનરદારી કરોગે ઉન લોગોંકી
ને કાફીર હુએહું, ફેર દેવેગે તુમકો ઉપર એડયોં
તુમહારીકે, ઓર હોમઓગે તુમ ટોટવાલોં મેં સે.”
(સુરા આલે ઇમરાન ૩; ૧૪૯)

૬. મુસલમાનોના એક આવાજે કયુલ કર-
વામાં આવેલા મહા વિદ્વાન પૈગમ્બર સાહેબે
ન્યારે પોતે ગાયની કુરબાની રહી હોય તેના
દાખલોઓ હું આગળ આપી ગયો છું) તો તેમને
આવે મજબૂત ખેંચારેલા દાખલો, એક અપંગ
અને લાચાર સ્થાનોના બાદશાહના ફરમાનથી કેમ
બધ પડી શકે? અને તેમના પછી હજારો મુઠ
ગયલા મહા વિદ્વાન ઓલમાઓ એ માનને ન-
જુર રાખતા આવ્યા છે, તો ફરમાન ઉપર સહીઓ
કરનારા ત્રણ મોલવીઓની તેમની સામે બીસાદ
શું? તે વીધે વીચાર કરવાનું હું વાંચનારાઓની
મુનસફી ઉપર મુકું છું.

૭. શાહઆલમે કહાડેલું ફરમાન ખરું છે
એવી રીતે તેને કોઈ તરફથી પણ હજુ કયુલ
રાખવામાં આવ્યું નથી તેમ તેની કશી પણ
અસર થયેલી હોય તેપણ જણાવવામાં આવી નથી.

છવટે હું પડીતછને સુચના કરું છું કે, જે
સવાલ પ્રથમ ચલાવવામાં આવ્યા હોય તેનેજ
વળગી રહેતું, અને વચમાં બીજા ભળતા સવાલો
બના કરી ચાલુ બાબતને લખાણ કરતી નહીં.
આપણી સામે જે સવાલ ઉભો છે તે એ કે
“મુસલમાનો હાલમાં જે ગાયનો વધ કરે છે
તેમાં તેઓ વાજબી છે કે કેમ, અને કુરબાનનાં
કામમાં લાવવામાં આવતી ગાયો, હિંદુ જેને પૂજે
છે તેજ છે બીજી.” આ સંબંધી અમારા ત-
રફથી જે જવાબો આપવામાં આવે છે તે ઉપર
ધ્યાન પહોંચાડ્યા વગર ભળતી બાબતો ઉભી કરતી,
એ મુખ્ય સવાલને પડતો મુકવા બરાબર છે.*

પંડીતજીએ હલાલ હરામ સંબંધી કરેલાં લ-
ખાણનો જવાબ લગાર લખાણ હોવાથી તે વીધે
હવે પછી.

કાળ ઇસમાઇલ કાળ મોહમ્મદ
મીયાં પોરખ ની.

* એટલું જ નહીં પણ તેથી અમ સિદ્ધ થાય
છે કે કાલો તે કલો પડિતજીએ માની લી
અથવા તેના જવાબથી અસંત છે ગુા જે

સમાપ્ત.

